פרשת **ויצא** תשפ"ו לפ"ק | גליון א'תכ"ז, שנה כ"ט

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
בני ברק יצ"ו

יציאת צדיק עושה רושם

ימים נעלים קדושים ומאירים עברו עלינו תלמידים וחסידים בצילא דמהימנותא כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א אשר הופיע בהדרת קדשו למסע קודש לארה"ק, ובד בבד זכינו לשב"ק מרומם ונעלה באתרא קדישא מירון על ציון המצויינת של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זי"ע אשר זכרו הטוב לא ימוש מאתנו כל הימים.

אנו דיירי ארעא קדישא הדין היושבים כעל איי הים ומאז ומקדם הרגשנו מחמת ריחוק המקום כמרוחקים מבית חיינו תל תלפיות תל שכל פיות מכל קצוי תבל פונים אליו ה"ה כ"ק מרן אבינו רועינו רבינו הגה"ק שליט"א על אף שבלבינו פנימה געשה אף רעשה נפשינו בכל עת ובכל עידן אשר אמרנו מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכונה לחזות בנועם ה', ובכל עת מצוא אמרנו וענינו אנן בעינא למהוי קמי מלכא.

מאידך גיסא זכינו לקירוב לב וחיבה יתירה מיוחדת אצל רבינו שליט"א כל הימים, ובבחינת את בנציבין ומצודתו פרוסה דואג תמיד למען קהילתינו פריחתה ושגשוגה המפוארה, כאשר כבר התבטא פעמים רבות בגודל חשיבותה, ולעומתו ברוך יאמרו בני קהילתינו המקושרים אל הוד קדושתו בקשר עליון דאורייתא, סרים למשמעתו ושותים את דבריו בצמאון לבב.

על כן מה מאוד שמח לבינו כאשר מלך ביפיו תחזינה עינינו וזכינו בימי ביקור אלו להסתופף בצל הקודש ולשאוב השפעות מרובות ברוחניות ובגשמיות, וכמו שפי' בספה"ק דברי רשיז"ל בפרשתן **"יציאת צדיק מן העיר עושה רושם"** כלומר שהרישומא קדישא קביעי וקיימי, ואע"פ שהצדיק כבר יצא מן העיר עדיין אור הקדושה מרחפת בחללה.

ועתה כאשר אנו מקיימים מתוך סיפוק הנפש והתרוממות עילאה "שובו לכם לאהליכם ובראשיכם אלוקיכם" עלינו לשנן לנו ולבנינו כל מה שקיבלנו מפי מרן רבינו שליט"א בימים המאירים שעל"ט, התחזקות בתורה ובתפילה, התעלות והתרוממות בקיום המצוות, וחיות דקדושה בכל עניני עבודת ה' מתוך שמחה של מצוה וסיפוק רוחני.

השב"ק חמדת הימים כמו כל הימים המאירים שעברו עלינו תהי' לנו בעזהי"ת כבאר מים חיים לשאוב ממנה השפעות טובות, ומימים נעלים ונשגבים אלו נקח לעבוד את ה' ביראה אחת ובעצה אחת עדי נזכה לפסוע עם מלכינו מרן רבינו שליט"א בראשינו לקראת משיח צדקינו, במהרה בימינו אמן.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... א
תורה ותפילה ..... ב
דבש תפרים - לקיטת תפרים ..... ג
קדוש יאל"ר ..... ד
בשפתי צדיקים - לשון חכמים ..... ה
פרפראות לחכמה - דורש טוב ..... ו
שבח"י רפאל ..... ז
חוקים להזדהם ..... ח
פשיט כהלכה ..... ט
שעשועי תורה ..... י
הילולא רבא ..... יא
פשולחן פלכים ..... יב
דברות קודש ..... יג

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לע"נ:
להר"ר **אלטר אשר אנשיל אילאוויטש** הי"ו
052.7648437

כל הזכויות שמורות ©

אלו יעמדו על הברכה

הן המה הגיבורים החשובים והנכבדים קרואי מועד אנשי שם
עושי צדקה וחסד בכל עת העומדים ראשונה במלכות סאטמאר
ראשי קהל יטב לב ומנהלי מוסדות
סאטמאר בכל אתר ואתר

פרנסי השבת קודש במירון

אשר הוזילו זהב מכיסם
למען ההוצאות האדירות
של השבת לכבוד התנא
האלוקי רשב"י זי"ע

מו"ה אהרן וועלץ הי"ו	מו"ה מאיר הירש הי"ו	מו"ה מרדכי זיסקינד לאנדא הי"ו
מו"ה אליעזר לעזו הי"ו	מו"ה מנחם גרשון לעבאוויטש הי"ו	מו"ה שמואל חיים בראך הי"ו
מו"ה יחזקאל דוד בערקאוויטש הי"ו	מו"ה אברהם בראך הי"ו	מו"ה שלום יצחק יאקאבאוויטש הי"ו
מו"ה עקיבא הערש קליין הי"ו	מו"ה משה גאלדשטיין הי"ו	מו"ה יואל עפשטיין הי"ו
מו"ה מאיר יעקב אינדיג הי"ו	מו"ה אברהם יצחק קאהן הי"ו	מו"ה זלמן לייב קאפפעל הי"ו
מו"ה אברהם יהושע גלאנץ הי"ו	מו"ה יואל בערנאטה הי"ו	מו"ה פישל ריספלער הי"ו
מו"ה שמואל זאנוויל ווערטהיימער הי"ו	מו"ה חיים לעווי הי"ו	מו"ה חיים הערש אבערלאנדער הי"ו
מו"ה חיים לעבאוויטש הי"ו	מו"ה רפאל פערלמוטטער הי"ו	מו"ה וואלף פערל הי"ו
מו"ה יקותיאל דוד אהרן וויים הי"ו	מו"ה יחזקאל שרגא בראך הי"ו	מו"ה מענדל מאיר גליק הי"ו
מו"ה יואל בראנ"ש שווארץ הי"ו	מו"ה משה זושא ניישטאט הי"ו	מו"ה מנחם יודא שלעזינגער הי"ו
מו"ה אהרן הערש מיטטעלמאן הי"ו	מו"ה פנחם משה לאנדא הי"ו	מו"ה מנחם ליבערמאן הי"ו
מו"ה יוסף מרדכי כהנא הי"ו	מו"ה דוד שטיינברג הי"ו	מו"ה יהודא דוד רובינשטיין הי"ו
מו"ה ישראל וועלץ הי"ו	מו"ה חיים אברהם ראזענפעלד הי"ו	מו"ה יהודא וויים הי"ו
מו"ה יצחק שווארץ הי"ו	מו"ה אברהם יואל לעפפלער הי"ו	מו"ה שלום יצחק וויינבערגער הי"ו
מו"ה יצחק שיפף הי"ו	מו"ה יהודא הירש הי"ו	מו"ה יצחק וואלף פילאפף הי"ו
מו"ה יהודא היימאן הי"ו	מו"ה מענדל בערקאוויטש הי"ו	מו"ה יואל וועטהיימער הי"ו
מו"ה אשר זעליג שטיינברג הי"ו	מו"ה משה יצחק לאנדא הי"ו	מו"ה יהודא רובין הי"ו
מו"ה אברהם מאיר וועצנברגער הי"ו	מו"ה יואל וואלדמאן הי"ו	מו"ה הערשל געטטער הי"ו
מו"ה גרשון שלעזינגער הי"ו	מו"ה יואל מרדכי גוטטמאן הי"ו	מו"ה יואל שרגא שעהר הי"ו

הוּא יַמְלִיץ
טוֹב בַּעֲדֵנוּ
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי

זכות התנא האלקי רבי שמעון
בר יוחאי יגן בעדם להתברך
בכל משאלות לבם לטובה

צריך לעבוד את הש"י בכל מקום ובכל מצב שמביאו

ויפגע במקום. פירש"י: "ורבותינו פירשו (ברכות כ"ו) לשון תפלה, כמו: ואל תפגע בי (ירמי' ז'). יש לרמז, **שהתפלל לפני הקב"ה שבכל מקום שיהיה, לא יהיה לבו חלוק על המקום,** דהיינו, כענין שאומרים בשם הרה"ק ר' שלמה קארלינער זצוק"ל, על מה דאיתא במדרש, וכן פירש"י בחומש על פסוק (דברים ו, ה): **ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך 'שלא יהיה לבך חלוק על המקום', ואמר הפירוש אשר בכל מקום שהוא, יעבוד את השי"ת.** כי יש בני אדם כשהם באיזה מקום ואינם עובדים להשי"ת, אומרים שהמקום גורם, כי אם היה באיזה מקום אחר, בוודאי היה עובד להשי"ת. על זה אמר שחלילה לומר כן, כי לא המקום גורם איזה מניעה לעבודתו ית', **כי כיון שהכל מאתו ית', ורצון השי"ת הוא שיהיה האדם כעת במקום הזה, מסתמא גלוי לפניו ית' שזה המקום לא יגרום שום מניעה ח"ו לעבודתו ית', רק המניעה הוא מצד האדם,** לכך אמר: 'שלא יהיה לבו חלוק על המקום' שהוא שם עבדה"ק. וזהו הרמז: **"ויפגע במקום"** יעקב אבינו התפלל על כך **שבכל מקום אשר יהיה, לא יהיה לבו חלוק על המקום.**

בית אהרן

הירידה צריכה שתתהפך לצורך עליה

והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. נודע שגם השמחה שלמעלה הוא ביותר ויותר, בבחי' אחור וקדם, כדמיון האב שבא לו בנו מארץ מרחק, והנה כל בחינת אחור, הכל הוא עבור בחי' דברי הארציות, שהאדם מוכרח לדרוך בה להתקיים ולהחיות גופו, ועי"ז לפעמים נשכח מאתו אהבת ויראת הבורא ועוסק בהם קצת להנאתו ונעשה בבחי' אחור. והנה יעקב אע"ה בצאתו מבאר שבע, נודע אמז"ל שנטמטם י"ד שנה בבית עבר ועסק בתורה יומם ולילה ולא שכב כלל באותן הימים, ואח"כ כשיצא לחרן והלך בדרך קצת, והדרך ממעט ג' דברים, ואחד מהם שממעט את השם כמאחז"ל, כלומר שא"א לעבוד את שמו ית' כאשר בביתו, וגם כי שכב שם שהוא מבחי' עוה"ז, מה שלא שכב עד הנה י"ד שנים, **וע"כ היה יעקב אבינו מצטער צער גדול על בחי' 'אחור' הלז שנתרחק קצת מבוראו, ואיך יתקן הרגע זו העברה,** וביותר חרה לו על עיקר הליכתו מעתה לחרן להיות שם בבית לבן, ובודאי לא יוכל לעובדו ית' כו'. ויכאב לבבו מאוד על זה. **ולזה הראה לו בחי' הפולם הנזכר, הנעשה מדבר ארציות, ובו עולים ויורדים, והוא בחי' 'והחיות רצוא ושוב'** (יחזקאל א, יט), כי גם הצדיק הגדול מוכרח ליפול לפעמים ממדרגתו והחיות הקודש שלו, ואז נעשה בבחי' אחור קצת, והוא לו לטובתו להיות נעשה אח"כ בבחי' אחור וקדם, ועל כן בו 'עולים ויורדים', **והירידה הוא צורך עליה, להתעלות אח"כ מעלה מעלה, וע"כ אף אתה אל תתמה על החפץ מה שאתה מוכרח עתה ללכת לחרן, כי טובתך הוא להתעלות ע"ז, וגם עולים גופא מרמז על העליה שאחר הירידה, כי אם לא היה בירידה לא היה נקרא עולה שעולה למעלה ממה שהיה מקדם.** כו'. וזה אומרו: **'מלאכי אלקים עולים',** וגם **'ויורדים בו'** בשביל עליה זו.

באר מים חיים (ע"ש)

אש התלהבות לעשיית המצוות, וצינון וקירור לעבירה

חייתי ביום אכלני חורב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני, כי **לאדם צריך חמימות רב בתורת ה' וביראתו ותשוקה וחשק גדול, ולחיפוך בעבירות כי היצה"ר בוער באדם באהבה זרה ר"ל ע"כ צריך להתגבר על יצרו ולצנן עצמו מחמת יראה ובושה ממנו ית'.** והנה, התוס' הקשו במגילה (כה. ד"ה הכל) על מאמרם ז"ל (שם) **"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים",** ובמקום אחר אמרו (כתובות ל.) **"הכל בידי שמים חוץ מצינים פחים",** עיי"ש. ותירץ ה"בינה לעיתים" על קושיתם, דשני המאמרים עולים בקנה אחד, כי עשיית המצוה צריכה להיות בהתלהבות וחמימות ובעבירה להיפך. וזה הפירוש: **"חוץ מצינים פחים"** שההצטננות לעבירה והחמימות למצוה מסורין הן בידי האדם לבחירתו, וכל אשר תוגבר מדת היראת שמים באדם כן תגדל התלהבותו בעשיית המצוה וצינתו לעבירה כדאיתא נורא בי עמרם ע"כ.

והנה, איתא במדרש (בר"ר ג, ח) "ויקרא אלוקים לאור יום אלו מעשיהן של צדיקים, ולחושך קרא לילה אלו מעשיהן של רשעים". וזשה"כ כאן, **"הייתי ביום"** בשעה שעסקתי במעשי המצוות, **"אכלני חורב"** בהתלהבות אש קודש, **"וקרח בלילה"** לגבי עבירות הייתי צונן תמיד, **"ותידד שנתי מעיני"** שלא הלכתי בטל, שהרי הולך בטל כישן דמי (עי' מגן אברהם סוף סי' תקפ"ג) **אלא עבדתי את ה'** בכל רגע, ואף פעם לא נחשבתי כישן, גם בעת שישנתי, כי הכל היה לעבודתו ית"ש.

תפארת עוזיאל (תלמיד הרח"ק מלובלין ז"ל)

וכ"ה משמי' דהרח"ק מהר"ש מבעלזא ז"ל

עיקר התשובה "כל אשר אמר אלקים אליך עשה"

ועתה כל אשר אמר אלקים אליך עשה. נראה לרמז, דעיקר מי שירצה לתקן מעשיו המקולקלים, מה שהמרה נגד הבוב"ה, ורוצה להיות בעל תשובה, **שיקבל על עצמו בקבלה אמיתית לבל יחטא עוד ואל ישוב עוד לכסלה, ולקבל עליו עול מלכות שמים ביתר שאת וביתר עז, ולא יסור ימין ושמאל אפילו נקודה קטנה.** וזוהי כוונת הכתוב: **"ועתה"** אם אדם רוצה לחזור בתשובה, כי 'אין ועתה אלא תשובה' (בר"ר לח, ט) יקבל על עצמו שמהיום והלאה **"כל אשר אמר אלקים אליך"** בתורתו הקדושה **"עשה".**

מעדני מלך

זהרורי אורה
מספרים הקדושים,
בפרשה יפה נדרשים

תורה ותפילה

לאפץ ידים בכוחות איתנים
בתורה ותפילה עמודי עולמים,
הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

התורה היא פתח השער ליראת שמים

מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים. הנה מצינו בגמרא (יומא עב:) "מכריז ר' ינאי, חבל על דלית ליה דרתא (שאין לו חצר) ותרעא לדרתא עביד (ועושה שער לחצר) ופירש שם רש"י ז"ל: **"שהתורה אינה אלא שער ליכנס בה ליראת שמים, לכך צריך שתקדים לו יראת שמים".** וידוע שיעקב נטמן בבית עבר י"ד שנה ועסק בתורה קודם שהלך לחרן (מגילה יז.) **והנה, כל השנים הללו לא הרגיש עדיין יראה כמו זו שהרגיש עכשיו כאן בהר המוריה, מקום המקדש,** ולכן אמר: ממה שאני רואה 'מה **נורא המקום הזה',** יודע אני ואומר 'אין זה כי אם בית **אלקים',** זה היראה עיקר ביתי ודירתי, כמו (ישעי' נו, ז) "ביתי בית תפלה", 'זה', פירוש תלמודי שיש בידי מבית שם ועבר, 'הוא שער השמים' לבד, שאינה אלא תרעא לדרתא.

בעל שם טוב חק'

ע"י לימוד תורה לאחרים ישלים ויזכה לנפשו

ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו. נראה לפרש בדרך מוסר על פי מה ששמעתי ביאור על מאמר המשנה: "אם אין אני לי מי לי **וכשאני** לעצמו מה אני ואם לא עכשיו אימתי", שבאמת אף אם יחיה האדם אלף שנים אי אפשר לו לגמור מלאכתו בעבודת ה' ובתורתו שהוא לאין סוף ותכלית. **אמנם אדם המלמד לבניו ותלמידיו תורה ומעש"ט ומורה להם את הדרך אשר ילכו בה, אזי אף אחר מותו כל מה שהם ישכילו בעבודת ה' יזקפו גם לזכותו.** וזהו שאמר התנא: **"אם אין אני לי"** אם אין אני עובד את ה' רק לעצמי, אלא אני גם מלמד לאחרים, אז **"מי לי"** כל 'מי' מתלמידי שיעשה איזה מצוה, שייך גם 'לי'. ומפרש ואומר: **"וכשאני לעצמי"** אם אהיה עובד ה' רק לעצמי, בלי להורות לאחרים, **"מה אני" כמה אני כבר יכול להספיק, אף אם אחיה אלף שנים לא אגמור את המלאכה, "ואם לא עכשיו"** כשאני חי, **"אימתי"** הרי "לא המתים יהללו י– ה". אבל הלומד וגם מלמד לאחרים, והם ילמדו את בניהם ובני בניהם, אזי יתוספו לו תמיד מצוות ומעש"ט עד עולם. וזהו שאמר יעקב: **"הן עוד היום גדול"** אפילו אם יהיה היום גדול מאד **"לא עת האסף המקנה"** לא יספיק העת לאסוף ולקנות חכמה ומעשים טובים, באשר שאין להם סוף, רק העצה היא: **"השקו הצאן"** להשקות את הצאן קדשים בני ישראל חכמה ובינה, **"ולכו רעו"** להורות להם את הדרך אשר ילכו בה, **וממילא כל המצוות ומעש"ט שיעשו הם, יהיו שייכים גם לנו.**

מבשר צדק

תפילה

כח האמונה ברוממות קדושת תיבות התפילה

ויפגע במקום, תורתינו הקדושה באה ללמד לנו דרכי ה' לעבודתו ית"ש שהעיקר העבודה היא בתורה ותפלה להללו ולשבחו, וזאת צריך לידע שחלילה וחלילה לחשוב שהם פשוטי דברים ח"ו, **כי צריך לחשוב בעת עמדו בתפלה שבכל תיבה ואות ואף בנקודה קטנה תלויה אלפי אלפים עולמות אשר יש להם קיום וחיות מקדושת האותיות** וכו', ועי"כ [האמונה במחשבה בקדושת אותיות התפילה] **מדבק עצמו ברוחניות האותיות ומעורר מוחות עליונים** וכו'. **ועי"כ האותיות עצמן משתוקקים ומתעוררים עצמם למשוך ההארה הרוחניות** וכו'. וזה מרמז בפסוק ובפי' רש"י ז"ל **'ויקח מאבני המקום',** הם אותיות התפלה כידוע שאותיות מכונים בשם אבנים כמבואר בס' יצירה, **'המקום'** ר"ל שהם מקום של העולמות וכו', ומיד עשה הקב"ה אבן אחת היינו שמייחד כולם ע"י תפלת הצדיק וכו'.

מאור ושמש

תפילה הוא שער השמים להשיג אלקות ויראת שמים

ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וגו' ויקץ יעקב משנתו וגו', איתא במדרש ויקץ יעקב ממשנתו והוא תמוה, ונ"ל דהנה ידוע שעיקר עבודת האדם לבוא לתכלית השלימות לעבודתו ית"ש להשיג אלקותו ית"ש הוא ע"י התורה והתפלה ולא יוכל להיות אחד בלי שני כי לא ע"ה חסיד וגם בתורה לחוד לא ישלים נפשו כמאמר חז"ל כל האומר אין לי אלא תורה אף תורה אין לו, **כי בודאי ע"י עסק התורה לשמה יכול לבוא לקדושה גדולה כשלומד לשמה ומדבק עצמו בנפשו ורוחו ונשמתו באותיות התורה,** אמנם אעפי"כ **לא יוכל לבוא לעיקר הירא והאהבה והשתוקקות לעבודתו ית"ש ולהשיג אלקותו רק ע"י התפלה במס"נ ובהתלהבות כידוע מכל ספרי הקדושים.**

והנה ידוע מאמר חז"ל ויפגע במקום שתיקן תפלת ערבית, הנה לא ידע עד עתה סוד התפלה איך היא גדולה, וזה פי' המדרש הנ"ל **ויקץ 'ממשנתו'** ר"ל מתורתו שנתעורר ע"י התפלה הזאת, **'ויאמר אכן יש ה' במקום הזה'** ר"ל **דע"י התפלה הזאת יוכל להבין יותר התגלות אלקות ממה שהשיג עד עתה ע"י התורה לחוד, 'ואנכי לא ידעתי'** סוד זה, **'אין זה כי אם בית אלקים'** ר"ל **כי ע"י התפלה בהתעוררות והתלהבות יוכל האדם לבוא ליראת הרוממות** אשר נקרא בלשון חז"ל בית וכו', **כי התפלה היא עיקר שער השמים לבוא להשגת אלקות יראת שמים אוצר הטוב.**

מאור ושמש

התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן. ופירש"י אבא לא היה לו בנים אני יש לי בנים ממך מנע ולא ממני, וי"ל דהנה לכאורה הוא טעות להתפלל על בנים דאולי יהיו רשעים ונח להם שלא נבראו אך אם לא קיים מצות פרי ורבי יתכן להתפלל כדי לקיים המצוה, אבל זה שכבר קיים המצוה שטות הוא דאולי הוא לרעתו, ועפי"ז יובן מ"ש יעקב לרחל אבא לא היו לו בנים ע"כ התפלל כדי לקיים המצוה, אבל אני יש לי בנים וכבר קיימתי המצוה, ע"כ לא יתכן לי להתפלל כי מי יודע מה יולד.

(ישמח משה)

☆

אם יהיה אלקים עמדי ושמרני וגו' ושבתי בשלום. י"ל עפ"י מה שכתב באלשיך עה"פ הנני נותן לו את בריתי שלום, כי כשהנשמה עולה במחשבתה מהיכן היא ומסתכלת בחומר העכור מבקשת לצאת, אלא שרואה את יוצרה שהוא שוכן בתוכנו חוזרת גם היא להתעכב בתוכנו, וז"ש ונתתי משכני בתוככם, וע"י ולא תגעל נפשי אתכם, ומבואר כי גם אם יחיה האדם אלף שנה אינו חיים של שלום כי הנשמה מבקשת לצאת, זולת אם יחיה האדם כלי לקבל השראת השכינה, אז הוכן להיות לו שלום בין הנפש והגוף, וז"ש אם יהיה אלקים עמדי וגו', אז ושבתי בשלום, כולנו חיים של שלום, כי תתאוה הנפש להיות אתו עמו בצוותא חדא.

(ייטב לב)

☆

והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך. ונראה בהקדם מה שפירש הרבי רי העשיל מקראקא מאמר המדרש אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה, דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וקשה הא השי"ת שומר תורתו, וכתיב לא תלין פעולת שכיר, והתירוץ עפי"מ דקי"ל האומר לשלוחו שכור לי פועלים ושכרן ואמר להם שכרכם על בעל הבית אין שום אחד מהם עובר על בל תלין, וידוע כי תורה מנין תרי"ג צוה לנו משה ושתים מפי הגבורה שמענום, ואם כן התרי"ג הוי על ידי שליח וליכא בל תלין, אבל על השתים מפי הגבורה איכא בל תלין ומגיע שכר בעולם הזה והם יסוד האמונה ולכן אמרו אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה ע"כ, ועפי"ז מובן מה שאמר הקב"ה ליעקב אבינו דכיון שאמר לו והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת וגו' שהם יעודי עולם הזה, וכדי שלא יהא קשה ליעקב איך ישלם

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבותי"ה"ק עצי התמרים

התחילו מריבות זו עם זו, עלי יניח צדיק את ראשו

ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא. ופירש"י התחילו האבנים מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת כו'. שמעתי מפי הרה"ג הישיש מח"ס צבי חמד, שכאשר למד אצל הגה"ק רבינו חנני' יו"ט ליפא טייטלבוים זי"ע אבדק"ק סיגוט בעל קדושת יו"ט, **ראה בארגז ה'שרייב טיש' של רבו, אבן גדולה שהיתה מונחת שם למשמרת זכרון, כי אבן זו השליכו מתנגדי אביו הגה"ק הייטב לב זי"ע, דרך החלון לתוך חדרו.**

ומרן הגה"ק מהריט"ב מסאטמאר זי"ע הי' מספר, שכאשר נשלך האבן הנ"ל דרך חלון בית של זקינו הייטב לב זי"ע ונשברה השויב שבחלון, לקח הייטב לב את האבן וניגש אל החלון, ולגודל תמהונו ראה, כי האבן גדולה הרבה מחור שנעשה בהזכוכית, ולא הי' יכול להבין, איך הי' ביכולת האבן לכנס דרך החור. והי' חושב ומתמה עד שנמלך בדעתו ואמר **"מן הסתם היו כאן כמה אבנים קטנות, רק כל אחת ואחת אמרה, עלי ינוח צדיק את ראשו, ונעשה לאבן אחת גדולה".**

אמרי דבש (עמ' קי"ג)

הנהגת יעקב אבינו ע"ה נגד לבן הארמי, כאשר התחיל לנהוג בצביעות ברח ממנו כי סכנתו רבה

וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה. רביה"ק ז"ל היה פעם בעיר סאמאש-אוירוואר, ובחצר הבית שהתאכסן שם עמדו כמה חסידים ישישים, ודברו ביניהם בסוד שיח, ורבינו ז"ל יצא מחדרו ועבר שם, ושאל אותם, מה המדובר, ואמרו לרביה"ק ז"ל שמדברים מהצבועים. **ואמר להם רבינו דבר נחמד,** שמצינו אצל יעקב אבינו ע"ה שאמר הכתוב וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה, **ולכאורה צ"ב,** כפל הלשון למה לי. ולהלן נאמר וירא יעקב את פני לבן והנה איננו כתמול שלשום וכו', **ויש לדקדק** מה נשתנה כעת פני לבן עד שלא היה יכול להיות אתו בצוותא חדא, והלא כל הזמן ישבו יחדיו.

ואמר רבינו ז"ל, דהנה אחר שעשה יעקב את כל החיל הזה, תמהו בני לבן הלא יעקב מדתו מדת אמת, ואיך רימה את לבן, אבל לאמיתו של דבר קיים יעקב אבינו ע"ה מה שנאמר

לו בעוה"ז הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, על כן פירש לו ברמז והנה אנכ"י עמך, ר"ל המצות עשה של אנכי ה' אלקיך, ועל ידי מצות עשה זו אשמור לך הבטחתי לשלם גם בעולם הזה וע"ז אמר יעקב "אכן יש ה"י פי' רחמים וחסדים הנשפעים משם הוי"ה גם "במקום הזה", כלומר בעוה"ז הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והיי כמשיב וי"אנכי" "לא" ידעתי, כלומר אלו הבי דברות אנוכי ולא יהי לך, ידעתי שבעבורם מגיע שכר גם בעוה"ז.

(קדושת יו"ט)

☆

ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלקים. פירש"י שלא ימצא פסול בזרעי, ויי"ל השייכות דאי בגמי כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח ובן בנו ת"ח שוב אין התורה פוסקת מזרעו, וכתבו התוס' דזה דווקא אם שלשתן ראו זה את זה, וזאת היתה כוונת יעקב אבינו שכאשר יעמיד בבית לבן את י"ב שבטים ימהר לחזור עמהם אל בית אביו, כדי שיהיו שלשתן רואין זא"ז ויעסקו בתורה ביחד, וכבה יהא מובטח שלא תמוש התורה ממנו ומזעו ומזרע זרעו עד עולם, וז"ש ושבתי בשלום אל בית אבי, כדי שיהיו שלשה דורות רואין זא"ז, והיה ה' לי לאלקים שלא ימצא פסול בזרעי, שלא תמוש התורה מזרעו עד עולם.

(ברך משה)

☆

ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן אכן יש ה' במקום הזה. ויי"ל לפימש"כ בבני ישששכר בטעם הדבר דלא מהני תשובה אלא בישראל ולא באומות העולם, משום שישראל נקראים בנים למקום והקב"ה להם אב, וקויי"ל אב שמחל על כבודו כבודו מחול, משא"כ לאוה"ע נקרא הקב"ה עליהם מלך ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול ע"כ, אכן מצינו שנחלקו ר"י ור"מ בזה דר"י סי"ל בזמן שאין עושין רצונו של מקום אינן קרויין בנים, ורמ"א בין כך ובין כל קרויין בנים, וחידש בדברי יואל כי אחזי"ל גלוי וידוי לפני מי שאמר והיה העולם שאין דורו של ר"מ כמותו ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו מפני שלא יכלו חביריו לעמוד על סוף דעתו, אך הרי הקב"ה יכול לירד לסוף דעתו ופוסק אליבא דר"מ, ולכן מהני תשובה לבנ"י מאחר שהקב"ה פוסק כר"מ שתמיד יש להם דין בנים ואב שמחל על כבודו כבודו מחול, ולזה כאשר הקיץ יעקב משנתו, וכמו שכתב ק"ז בעצי חיים שנתעורר בתשובה עיי"ד שכתב הרמב"ם עורו ישנים משינתכם, ועל כן הקדים יעקב ואמר טעם הדבר שמהני תשובה הוא מאחר שיש ה' במקום הזה והשי"ת פוסק כר"מ וע"כ מהני תשובה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

"עם עקש תתפתל" כמו שדרז"ל במס' מגילה, וכשהיה אצל לבן שהיה עקש ופתלתול, היה צריך יעקב להשתמש בדרכיו. וזהו שאמרו בני לבן, לקח יעקב את כל אשר לאבינו, דהיינו מדתו של לבן כמו שנאמר עם עקש תתפתל, ומאשר לאבינו דהיינו כספו של לבן עשה וכו'.

ועל כן יעצו את לבן שישנה את מעשיו להיות כיעקב, ויעשה עצמו כצדיק וישב בבית המדרש וילמוד וישנה פניו כלפי חוץ כפני תם, ואז גם יעקב יחזור למדתו מדת האמת, וכאשר ראה יעקב אבינו ע"ה שלבן נעשה צבוע ושינה את מראהו, אמר, כעת כבר אי אפשר לי להיות אתו ביחד, **כי הצבוע גרוע יותר ממי שמגלה את פרצופו האמיתי, וזה שאמר רואה אני את פני אביכם איננו כתמול שלשום שנשתנה ונעשה צדיק במראהו, ועל כן צריך אני לברוח מכאן.**

[ומן הנכון להסמיך לזה **דברים פליאיים שכתב מרן החת"ס ז"ל** בתשובה (ח"ו, נ"ט) זל"ק שם: אמרו חז"ל עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל. ידעת את אשר מרגלא בפומי תמיד **"אין יעקב שלא יפגענו לבן, ומעטי לבן שיפגעו בהם יעקב"**, שמור זה כי הוא אמת, ובחון הדברים ותראם אמתיים. ורצוני **כי ברית כרותה כל ת"ח וצדיק המכונה יעקב יש לו מצירים נגדו המכונים לבן,** אמנם מעטים הם הרשעים האלו אשר ימצאו נגדם מי שהוא אחיהם ברמאות כיעקב נגד לבן. **והוי יודע כי הרבה פעמים הפכתי בהם ומהם ומהמונם, ואמרתי להשמר מהם ולעשות העקוב למישור, ואמרתי לברוח מן הקטנה שבתרמיתם, ונכשלתי בגדול ממנו, ולא זה בלבד עמי הארץ והמון עם, אלא לומדי תורה ואפי' רבנים, כל שאין דובר אמת בלבבו ולא היושר והצדק מרכבו, הרחק דרכך ממנו הסר רגלך מנתיבו כו', וסוף הכבוד לבוא כי יושיע ה' עם קרובו.** עכל"ק].

מושיען של ישראל (ח"ה, ע' רע"ג)

חינוך הבנים ביר"ש כראוי בקטנותם, יועיל אח"כ להאב עצמו, שלא יטו אותו בניו מדרך הישרה

וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה וגו'. ובמדרש (זשה"כ) "**חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה**" (משלי כ"ו) כו'. ושמעתי מכ"ק רבינו הגה"צ אבדפ"ה (סאטמאר שליט"א) [זצוק"ל] דהנה מי שמגדל בניו בדרך לא טובים כו', חושב כי לעת זקנתו אשר אין בכחו עוד לעסוק בפרנסה יהיה עכ"פ בידם לפרנס אותו, ועכ"פ יהיה לו איזה תועלת מהשכלתם וכספם.

אבל באמת למעשה לעת כי יזקין, וכבר גדלו זרע מרעים, המה בושים מדרכיו, שאינם נאה בעיניהם מנהג יראי ה', ואז אין לו ברירה אלא מוכרח לעזוב דרכו שהלך בימי נעוריו, ולילך בדרך חדש שילמדו אותו בניו, [כאשר סיפר אחד מהמתחדשים ענין מבהיל, שאביו היה ירא ה' כל ימיו, ועכ"ז פעם אחד חשש לו בשיניו בליל שבת קודש ומילא רצון בנו לעשן ציגאר"ע לרפואה רחמנא ליצלן וד"ל]. וז"ש **חנוך לנער על פי דרכו**, אם מגדלו ומחנכו על פי דרכו דרך התורה ויראה בימי נעוריו, אז היינו דאהני לו בעצמו, **שגם בזקנותו לא יסיר ממנו** כנ"ל.

ירחון 'לקט ששנ"ה' (שנה ג' סי' ל"ח בהג"ה)

קדוש יאמ"ר

ליקוטי אמרים מפרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע
מספר "אמרי יואל" אשר אך זה יצא לאור

ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו. יעקב לקח י"ב אבנים, להודיע שעתידים לעמוד ממנו י"ב שבטים, ועשו כולן אבן אחת, להודיע שכולם עתידים להיות עם אחד (פרקי דרבי אליעזר לה). המל"י הרמה אבן אחת שהיה מגולגל בתוכה נשמת צדיק בשביל עבירה שעשה, וסיפר לו כל פרטי קורותיו והתיקון הצריך לו, ובדקו ומצאו כדבריו (שער הגלגולים הקדמה כב). וגרמה שתוכן האבנים שמדמנו ליעקב, היו מגולגלים בהם נשמות גבוהות, ומפשר שהיו בהם נשמת י"ב שבטים, והנשמות המגולגלים היו משמוקקים להתקרב אל הצדיק כדי שיעלה תוכם, ועל כן היו מריבים זה עם זה עלי יניח לצדיק זה את רגלו, כי אף שאין נאבנים פשוטים דעת והשגה, אבל הנשמה המגולגלת בהם כל תשוקתה ורצונה להתקרב אל הצדיק, שיקרבם תוכה אל הקדושה, ולבסוף נתאחדו כולם לאבן אחת, ונתקרבו כולם אל הקדושה על ידי יעקב. (דברי יואל)

ויילן שם כי בא השמש. שקעה לו חמה פתאום שלא בעונתה, כדי שילין שם (רש"י). לכאורה למה הוצרך ה' לעשות סדרי גרמות כדי להביא את יעקב שילין שם. וגרמה **דבזוה"ק** מיתש: ר' חרמה לו מן מרמה נעוצה בתוכן יוצא מן הכלל; וגרמה דהרמה לו גם מה שיהיה בעת הגאולה, ועל עניני הגאולה נאמר (זוהר חדש בראשית יד) כי מלבד לפומא לא גליא, ואין להרמות מרמות הללו כדרך שמרמים שארי נבואות, ומי מפשר שיתגלו אלו העניינים רק בצורת חלום לילה, לכבוד מלהיות הסתר דבר (משלי כה). ועל כן שפיר **שקעה לו חמה פתאום שלא בעונתה**, כדי שיבין יעקב שעליו ליזון, כי משמים רוצים להרמות לו מרמה פתום מעיני כל חי, מעניני הגאולה שכשעם עתיקו של עולם. (דברי יואל)

וישכב במקום ההוא. בתוכו מקום שכב, אבל י"ד שנים שעשם בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה (רש"י). בקרע ליבא מזה שום רמז. וגרמה **דהרמב"ן** כתב (בפתיחה): התורה קדמה לעולם, והיתה כתובה בלופה בלי חיתוך האותיות, ונלטרפו אחר כך בשעת מעשה בצירופי אותיות לפי הענין; ומלא דדבר שבשעת מעשה היה צריך להיות סוד, אי אפשר שיהיה כתוב בתורה אלא לאחר זה, דאם היה כתוב בתורה היה הסוד מתגלה לפני זמנו, שהרי היו בניהם בעלי השגות שהשיגו כמה עניינים. וכאן האשם היה, דכשירמה עשו שיעקב הלך לישיבה לעסוק בתורה, ויודע שכח התורה גדול כל כך והוא מוקדם לכל, אולי היה גם הוא עושה לו ישיבה, והיה נעשה בתורה תורה עממה כל היותה לו, וזהו חסון וגרה גדולה, כמו שעושים היום שעל הכל תומרים שהוא על פי התורה, לכן לא פרשמו הכתוב, וגם יעקב הלך לשם ועבר בסוד. (דרשות)

והנה מלאכי אלהים עולים וירדים בו. עולים תחלה ואחר כך יורדים, מלאכים שליוהו בארץ אין יוצאים חוצה לארץ, ועלו לרקיע, וירדו מלאכי חוצה לארץ לגווחו (רש"י). ויעקב הלך לדרכו ופגעו בו מלאכי אלהים (בראשית לב), מלאכים של ארץ ישראל נאו לקראתו לגווחו לארץ (רש"י). והרמב"ן כתב: עדיין היה רחוק מארץ ישראל, ולא עבר גבול בני עמון ומואב; לכאורה אין ליווחו אותו המלאכים בזמן שהיה יעקב בחוץ לארץ. וגרמה **דבזוה"ק** (תרומה קמ:, עפ"י פרדס כה ג) מיתש: ישראל הקריבו קרבנות במדבר, אף לאחר שנחוטו קדשים בחוץ, לפי שארץ ישראל ומקום המקדש הלך אחר ממסע למסע, ונמצא בכל מקום מניחתם; והנה **נאמן ה' לנצי** (רמה ד"ה אנכי) כתב: בחורבנה נעתקה משם קדושת המקום, ובמקום שישראל שורים בגלות, נמשך להם קדושת הארץ ובחינת השראת השכינה, על ידי תורה ועבודה ותפלה; ואפשר דבמרמה סולם השיג יעקב דעל ידי כח קדושת העבודה נמשך קדושת ארץ ישראל אף בחוץ לארץ, ופעל כן על ידי עבודתו הקדושה, ולכן כשנתרחק מבית לבן בדרכו לארץ ישראל, המשיך על ידי עבודתו את קדושת ארץ ישראל למקומו, ומתי שפיר שבאו לקראתו מלאכים של ארץ ישראל, ואולי

הם מצר נגרלו מבחינת עבודה זו, ויש להם בחינת ארץ ישראל. (דברי יואל)

והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה. אמר ר' לוברהם, שמי נריכות טובות יש לי להבריך בך, רות ונעמה, ונברכו בך כל משפחות האדמה (בראשית יב), אפילו משפחות הדרות באדמה, אין מתברכות אלא בשביל ישראל (יבמות סג.). **הרי"ף** פירש: ישראל דרים למטה, ועל השמים כבודם מצד המורה והמצות, אבל עכו"ם אין להם חלק אלא למטה בארץ, והם מתברכין בשביל ישראל; והנה אמרו (בראשית רבה מג): ושמתי את זרעך כעפר הארץ (בראשית יג), מה עפר הארץ מסוף העולם ועד סופו, כך בניך יהיו מפוזרים מסוף העולם ועד סופו; ופירש **נמוק הקודש**: זהו לטובת ישראל להוציא מכל האומות ניצוצות הקדושה, וכן הוא בכל הדורות על ידי שישראל הם בגלות בין האומות, מוציאין חלק הקדושה מהם שהם משפחות הדרות באדמה; וזהו **והיה זרעך כעפר הארץ**, שיהיו מפוזרים מסוף העולם ועד סופו, **ימה וקדמה צפונה ונגבה**, וזה יתקיים **ונברכו בך כל משפחות האדמה**, שיוציאו הבריכות טובות מהאומות. (דברי יואל)

אכן יש ה' במקום הזה. לפי שבמת לץ היה בהר המוריה אלא שקפצה לו הארץ (חולין צא:), שבמקום הר המוריה לץ היה אלו מידות כלל שאוכן שם ה', זה ידע מכבר, אבל שיהיה במקום הזה **אנכי לץ ידעתי.** ממנו שוב **וירא ויאמר מה נורא המקום הזה**, ובבר זה לץ יוכל להתקיים רק אם לץ יערבו בו שום דברים מחרים, **אין זה כי אם בית אלהים**, בלי שום תערובות, **והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים**, זאת מיעוטא הוא, שרק זה המקום שקבע שם אפלתו, ועל דרך (ברכות ו:): כל הקובע מקום לתפלתו אלהי אברהם בעזרו; רק עם זה המקום ילך תמיד בלי שום תערובת כלל. (תשבץ)

אין זה כי אם בית אלהים. מלמד שהראה ה' ליעקב בית המקדש בנוי ומרב ובנוי וגו', מה נורא המקום הזה זה בנוי וגו', כי אם בית אלהים בנוי ומשובלל לעתיד לבוא (מדרש). בגין העתיד לץ יהיה נבנה על ידי פעולה תנושית כלל, כי אם ירד מן השמים בנוי ומשובלל, וכמו כן כל ענין גאולה העתידה יהיו במעשי ה', ואסור לנו לבקש פעולה טבעית ומנושית לזה. וזה שאמר כאן בלשון 'שלילה', דזה ירמוז על בנין המקווה, ובא הכתוב לשלול כל מיני השתדלות ופעולה טבעית, **ואין זה כי אם בית אלהים** מעשה ידי יוצר ה'. (דברי יואל)

וידר יעקב נדר לאמר. מהו 'לאמר', לומר לדורות, כדי שיהיו נודרים בעת צרתן (מדרש). לכאורה צריך קרא ללמד לדורות, למה לץ נילף כמו בשאר מילי דגמרינן מהאבות. ונראה דלמרו (במדבר רבה כב): אין אתה רשאי להשבע בשמי, אלא אם כן יהיו בך כל המדות האלו, את ה' אלקיך תירא וגו' (דברים ו); דהנה ליסור שבועה אמור מאוד, ולכך אומר האיסור התגרות היצר גדולה מאוד, על כן לץ הותר לעשות כן כי אם לדורות הרחשונים, שהיה כח התגברותן חזק להתגבר נגד היצר. אבל אמרו (חולין ג:): בעת צרה מצוה לגדור; כי בנודר בעת צרה ליתן להמי מעשה, דבודאי יקייס נדרו, ועל כן שפיר **וידר יעקב נדר**, אבל הסברא נותנת דאי אפשר למילף זאת מיעקב, דלץ כדורות הרחשונים כדורות האחרונים, וכן לץ נוכל לעמוד בזה, על כן הוצרך להורות בשלמ **לאמר** דמיותר, שזהו לימוד לדורות שיהיו נודרים בעת צרתן. (דברי יואל)

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש. וכי סלקא דעתך שיבצע הלחם ויאכל הבגד, והוי ליה למימר 'ונתן לי לחם ובגד' (כלי יקר). אמנם לפעמים נמצא שים לחם עושר וככסים ונחבד ממנו, והוא מסיבת רחמי ה' עליו, שנתחייב עונש בבית דין של מעלה, וה' ברוב רחמיו ריחם על נפשו וגופו, ופורע מאתו ממונו והונו, כדאמרו (ויקרא רבה יז): אין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה; ומעתה גם אם ירחה החבד שה' השפיע לו עשירות, מכל מקום אינו בטוח שיהנה ממנה, כי מי יודע אם אינו על כוונה לפרוע ממנו תמורת נפשו וגופו, והגם שבאמת גם זה לטובתו, מכל מקום יותר טוב היה שיתקיים ממנו בידו ליהנות ממנו, אבל גם זו לטובה, כי על כל פנים ניצול גופו ונפשו, וכל אשר לו יתן בעד נפשו. ואולי זה היה כוונת יעקב שאמר **ונתן לי לחם לאכול**, שלץ יהיה לו הלחם כדי ליתן תוחו כופר נפשו, רק יתקיים בידו לאכול וליהנות ממנו, וכן **הבגד** יתקיים בידו **ללבוש**. (דברי יואל)

סיפורי צדיקים, גביאור הפסוקים
המלאים זיו ונוגה מפיקים

ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה

הרה"ק מראדזמין בא פעם לעיר אחת ונהרו אליו המון עם רב לקבל את פניו ואיש א' דחק עצמו הרבה ואמר לו הרה"ק מראדזמין "גיי צו אלע רוחות" ויתחלחל האיש והתחיל לבכות אמר לו הרה"ק: הלא זו ברכת יעקב ופרצת ימה וקדמה צפנה ונגבה.

מה פשעי ומה חטאתי כי דלקת אחרי

הגה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע כשהי' בלבוב באסיפה הראשונה בשנת תר"מ לעמוד בפרץ נגד "שומר ישראל" שאמרו להרוס יסודות היהדות באו אליו אנשים אחדים מהחבורה הזאת והציעו לפניו כי רק טובת ישראל הם דורשים ורוצים להנהיג תקנות טובות בהנהגת הקהל וכדומה, ואמר להם הרה"ק מצינו בתורה דלבן אמר ליעקב למה נחבאת לברוח ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה כו' ויעקב א"ל מה פשעי ומה חטאתי כי דלקת אחרי ולכאורה קשה הרי לבן אמר לו דברי אהבה וחיבה ויעקב משיב לו דברי קנטורין, אמנם נודע כי טבע הרע לשנוא את הטוב ולאהוב את הרע וכאמחז"ל לא לחנם הלך זרזיר כו' ויעקב בחיר שבאבות ומקור הקדושה ידע בנפשו כי לבן דבר אליו בשפתים דולקות אהבה שחפץ לשלחהו בשמחה ושירים וכדומה, ולכן שאל יעקב כמתמה מה פשעתי וחטאתי כי אתה דולק אחרי כ"כ ברשפי אש אהבה עזה כי נראה מזה שחלילה נתכלכלתי בחטא ח"ו ולכן אהבתני, גם אני תמה עליכם הרי זה כמה פניתם עורף להיהדות ושונאים אתם לנו, מה זאת חטאנו כי פתאום נהפכתם לאוהבים ומבקשי טובתינו.

ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים

בעת שהרה"ק ממאגלניצא זצללה"ה בא להרה"ק מקאזמיר זי"ע צוה רבינו הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע לבניו הצדיקים לשמש בסעודה של הרה"ק ממאגלניצא ושאל אותו הרה"ק ממאגלניצא מדוע צוה לבניו שישמשו ולא צוה למשמשים והשיב כי כן נכתב בתורה ושאל אותו היכן נאמר זה בתורה ואמר שכן פירש בפסוק ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים פירש"י לאחיו לבניו שהיו לו אחים נגשים לצרה ולמלחמה ובפסוק ויקרא יעקב לאחיו לאכל לחם פירש"י לאוהביו שעם לבן וקשה מפני מה פירש רש"י לעיל לאחיו לבניו וכאן פירש לאוהביו וכו' ועל כרחך שלשמש ללקט אבנים ראוי להשתמש בבניו אבל לאכול לחם ראוי לאכול עם אוהביו והוא דרך צחות.

לשון חכמים

לשון חכמים צדק ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

אסף אלקים את חרפתי. במה שנוהגין בשעת התנאים ובשעת החופה לשבור כלי, י"ל בדרך הלצה, על פי מאמר חז"ל (מד"ר בראשית עג,ה) על הפסוק אסף אלקים את חרפתי, כל זמן שאין לאשה בן, אין לה במי לתלות סרחונה, ומשיש לה בן תולה בו, וכששואלה בעלה מי שבר כלי זה, אומרת 'בנך'. **ולפי זה יש לומר דלכן שוברים כלי, להראות אשר מזה הזיווג יהיה דורי דורות ויולדו בנים, ואז אף אם תשבר פעם איזה כלי, לא יגיע לה נזק, כי תוכל לתלות בבנה.**

אמרי נועם, ליקוטים

ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם הצאן. יש לפרש בדרך צחות, כי על פי רוב הרמאי אין לו שלום, כי מי שיש לו עמו איזה משא ומתן הוא רוצה לרמות ומי יניח לרמות עצמו ויסבול וישתוק ויגרום לו מחלוקת הרבה, אמנם כמה פעמים הוא להיפך שמפורסם כל כך לרמאי עד שאין איש שירצה להיות לו עסק עמו, ועל ידי כן יש לו שלום כי דבר אין לו עם אדם, **וכן היה בלבן שלא מצא אפילו רועה צאן עד שהוצרך לשלוח בתו הקטנה עם הצאן. וזה שאמר שלום כי רחל בתו באה עם הצאן ודבר אין לו עם אדם,** וק"ל.

וידבר משה

למה נחבאת לברוח, ואשלחך בשירים וגו'. ואמר הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע, שהדבר קשה, שלבן ישלח אותו בשמחה ובשירים. אך הוא הדבר, כי יעקב נתחכם והיה כל היום בשדה, ועשה במחשך מעשהו, ולא ידע לבן מה הוא עושה שם. ובלילה בא אל ביתו, כאחד האנשים ההמונים, ואמר לו הבה את אשתי. על כן לא הבין לבן מה הוא, ודימה בנפשו, כי הוא כאחד מהם. אמנם, כעת כאשר אמר לו השי"ת ללבן השמר לך מדבר עם יעקב וגו', הבין לבן כי הוא עובד ה', וכל מעשהו במסתרים. על כן אמר לו לבן, **למה נחבאת לברוח. ר"ל למה עשית כל מעשיך בהחבא, ועל כן הוכרחת לברוח, ולמה לא הגדת לי כי אתה עובד ה' כי אז לא היית צריך לברוח, כי שלחתיך מעצמי בשמחה ובשירים, כי מה לעובד ה' בבית לבן, ודברי פי חכם חן.**

עשר צחצחות

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, והנה הרב האלשי"ך זלה"ה מדקדק על הל' של לחם לאכול ובגד ללבוש שהוא מיתר, ופי' שביקש יע"א שיבנה בהמ"ק השלישי דאמרו חז"ל שעתיד ארץ ישראל להוציא גלוסקאות יפות וכלי מילת, וזה לחם לאכול דהיינו שיהי' תיכף ראוי לאכל ובגד ללבוש דהיינו תיכף מוכן ללבוש עכ"ד, וי"ל דהתפלל יע"א שיהיה הכל בהשגחה כמו שמצינו גבי המן שהי' יורד מן השמים שהי' בהשגחה איש לפי אכלו ולפי נשות ביתו הי' יורד להם, ובזה יובן ג"כ הא דאמרו חז"ל לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן דהנה אחז"ל [בתד"א] ג"כ עד שיתפלל האדם שיכנוס תורה במעיו יתפלל שלא תכנוס אכילה ושתי' יתירה בתוך מעיו וזה לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן דהיינו שירד המן להם רק כפי ההכרח בלבד לא פחות ולא יותר וזה שביקש שהמע"ה לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו כדי שעי"ז למען דעת וגו' כי ד' הוא האלקים וגו' (מ"א ח') ולזה התפלל ג"כ יע"א ונתן לי לחם רק לאכול ובגד רק ללבוש דהיינו רק מה שאצטרך ומתי שאצטרך ועי"ז והי' ד' לי לאלקים כי זה מביא את האדם שקיבל ע"ע התורה והמצוה מחמת שרואה שהכל הוא בהשגחתו ית'.

(אך פרי תבואה)

☆

דורש טוב

ותלד בן ותאמר הפעם אודה את ה' על כן קראה שמו יהודה. צ"ב אמאי אמרה לאה "הפעם אודה" דוקא אחר שנולד יהודה ולא קודם.

ונראה על פי מה דאיתא בגמרא (ברכות לג:) **"ההוא דנחית קמיה דרב חנינא, אמר: האל הגדול הגבור והנורא והאדיר וכו'. אמר לו ר"ח: סיימתינהו לכולהו שבחי דמרך".** כלומר, שאסור לשבח את הקב"ה יותר מדאי שמא יאמרו שסיים שבחיה דמריה.

והנה ידוע מאמרם ז"ל (עירובין יח:) **"מקצת שבחו של אדם אומרים בפניו וכולו שלא בפניו"**, נמצא שאם הקב"ה שורה גם למטה, מותר לשבח אותו, משום שזהו כ'בפניו', ואין אומרים אלא מקצת שבחו, וא"כ לא יאמרו שסיים שבחיה דמריה הקב"ה, אבל אם נאמר שהשכינה שורה רק למעלה, אזי אסור להרבות בשבחיו, כדי שלא יאמרו סיימתינהו וכו'.

ואיתא שז' רשעים היו מאדם עד אברהם, והם גרמו שהשכינה עלתה עד לרקיע השביעי, וז' צדיקים היו מאברהם עד יהודה והם החזירו את השכינה שתשרה למטה. **נמצא** שקודם שנולד יהודה לא היו רשאין להרבות בשבחו של הקב"ה, מטעם דהוי כ'שלא בפניו' וממילא יכולים לומר כל שבחו, ואם ישבח אזי יאמרו סיימתינהו לכולהו שבחיה, **אבל משנולד יהודה** והשרה שכינתו למטה על הארץ, מותר להרבות בשבחים להקב"ה, כיון דהוי כ'בפניו' ואין אומרים כל שבחו בפניו, ולא יאמרו שסיים שבחיה דמריה. **ואתי שפיר למה דוקא אחר שנולד יהודה וירדה השכינה למטה, כאמור, אמרה: הפעם אודה את ה', ר"ל שתוכל להרבות בשבחים.**

דברי יהונתן

צא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו וכו' ולבן בקש לעקור את הכל, דהנה זה מדת פשוטי העם כאשר יתן את בתו לת"ח והוא עודנו באבו מתהלך בצדקו על התורה ועבודה ולנסוע לצדיקי הדור הנה מתעורר נגדו היצה"ר לקומם חותנו עליו להטותו מדרכו, ומתחלה בא עליו בדברים רכים לפתותו אתה בני לא טוב לך שבת תמיד בית התורה ותפלה כל היום רק שים לבך גם על עניני עוה"ז אשר נכון להחיות נפש ביתך והוא גם הוא מצוה רבה וטוב תורה עם דרך ארץ וכדומה ראיות רבות מפיתוי היצר, והנה אמנם זה היה מדת לבן הארמי אשר רצה להטות את יעקב מדרך צדקתו אל עניני עוה"ז והחליף את משכורתו עשרת מונים כדי לטרוד את מחשבתו וזה שרמזו רז"ל אתה האברך המתפתה מחותנך צא ולמד מה מחשבתך ולמד ואל תשים לכך על הנ"ל כי מה ביקש לבן, שרק בקש בבקשה ליעקב אבינו לאמר הלא ארבעה נשים לך ואחד עשר ילדים ראה נא לפרנס אותם ואעפ"כ לא שמע לו כי רצה לעקור את הכל הוא הכל דקדושה בדבריו כנ"ל וכן נאמר ללבן השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע, ר"ל מהטוב שאתה אומר כי טוב תורה עם דרך ארץ כי זהו מגיע עד רע להעביר הצדיק צדקתו.

(תפארת שלמה)

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה: (פרק כח פסוק י)

וַיֵּצֵא לֹא הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב אֶלָּא 'וַיֵּלֶךְ יַעֲקֹב חָרָנָה', וְלָמָּה הִזְכִּיר יְצִיאָתוֹ, אֶלָּא מַגִּיד שֶׁיְּצִיאַת צַדִּיק מִן הַמָּקוֹם עוֹשֶׂה רֹשֶׁם. שֶׁבְּזְמַן שֶׁהַצַּדִּיק בָּעִיר, הוּא הוֹדָהּ, הוּא זִיוָהּ, הוּא הֲדָרָהּ. יָצָא מִשָּׁם, פָּנָה הוֹדָהּ, פָּנָה זִיוָהּ, פָּנָה הֲדָרָהּ[א]. וְכֵן וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם (רות א, ז), הָאָמוּר בְּנָעֳמִי וְרוּת:

וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ: (פרק כח פסוק יב)

וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. הֵרָאָהוּ בַּחֲלוֹם הַנְּבוּאָה כִּי כָּל הַנַּעֲשֶׂה בָּאָרֶץ נַעֲשֶׂה עַל יַד הַמַּלְאָכִים, וְהַכֹּל בִּגְזֵרַת עֶלְיוֹן עֲלֵיהֶם, כִּי מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים אֲשֶׁר שָׂלַח ה' לְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ לֹא יַעֲשׂוּ קְטַנָּה אוֹ גְּדוֹלָה עַד שׁוּבָם לְהִתְיַצֵּב עַל אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ לֵאמֹר לְפָנָיו, הִתְהַלַּכְנוּ בָּאָרֶץ וְהִנֵּה הִיא יוֹשֶׁבֶת וְשַׁלְוָה, אוֹ מִלְאָה חֶרֶב וָדָם, וְהוּא יְצַוֶּה עֲלֵיהֶם לָשׁוּב לָרֶדֶת בָּאָרֶץ וְלַעֲשׂוֹת דְּבָרוֹ. וְהֵרָאָהוּ כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ נֹצֵב עַל הַסֻּלָּם, וּמַבְטִיחוֹ לְיַעֲקֹב בְּהַבְטָחָה גְּדוֹלָה לְהוֹדִיעוֹ שֶׁהוּא לֹא יִהְיֶה בְּיַד הַמַּלְאָכִים, אֲבָל יִהְיֶה חֵלֶק ה' וְיִהְיֶה עִמּוֹ 'תָּמִיד'[ב] כְּמוֹ שֶׁאָמַר וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ. כִּי מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה מִשְּׁאָר הַצַּדִּיקִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ וְגוֹ'.

מעשה חש"ב

א

וצ"ב הרי יצחק היה בבאר שבע, ואיך אפשר לומר פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה.

ואפשר לבאר עפימש"כ הרמב"ן עה"כ (פרק יב פסוק ז, ח) 'ויעבור אברם בארץ ... ויבן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה'', וז"ל "והנכון שהיה קורא בקול גדול שם לפני המזבח את שם ה', מודיע אותו ואלקותו לבני אדם... וכן אמר הכתוב ביצחק כאשר הלך אל נחל גרר... ויקרא בשם ה'. ולא נאמר ביעקב כן, מפני שהוליד בנים רבים כלם עובדי ה', והיתה לו קהילה גדולה נקראת עדת ישראל, ונתפרסמה האמונה בהם" עכ"ל.

והנה לכאורה זה שאמר רבינו שיעקב לא היה צריך לקרוא בקול גדול את שם ה', מפני שהיה לו קהילה גדולה, ונתפרסמה האמונה בהם, זה היה אחר שחזר מבית לבן, והקים הי"ב שבטים, והיה לו קהילה גדולה, משא"כ קודם כשהיה דר עם אביו בחברון, היה קורא בקול גדול שם ה', ביחד עם אביו יצחק. ושוב כאשר היה יצחק כלוא בבית, המשיך יעקב לבדו לפרסם שמו יתברך.

ולפי"ז אפשר ליישב שכוונת רש"י שביציאת יעקב 'פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה', היינו רק על פרט זה של לקרוא בקול גדול את שם ה', דהרי יצחק היה כלוא בבית, ולא היה יכול לפרסם שמו יתברך, ומשיצא יעקב מבאר שבע, לא היה מי שיפרסם שמו יתברך. אבל חוץ מפרט זה היה יצחק הודה זיוה והדרה.

ב

מה שכתב רבינו הראהו ליעקב בחלומו שהוא יהיה מושגח בידי הקב"ה 'תמיד', והמשיך כי בזה מעלתו גדולה משאר הצדיקים. כדוגמתו כתב רבינו גבי אברהם אבינו, דכתיב ביה (בראשית יח יט) 'כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו'' שמפרש רבינו 'ידעתיו' מלשון ידיעה, וכוונת הכתוב לבטא בזה את ההשגחה המיוחדת והפרטית שזכה אברהם אבינו יתר על שאר הנבראים. וזה לשונו שם "אבל בחסידיו ישום אליו לבו לדעת אותו בפרט, להיות שמירתו דבקה בו 'תמיד' לא תפרד הידיעה והזכירה ממנו כלל וכו'". ונמצא שמדרגה זו שמצינו גבי אברהם אבינו חזרה ונשנה אצל יעקב אבינו.

אמנם יש חילוק ביניהם, דכאן גבי יעקב אבינו הכוונה הוא שלא היה מושגח על ידי מלאכי מעלה, כי אם על ידי הקב"ה בעצמו, ואילו גבי אברהם אבינו מחלק בין השגחה כללית לבין השגחה פרטית, ואברהם אבינו זכה להשגחה פרטית.

וַיָּבֹא אֱלֹקִים אֶל לָבָן הָאֲרַמִּי בַּחֲלֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תְּדַבֵּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע: (פרק לא פסוק כד)

מִטּוֹב עַד רָע. כָּל טוֹבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים רָעָה הִיא אֵצֶל הַצַּדִּיקִים, לְשׁוֹן רַשִׁ"י. וּפְשׁוּטוֹ, הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תְּדַבֵּר עִמּוֹ לַעֲשׂוֹת לוֹ טוֹבָה אִם יָשׁוּב עִמְּךָ מִדַּרְכּוֹ, אוֹ פֶּן תַּפְחִידֵנוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ רָעָה אִם לֹא יָבֹא עִמְּךָ, כִּי אֲנִי צִוִּיתִיו לָשׁוּב אֶל אַרְצוֹ":

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ וְאֵת אֲשֶׁר הָיָה מִקְנְךָ אִתִּי: כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי וַיִּפְרֹץ לָרֹב וַיְבָרֶךְ ה' אֹתְךָ לְרַגְלִי וְעַתָּה מָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי: (פרק ל פסוקים כט -ל)

וְאֵת אֲשֶׁר הָיָה מִקְנְךָ אִתִּי. אֶת חֶשְׁבּוֹן מְעוּט מִקְנְךָ שֶׁבָּא לְיָדִי בַּמֶּה הוּא. לְשׁוֹן רַשִׁ"י. כְּלוֹמַר, אַתָּה יָדַעְתָּ בַּמֶּה הָיָה מִקְנְךָ כְּשֶׁבָּאוּ אִתִּי. וְיוֹתֵר רָאוּי שֶׁיֹּאמַר וְאֶת מִקְנְךָ אֲשֶׁר הָיָה אִתִּי יָדַעְתָּ כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ טֶרֶם בּוֹאִי פָּרֵץ לְרֹב".

אוֹ נְפָרֵשׁ אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ, כִּי בְּכָל כֹּחִי עָשִׂיתִי. וְיָדַעְתָּ אֶת אֲשֶׁר הָיָה מִקְנְךָ אִתִּי כִּי יָמִים רַבִּים הֵם. וְיָדַעְתָּ כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי, וַיִּפְרֹץ לָרֹב מְאֹד שֶׁלֹּא כְּבִרְכַת כָּל הָאָרֶץ, רַק בִּרְכַּת ה' הִיא אֲשֶׁר בָּאתָ מֵעֵת בֹּא רַגְלִי בְּבֵיתֶךָ", וְהוּא הַנָּכוֹן.

מעשה חש"ב

ג נחלקו רש"י ורבינו מהו שהוזהר לבן שלא לדבר עם יעקב 'מטוב עד רע', לפי רש"י 'מטוב' אפילו מה שנראה בעיניך לטוב, והטעם שהוזהר על כך, לפי שכל טובתן של רשעים רעה היא אצל הצדיקים. אמנם דעת רבינו 'מטוב' הוא שיעשה לו טובה אם ישוב עמו, 'עד רע', שיעשה לו רע אם לא ישוב עמו וילך אך ארץ ישראל. והטעם שהוזהר לדבר אתו בענין זה, כי אני צויתיו לשוב אל ארצו.

העולה מן האימורין, שלפי רש"י הוזהר לבן שלא ידבר עם יעקב כלל, ולפי פירוש רבינו לא הוזהר לבן לדבר עם יעקב, אלא בענין זה שישוב עמו, או שלא ישוב עמו. אבל בשאר דברים לא הוזהר לבן מלדבר עם יעקב.

ואפשר לומר שלכן סובר רבינו שהוזהר לבן רק על ענין זה של לשוב עמו, ולא הוזהר לדבר עם יעקב שאר דברים, דהרי מצאנו בהמשך הפסוקים שלבן דיבר אתו קשות והוכיח אותו כמו שנאמר (שם פסוק כו) 'ויאמר לבן ליעקב מה עשית ותגנב את לבבי ותנהג את בנתי כשביות חרב, למה נחבאת לברח וגו", ולא מסתבר לומר שלבן עבר על ציוי של הקב"ה שלא ידבר אתו מטוב עד רע, אע"כ שהציוי היתה רק בענין זה של לשוב עמו.

ד לפי פירוש רש"י מבואר בפסוק ב' דברים שאמר יעקב ללבן: א. אתה ידעת כי בכל כחי עבדתי אצליך. ב. וכן ידעת כמה מיעוט צאן היה לך לפני שבאתי אליך ויפרץ לרוב. ולפי זה המשך הפסוק 'כי מעט אשר היה לפני וגו", מפרש מה שכתב מקודם 'ואת אשר היה מקנך אתי'.

והנה לפי פירוש רש"י שיעקב אמר ללבן, כמה מיעוט היה המקנה לפני שבא אליו, היה צריך לומר **'את מקנך אשר היה אתי'**, משום שאין הדגש אצל מי היה המקנה, אלא כמה היה המקנה. [ואפשר לבאר כוונת רבינו שלכאורה לפירוש רש"י מיותר 'אשר היה אתי', שהרי כוונתו לומר שהיה מיעוט ונעשה לרוב, ואינו מוסיף שזה היה אצלו, ולכן היה צריך לכתוב 'ואת מעט מקנך מעט אשר היה לך לפני ויפרץ לרוב].

ה רבינו מבאר דתיבת 'אתה ידעת', מושך עצמו ואחר עמו, פירוש כאילו שהיה כתוב בפסוק ג' פעמים 'ידעת'. א. אתה **'ידעת'** את אשר עבדתיך. ב. **'וידעת'** את אשר היה מקנך אתי וגו', ג. **'וידעת'** כי מעט אשר היה לפני' וגו'.

ולפי רבינו אמר יעקב ללבן ג' דברים: א. אתה ידעת כי בכל כוחי עבדתי אצליך [באיכות]. ב. וידעת כמה זמן עבדתי אצליך, שעבדתי אצליך הרבה שנים [זמן ארוך]. ולפי"ז א"ש למה נאמר 'אשר היה אתי', שזה מה שאמר לו שהרבה שנים עבד עם הצאן. ג. וידעת כמה מיעוט צאן היה לך לפני שבאתי ויפרץ מאד לרוב שלא כדרך הטבע (ובכמות).

חוקים להורותם

הלכות דינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים ומעמים שונים

נו"נ ע"י הרב הגאון דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

שבת מירון (ד)

ברכת מאורי האש על המדורה לכבוד התנא האלקי רשב"י זי"ע

במוצ"ש תולדות במירון בשעת הבדלה היו כאלו שמחמת ריבוי העם בשעת שמיעת ההבדלה, לא עלה בידם לברך מאורי האש, ונשאלנו האם אפשר לברך על המדורה שהדליק כ"ק מרן רבינו שליט"א לכבוד התנא האלוקי, בענין שהמברך עומד סמוך למדורה שיכול ליהנות לאורו.

נר הבדלה

נר שמברכים עליו "מאורי האש", צריך שיהא נר שהודלק לצורך הבדלה או להאיר, אבל אין מברכים על נר שהודלק לכבוד.

שו"ע (סי' רח"צ סעי' י' – י"ד) דאין מברכים על נר ביהכנ"ס כשהודלק לכבוד, וכן מבואר שם עוד דוגמאות בזה.

ובערוך השולחן (סעי' י"ד) נתקשה האיך מברכים על נר הבדלה שאינה עשויה להאיר אלא לצורך הבדלה, ותי' דכיון שמדליקים אותה לצורך הבדלה, על כרחך הכוונה הוא להאיר, דהיינו להאיר בשעת ההבדלה.

נר נשמה, נר יארצייט

אין לברך על נר נשמה או נר של יארצייט, אולם יכול לקרבם לנר מיוחד לצורך אבוקה.

דלא הודלק להאיר ולא לצורך הבדלה, ובמשנ"ב (סק"ל) כתב דיכול לצרף אליהם מנרות אלו לצורך אבוקה, ובפשטות הכוונה דאפילו כשיש רק נר אחד להבדלה ונר אחד לכבוד יכול לצרפם לאבוקה, כיון דנר אחד הוא מיוחד להבדלה.

נרות לפני העמוד

אין לברך על נרות שהודלקו לפני העמוד בבית הכנסת.

דלא הודלקו להאיר אלא לכבוד, ובמשנ"ב (שם) דרבים נכשלים בזה, ואין לעשות כן.

נרות שמדליקים במוצאי שבת

נרות שמדליקים במוצאי שבת, נכון שלא לברך עליהם.

מסתבר כן, שלא הודלקו להאיר וגם לא הודלקו לצורך הבדלה, ומדליקים אותם בכדי ללוות את השבת כדמבואר במשנ"ב (סי' ש' סק"ג), ויש להסתפק באותם המדליקים לכבוד סעודת מלוה דמלכה, האם זה נחשב כצורך להאיר, וכפי שנוהגים לברך על נרות יו"ט, כשחל במוצאי שבת [יקנה"ז], דנרות יו"ט עשויים להאיר.

נרות מיוחדים שמדליקים במעודות מובחרות

אין לברך על נרות מיוחדים שמדליקים בסעודות מובחרות.

דאינם עשויים להאיר אלא לכבוד ודומה לנר שמדליקים לכבוד חתנים המובא במ"א (סקט"ז), ובפרט בזמנינו שהאור להאיר בא מהלעקטע"ר ואין מדליקין נרות אלא לכבוד.

אבוקה

מצוה מן המובחר לברך על אבוקה שיש בה הרבה מאורות.

שו"ע (שם סעי' ב') ומצינו ב' טעמים דבעינן אבוקה, בר"ן (ד"ה לא) ובמאירי (ד"ה אבוקה) כתבו משום שמברכים "מאורי האש" בלשון רבים, ובאבוקה ניכר כמה מיני אור, וכפי שכתב ברש"י (ברכות נ"ב:) שבשלהבת יש בה צבע אדום לבן וירקרק, ובשו"ת הרא"ש (כלל י"ד סי' ג') מבואר הטעם משום שאור האבוקה מרובה מאור הנר, ובערוה"ש הביא ב' הטעמים.

מדורה לכבוד רבי שמעון

אין לברך על מדורה שהודלקה לכבוד רבי שמעון.

כיון שמדורה זו לא הודלקה להאיר ולא לצורך הבדלה, ואף אם המדליק יכוין בהדלקתו גם בכדי לברך מאורי האש אינו מועיל, כדמבואר בשועה"ר (סעי' י"ז) דאם נעשה בעיקר לכבוד אינו מועיל מה שמכוין גם להאיר.

דיני שנים מקרא ואחד תרגום (ה)

לכתחלה יש לקרות עם הטעמים

א. נכון לכתחלה לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום עם הטעמים [א]. אך אם אינו יודע טעמי המקרא יכול לומר בלי טעמים דאינו מעכב [ב].

יפסיק במקום שצריך להפסיק

ב. אמנם אף הקורא בלי טעמים יפסיק במקום שיש הפסק ענין דעיקר הענין של טעמי המקרא הוא כדי לחבר במקום שיש קשר ביניהם ולעשות הפסק במקום שצריך [ג].

ביאורים והוספות

(א) כ"כ רבינו יונה בספר היראה "וישלים פרשיותיו עם הציבור בכל שבוע שנים מקרא ואחד תרגום והמקרא יקרא בנגינותיו כי הקורא בלא זמרה התורה חוגרת שק עכ"ל. וכ"כ בשו"ת הב"ח החדשות (סימן מ"ב) "ופשוט הוא דלימוד המקרא שמחוייבים אינו בטעמים אלא הקורא בבית הכנסת הוא שצריך לדקדק בקריאתו בטעמים וכן כדי לצאת ידי חובתן בשנים מקרא צריך לדקדק בטעמים" וכן מדוייק בדברי הרדב"ז הובא במג"א (סק"א) ומשנ"ב (סק"ז) ועי' בספר מחזיק ברכה (סי' רפ"ה) שכתב "כל קבל דנא צריך ליזהר בקריאת המקרא בנגינת הטעמים משלם שבפנים וכן שמענו שהיה מזהיר מאד הרב הקדוש מוהר"ר משה הכהן זלה"ה מעיר פי"ס לתלמידיו שיזהרו בקריאת שמו"ת לקרות המקרא כל שישנו בנותן טעם לשבח" עכ"ל. ובספר שער ההכנה להגאון ר' נפתלי כץ בעל סמיכת חכמים (אות כ"ד) כתב "כל קריאת מקרא כגון תורה נביאים צריך לקרות בניגון בטעמים דוקא כי יש כתות מלאכים הממונים על הניגון ואינם מקבלים רק הניגון ובפרט הטעמים שהן רומזים לסודות נפלאים וביותר שבעת ההיא צריך לדבק עצמו יותר ברוחניות מהגשמיות והטעמים הם רוחניות מהאותיות ויקיים כבד את ה' מהונך" עכ"ל.

(ב) משנ"ב סימן רפ"ה (סקי"ז) בשם הפרי מגדים דנגון הטעמים אינו מעכב לגבי קריאת שנים מקרא ואחד תרגום והפמ"ג מוכיח כן ממה שנפסק בשו"ע סעיף ו' דמלמדי תינוקות אינם צריכים לחזור ולקרוא שנים מקרא ואחד תרגום בשבת כיון שכבר למדו את הפרשה עם הילדים במשך השבוע והרי מה שלמדו כל השבוע היה בלי טעמים ומוכח מזה דהקריאה בטעמים אינה מעכבת ובספר מנחת שבת (סעיף ע"ב אות מ"ב) הבין בדברי הפמ"ג שאף לכתחלה א"צ לקרוא הפרשה בטעמי המקרא אך בספר בירור הלכה כתב דאינו מוכרח וגם לדעת הפמ"ג יש לכתחלה לקרוא עם הטעמים אלא שאינו מעכב ויש שהעירו בדברי הפמ"ג דראייתו אינו מוכרח כי י"ל שגם התינוקות היו לומדים לפני רבם עם הטעמים וכדמוכח בסידור רש"י (ס' ס"א) שהיחיד קורא קדושה בניגונים וטעמים "כדרך שהתינוקות קוראים לפני רבם" וכ"כ הבית יוסף (סי' נ"ט) בשם ספר הפרדס ובטור או"ח (סו"ס קל"ב) ועי' שו"ת שבט הקהתי (ח"ד סימן צ"ה) אך בפסקי תשובות (סי' רפ"ה הערה ק') כתב דהא דאיתא בטור שמלמדי תשב"ר למדו עם התינוקות בטעמים אין אלו טעמי המקרא אלא ניגון מיוחד שהיו לומדים בו תורה עי' מור וקציעה סי' נ"ט עיי"ש.

(ג) במגילה (ג' ע"א) אמר רב מאי דכתיב ויקראו בספר תורת אלוקים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא אלו פסקו טעמים ופירש"י "הנגינות קרויין טעמים" ועי' בר"ן (מגילה ט"ו ע"א מדפי הרי"ף) שכתב שע"י הטעמים הכתוב מובן יותר עיי"ש

<u>איך יש לקרות בציבור בטעם עליון או תחתון</u>

ג. בקריאת פסוקי עשרת הדברות ישנם שני מיני נגינות של טעמים יש טעם עליון וטעם תחתון [ד] ונוהגים כשקורים בציבור לקרות בטעם העליון [ה].

<u>ביחיד יש לקרות בטעם התחתון</u>

ד. יחיד הקורא שנים מקרא ואחד תרגום יקרא הפסוקים בטעם התחתון ולא בטעם העליון [ו] אכן בעל קורא שמכין את הקריאה דרך לימודו בשעת קריאת שנים מקרא ואחד תרגום יקרא בטעם העליון [ז].

<u>אין צריך לעמוד בפסוקי עשרת הדברות בקריאת שמו"ת</u>

ה. אף הנוהגים לעמוד בעת קריאת עשרת הדברות בקריאת התורה [ח] אינם צריכים לעמוד בעת שקורים עשרת הדברות בקריאת שמו"ת [ט].

ביאורים והוספות

ועי' בקצות השולחן (סי' ע"ב בצה"ש סק"א) שמדייק מדברי השו"ע הרב שכתב "מי שרגיל בפסקי טעמים" דהכוונה היא שאין הטעמים עצמם מעכבים אלא הפסקי טעמים דהיינו שידע את מקום ההפסקות שבפסוק כדי שקריאתו לא תהיה משובשת אך אם קורא כראוי ומפסיק בפסוק במקומות הנכונים אין צריך לקרוא בטעמים עיי"ש.

(ד) עי' בשו"ע הרב סי' תצ"ד סעיף י' י"א שהרחיב בזה ובבאור הלכה (סי' תצ"ד) דטעם העליון עושה מכל דיבור אפילו מכמה פסוקים כאילו הוא פסוק אחד ומאידך אפילו שהוא פסוק אחד עושה מכל דברה כאילו הוא פסוק נפרד וטעם התחתון עושה כל פסוק בנפרד דטעם התחתון הוא לפי הקרי היינו כפי שהפסוק צריך להיקרא כל פסוק בפני עצמו וכן שלא להפסיק באמצע פסוק וטעם העליון הוא כפי הכתוב היינו כפי שהפרשה כתובה בתרה שאין הפסק בין הפסוקים ורק בין פרשה לפרשה יש הפסק והיינו בין דברה לדברה.

(ה) ועי' בבאור הלכה דיש נוהגים שרק בחג השבועות קוראים בטעם העליון לעשות מכל דיבור פסוק אחד לפי שבו ביום נתנו עשרת הדברות ובשעת קבלת התורה שמעו כל דיבור בנפרד. אבל בפרשת יתרו ופרשת ואתחנן קורין אף בציבור בטעם התחתון אך המנהג ברוב המקומות דבכל פעם שקורים בציבור קוראים בטעם העליון גם בפרשת יתרו ופרשת ואתחנן וכשקורים ביחיד (היינו שהיו רגילים ללמוד תורה שבכתב עם הטעמים שזה מורה הפשט בפסוק היכן להפסיק וכן בקריאת שמו"ת) קורא בטעם התחתון והיעב"ץ בספרו לוח ארש כתב דשני מיני פיסוק הטעמים שבעשרת הדברות הם הלכה למשה מסיני ונמצא לפי זה שניתנה צורת קריאה לקורא ביחיד וניתנה מסיני צורת קריאה לציבור הקורא בתורה לקרוא כל דברה ודברה בפני עצמה כמו שנחלקו הדברות בעת שניתנה למשה מסיני.

(ו) כמו שהבאנו בשם השו"ע הרב ובאור הלכה והיעב"ץ.

(ז) כדי שיהיה שגור ורגיל בפיו היטב הטעמים שיש לו לקרותה בציבור.

(ח) כמ"ש בשו"ת דבר שמואל (סי' רע"ו) דאף דבשו"ת הרמב"ם כתב דיש למנוע מזה כיון שיש חשש שיגיעו מזה להפסד באמונה שיבואו לחשוב שיש יתרון לעשרת הדברות על פני שאר פסוקי התורה, אך למעשה במקום שנהגו כן אין למנוע את המנהג כיון שהכוונה מפורסמת שרוצים לקיים בדרך הידור כאילו הקבלנו את פני השכינה במעמד הגדול והנורא ההוא וכ"כ בשערי אפרים (שער ז' סל"ז) וכ"כ בליקוטי מהרי"ח שנהגו לעמוד.

(ט) כ"כ בקובץ אור ישראל (קובץ מ"ד עמוד קט"ו) בשם הג"ר שריה דבליצקי.

מס' שבת - דף ל"ג

רשב"י משפיע תוקף ועוז להתרומם נגד כל משברי העתים

כל מה שתקנו לצורך עצמן הם תיקנו. הרה"ק ממונקאטש זללה"ה פי' בזה ב'שער יששכר' (ח"א, ע' צ"ו) וז"ל: **בזמר בר יוחאי. נמשחת אשריך שמן ששון מחבריך.** מה שמשבח ומהלל לרשב"י יותר מחבריו בבחינ' שמן, י"ל עפדחז"ל בשבת (ל"ג ול"ד) שרשב"י **התנשא בקדושת ישראל ולא רצה בשום אופן להתבולל בעמים, אפילו בדבור מליצת זכות עליהם,** שאמר כל מה שתקנו לצורך עצמן הם תיקנו, וע"ז אמרו המלכות שמעון שגינה יהרג וברח למערה ושם קנה הודו והדרו כו', עפ"ד **המדרש רבה פ' תצוה כל המשקין מתערבין זה בזה והשמ"ן אינו מתערב אלא עומד כך ישראל אינם מתערבים עם העכו"ם,** וזהו מעלת רשב"י שחשב, **שמצינו יותר מחבריו שמסר נפשו שלא רצה להתערב גם ללמד זכות עליהם** כנ"ל, ע"כ יש לו מעלת השמ"ן יותר מחבריו.

וגם כמו שאמרו שם ג"כ במדרש רבה על השמ"ן, **הזית עד שהוא באילנו מגרגרין אותו ואח"כ מורידין אותו מן הזית ונחבט ומשחובטין אותו מעלין אותו לגת ונותנין אותו במטחן ואח"כ טוחנין אותו ואח"כ מקיפין אותו בחבלים ומביאין אבנים ואח"כ נותנים את שומנן כך ישראל וכו', והיינו גודל הנסיונות בין העכו"ם וכל הסיבות והמניעות והמונעים מצד הס"א שעומדים נגד העובד ה' לאמתו ובכל אלו היסורים וטחינות וחבטות כנ"ל לא יחת מפני כל ויתגבר כארי, והוא בחי' רשב"י כנ"ל, והוא בחי' השמ"ן ששון שנמשה** (במדתו, יותר) **מחבריך** כנ"ל.

דף ל"ד

האיך סמך רשב"י על רוח הקודש בטהרו עיר טבריא

אמר [רשב"י] איכא מילתא דבעי לתקוני, א"ל איכא דוכתא דאית ביה ספק טומאה כו' כל היכא דהוה קשי טהריה וכל היכא דהוה רפי ציניה. מרן **רביה"ק בעד"י זללה"ה, ב'ויואל משה'** (ישוב א"י פ' צ"ח) כתב בזה זל"ק: הנה **בירושלמי פ"ט דשביעית** הל' א' הביא שאחר שטיהר רשב"י את העיר, הטמין שם נכרי א' מת, וצפה רשב"י ברוה"ק, **אמר גוזר אני על העליונים שירדו ועל התחתונים שיעלו, וכן הוית ליה, ר"ל שהמת צף ועלה למעלה והערל מת וירד למטה. הרי שע"י נסי ניסים ורוה"ק אמיתי טיהר רשב"י את המקום שהיה בו ספק טומאה, ומה שסמכו בזה על רוה"ק ונסים, ביארתי במק"א דעת הפוסקים דמה דכללא הוא שאין סומכין בהלכה על נבואה, זה אינו אלא במה שהספק הוא בהלכה, ותורה לא בשמים היא אלא לברר עפ"י שכל אנושי, אבל מה שאינו ספק בהלכה אלא ספק במציאות אפשר לסמוך על בעל רוה"ק אמיתי כרשב"י ודכוותיה, וגם זה אינו ספק בהלכה אלא במציאות אם יש שם מת.** והודו לו משמיא שכתורה עשה. (ח"ב ע' ס"ח)

מסכת בבא קמא

דף י"א

רב דגמרא הוא רבי אבא תלמיד הרשב"י, שחי' ת' שנה

מדשתיק רב לאו דינא הוא. הנה כתב הרמ"ע **מפאנו** (בסוף ספר יונת אלם ובמאמר שברי לוחות דף ט"ו) **ד'רב' דאיהו ר' אבא, תנא דברייתא בנמרא דילן בדוכתי טובי. והוא ר' אבא המוזכר בזוהר לדעת רבים, אשר חי ארבע מאות שנה. וסימנם ר"ב. פירוש ב' פעמים ר'. והוא היה גדול החברים אצל ר' שמעון ור' אלעזר בנו.** ואשכחן נמי בגמרא פעמים רבות דרב כהנא ורב אסי מקשו ליה ושתיק. **"והשתא מיבעי לן לאודועי דבכולהו דוכתי טעמא רבא", ומסתבר דהוה ליה לרב בסתרי תורה למימרא דלא כותייהו.** ואע"ג דשתיק להו בקהל עם, משום כבשים ללבושך. **דהדר פריק להו בלחישה. ואיכא מינייהו דהלכתא כותיה.** עכ"ל דהרמ"ע מפאנו ז"ל.

ודברי הרמ"ע מפאנו הביא גבי דידן בתשו' **חוות יאיר** (סי' קנ"ב) וז"ל: מבואר ברמ"ע בספרו יונת אלם דכל מקום שנאמר בגמ' שתק רב היה לו להשיב על פי הסוד, **כי הוא היה מבעלי הסודות המובחר שבתלמידי רבי שמעון בר יוחאי, והוא רבי אבא הנזכר בזוה"ק,** אך לא רצה לגלות, **'והשתא מיבעי לן לאודועי דבכולהו דוכתי טעמא רבא' עכ"ד.** והקשה החות יאיר מגמ' דידן **"מדשתיק רב לאו דינא הוא",** ולכאו' לדברי הרמ"ע אמאי הא היה יכול להשיב על פי הסוד.

ותי' הגה"ק **משאמלויא** זללה"ה (דרשות לחם שלמה עמ' קצ"ד) על פי מה דמצינו **בבבא מציעא** (נ"ט ע"ב) בפלוגתא דרבי אליעזר ורבי יהושע בתנור של עכנאי, ר"א טיהר ור"י טימא, ואמר ר"א אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו, יצאה בת קול מה לכם אצל ר"א שהלכה כמותו בכל מקום, עמד ר' יהושע על רגליו ואמר לא בשמים הוא שכבר נתנה תורה מהר סיני אין אנו משגיחין בבת קול ועפ"י המבואר בדרשות הר"ן בענין תורה לא בשמים הוא, וכבר האריך בזה בספר מצרף לחכמה, **ועל כן שפיר אמרינן מדשתיק רב לאו דינא הוא, דאף דהיה יכול להשיב על פי סוד, לא פסקינן הלכה על פי סוד כמו דאין משגיחין בבת קול** יע"ש.

דף ל"ה

תקיעות ער"ש נגד ג' לשונות של גאולה, וקידוש וזמירות נגד ולקחתי

ת"ר שש תקיעות תוקעים ערב שבת התחיל לתקוע תקיעה ראשונה וכו' ותוקע ומריע ותוקע ושובת. רמז נפלא בדרך פנימיות המכוון בתקיעות הללו, ביאר ב'שם משמואל' (פר' וארא תרע"ח, ע' ק"ד) וזל"ק: **הנה שבת היא זכר ליציאת מצרים, וכמו ביציאת מצרים שיצאו ישראל משעבודו של פרעה, כן בכל שבת יוצאין ישראל משעבוד מלאכת עצמו,** כדאי' במדרש (ב"ר פ' י"ד) עשאו עבד מכודן לעצמו, דאי לא לעי (אם לא יעמול), לא נגיס (לא יאכל), וכמו שבמצרים הי' שעבוד כפול בחומר וברוח, **ולזה היתה פקידה כפולה להגאל בגשמיות וברוחניות, כן הוא בשבת, משעבוד מלאכה ומעצבון רוח ונפש.** וכמו שהגיד כ"ק אבי אדומו"ר [בעל אבני נזר] זצללה"ה בהא (שבת דף כ"ג ע"ב) דנר של שבת מפני שלום ביתו, **שבכל ימות השבוע אין שלום באדם עצמו, החומר מושך למטה והנפש מושכת למעלה, ובשבת גם החומר מרגיש מאור קדושת שבת ומסכים לנפש ונעשה שלום באדם עצמו.**

ונראה דכמו בגאולת מצרים היו ארבע לשונות של גאולה, כן הוא בכל שבת. וזהו ענין התקיעות שבכל ע"ש, תקיעה ראשונה להבטל ממלאכות שבשדות, שניה לנעילת החנויות, שלישית להטמין ולהדליק, ותוקע ומריע ותוקע ושובת (כדאיתא שבת דף ל"ה ע"ב) הרי ארבעה סוגי תקיעות, **ותקיעות מורין שיוצאין בהן לחירות, והן ארבע לעומת ארבע לשונות של גאולה, שהלשון הרביעית היא ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים שהוא מתן תורה, והוא מקביל לשביתת שבת שישראל מתדבקין במקום באהבה ורצון ושירות ותשבחות, קידוש היום ועונג שבת, שאין למעלה מעונג.**

ויש לומר עוד בלשון זה דשלש הלשונות הראשונות של גאולה הן סילוק כח השעבוד, והרביעית היא דיבוק שכינה, כן בשבת של התקיעות הראשונות הן לסילוק מלאכה, והרביעית שהן שלש תקיעה תרועה ותקיעה שהיא לשביתה, היא לדביקות באור קדושת שבת, וכן נמצא הפרש הזמנים שבין חול לשבת, תוספת שבת, בין השמשות, שבת גמור, שכל זמן מוסיף בשביתת השבת, והם שלשה זמנים המסלקין את שעבוד המלאכה, **ואח"כ זוכין לדיבוק באור השבת בשלשה ענינים, שירות ותשבחות, קידוש, ועונג שבת שהוא הסעודה.**

דף י"ב

טעות העולם שמחמירין רק ב'אמונה', אך 'בטחון' לא גרע כלל

נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו וגו' **גבי שבועת הפקדון כתיב, שהן ממונו של חבירו וקרינן בהו בה' וכחש בעמיתו.** פי' ע"ד רבוה"ק תלמידי הבעש"ט הק' בספר **מחזה אברהם** להאי גאון וקדוש מבוטשאטש זללה"ה, וז"ל: **נפש כי תחטא ומעלה מעל בה'** וגו'. על דרך שאמרו חז"ל במדרש רבה איכה (איכ"ר ג, ו) **להכי איתקריאת נפש דכל מה דמתיהיב לה היא נפישא עלה ורוצה עוד יותר. ועל ידי זה וכחש בעמיתו בפקדון או עשק וגזל ומצא אבידה וכחש בה, דהיינו דברים שנפשו של אדם מחמדתן והומד ומתאוה למה שאינו שלו** (עיין מכות כג ע"ב), **וכל זה הוא מצד הנפישותא שבבחינת נפש. והנפישותא צריך להיות רק בדרכי השם יתברך ולהרבות מעשים טובים, בבחינת חלקי ה' אמרה נפשי** (איכה ג, כד), **צמאה לך נפשי** (תהלים סג, ב), **לך - בשבילך, להרבות מעשים טובים ונחת רוח להשם יתברך:** עכל"ק.

והנה במצות ל"ת **ד'לא תחמוד'** ידוע **קושיית האבן עזרא** האיך שייך לצוות על דברים שבלב, והתי' העולה מדברי **הרה"ק מוהרמ"מ מרימאנוב** (פר' בשלח) **עה"פ 'לא העדיף המרבה, והממעיט לא החסיר'**, שדרך ארץ קדמה לתורה, ויש לנו להבין מה הוא הנקרא דרך ארץ שצריך להיות קודם לתורה עפ"י פשוטו, והנראה שהמצות מעשיות שמחייב בהם השכל שאינם מצות השמעיות רק שהשכל מחייב בהם, כגון ל"ת של גניבה וגזילה ומצות משא ומתן באמונה, וכן כל כיוצא בהם שדרך ארץ והשכל מחייבם, הם נקראים דרך ארץ, ורוב אלו המצות נכלל בלאו של לא תחמוד, כי מי שאינו חומד אינו גונב וגוזל ח"ו, והנה הסיבה שלא לחמוד מזולתו, הוא הבטחון באלהי"ם ית' באמת, כי הבוטח בו לא יצר לו חסרונו ולא יתאוה לשום דבר, כי בטוח באלקים דכל מה דעבד לו לטב, ואף מה שחסר לו מצרכיו הכל לטובתו, **"ולכן צריך כל אדם לראות תמיד להתחזק מאוד במדת הבטחון ולהגיע אל תכליתה, כמו שצריכין להגיע אל האמונה השלימה, והעולם טועים בזה, שמי שאין לו אמונה ח"ו מחזיקים ליוצא מדת ישראל, ועל מדת הבטחון אינם נותנים לב ומשגיחים כל כך, ובאמת שקולים הם ובשניהם הם חייבים בשוה".**

ובזה מבואר **'לא העדיף המרבה'**, ר"ל המרבה מעיקרא שהיה ממהר ללקוט ולהרבות פן לא ישאר לו חלקו, **'והממעיט'** מעיקרא שהיה ירא ג"כ וסבור שחבירו המרבה לקח חלקו בראותו שהוא לקט הרבה והוא לא לקט עדיין רק מעט **'לא החסיר'. והתורה היא נצחית ומלמדת לנו בכל דור ודור, כל יסבור האדם שחבירו לוקח ח"ו פרנסתו וכשעושה לו חנות כמותו ומרויח בה יהיה סבור שריוח זה נשלל ממנו והיה נכון אליו, רק יחזיק במדת הבטחון שהש"י יתן לו חלקו הנכון לו, ולא יעדיף המרבה ולא יחסיר הממעיט, כמו שהיה בהמן.** עכל"ק.

והנה מדברי **הרה"ק מוהרמ"מ מרימאנוב זי"ע** סמך גדול למש"כ **הגה"ק בעל ארץ צבי זללה"ה, בביאור 'סופן נעוץ בתחלתן' בשערת הדברות,** שסופן 'לא תחמוד' איך נעוץ בתחילתן 'אנכי ה"א'. שהוא עפ"י מה שאמרו חז"ל באבות דרבי נתן (פרק ל"ז) **"שנים אוכלים מקערה אחת, זה טועם לפי מעשיו, וזה טועם לפי מעשיו", נמצא אדם המאמין ב"אנכי ה' אלקיך דהיינו שהקב"ה לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, הלה יודע שאיך לו לחמוד, כי תכלית החמדה היא להרגיש תענוג, אך אם כל תענוג הוא בהשגחה פרטית, לא יועיל מה שתשיג את גוף החפץ, מה יתן ומה יוסיף לך אם תחמוד.**

ואשר בזה פי' גם דברי הגמ' (ברכות ד ע"ב) **שיש לומר "תהלה לדוד' בכל יום מפני שכתוב בו"פותח את ידך ומשביע לכל חי רצוף, שבח הכנת מזון לכל חי, ולכאו' למה לא הסתייעו חדל בכתוב הקודם שמפורש בו יותר השבח הזה "עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו", אין זאת אלא מפני שהעיקר הוא הרגשת הטעם, התענוג, שהוא מתנה נפרדת מעצם הפרנסה והמאכל, וכפרש"י: "לכל חי רצון, קורת רוח. שזה הוא שורש הבטחון שיאמין שאין מציאות בעולם שיטלו מהמגיע לו, וע"כ יהיה בטחונו שלם.**

לעילוי נשמת

הרה"ח

ר' **אהרן יונתן ראזענטהאל** ז"ל

בן הרה"ח ר' **חיים** ז"ל

נלב"ע י"א כסלו

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנו ידידינו הרבני הנכבד רודצו"ח

מוה"ר **אברהם מרדכי ראזענטהאל** הי"ו

לעילוי נשמת

האה"ח

מרת **פרימא רחל שפילמאן** ע"ה

בת הרה"ח ר' **מרדכי משה ספרא** ז"ל

נלב"ע י' כסלו

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנה ידידינו הרבני הנכבד רודצו"ח

מוה"ר **הערשל שפילמאן** הי"ו

הילולא רבא

מאמרים יקרים, עובדות וסיפורי קודש יקרים
מצדיקים קדושים וטהורים, בעלי ההילולא זי"ע

ח' כסלו

הגה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע

ואלה תולדות

נולד בשנת תקמ"ד לאביו הרה"ק המגיד ר' מרדכי מטשערנאביל ולאמו הרבנית חי' שרה בתו של הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זי"ע, כשנכנס לבריתו של אברהם אבינו נתכבד זקינו הגדול המאור עינים זי"ע בסנדקאות, ונקרא שמו בישראל "אהרן" ע"ש זקינו אבי אמו הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זי"ע, וזקינו הק' זי"ע בירך אותו: "ער זאל דערלעבן משיח צדקינו".

כמו כן זכה להתגדל על ברכי זקינו הגדול וספג ממנו הרבה תורה קדושה וחכמה, כן זכה וזקינו הק' הניח לו תפילין ביום הבר מצוה.

להגיד שבחו של אהרן

הנה כי כן ידוע כי המאור עינים אמר עליו דברים נשגבים ונפלאים במשך השנים שנתגדל אצלו, בעודו נער כבן י"ב או י"ג שנה, והיה חשוב אצלו מאוד על אף גילו הצעיר.

אביו המגיד הק' ג"כ העריצו מאוד ואמר פעם: "יש לי שמונה בנים, שבעה הם כנגד שבעת קני המנורה, ואחד הוא "אהרן" שעומד ומדליק את הנרות", כמו כן כותב אליו תוארים גדולים: "הרב הגדול במנין, אשר אין דורו דור יתום, ולא דור אלמן, מזה בן מזה, חכם הכולל, כבוד הישראל מוה"ר ר' אהרן".

ימי ההילולא

ח' כסלו

- רבי משה ב"ר יצחק (מהדורא בתרא) - תכ"ט
- רבי אהרן מטשערנאביל ב"ר מרדכי - תרל"ב

ט' כסלו

- רבי דובער ב"ר שניאור זלמן מליובאוויטש (מיטעלער רבי) תקפ"ח
- רבי משה מסלאוויטא שפירא ב"ר פנחס מקאריץ - תקצ"ח
- רבי משה סופר (זקנו של החתם סופר)

י' כסלו

- רבי לייב מוכיח (האשבנוי) ב"ר מרדכי - תק"ג
- רבי משה מרדכי עפשטיין ר"מ סלאבאדקא, (לבוש מרדכי) - תרצ"ד

י"א כסלו

- רבי יואל צבי ב"ר שמעון ראטה אב"ד חוסט (שו"ת בית היוצר)

י"ב כסלו

- רבי שלמה ב"ר יחיאל לוריא, (מהרש"ל) - של"ד
- רבי יצחק לומפרנטי ב"ר שמואל (פחד יצחק) - תקי"ז
- רבי אברהם דוב מאווריטש ב"ר דוד (בת עין) - תר"א

י"ג כסלו

- רבי ישראל ממודז'ין ב"ר שמואל אלי' מזוואלין – תרפ"א
- רבי ישראל מטשארטקוב ב"ר דוד משה – תרצ"ד

י"ד כסלו

- רבי מנחם נחום משטעפינעשט ב"ר ישראל מרוזין – תרכ"ט
- רבי יעקב משה טורנהיים מזוואלקרוז ב"ר ישכר בעריש (עבודת יששכר) – תרע"ח

ט"ו כסלו

- רבי דוד מסקווירא ב"ר יצחק – תר"פ

אחיו הרה"ק מטשערקאס אמר פעם "אויף מיין ברודער אהרן זענען מלאכים ושרפים נישט געווען קיין מבין".

כמו"כ כותב עליו אחיו הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע: "אל כבוד אחי הרב הגדול, רבי קשישא ורב חנינא ורב חסדא, מר מרנן, ורב רבנן מבטן מקודש, אחריו כל העם עונים עליו אומרים ברוך וקדוש, זקוקין דנורא ובעורין דאשא אמריה דפומיה, איש חי רב פעלים וקבציאל מו"ה ר' אהרן שליט"א".

והנה פרח מטה אהרן

לפלא לציין כי הרה"ק ר' זושא זי"ע בהסכמתו לספר מאור עינים כותב שם בזה"ל: לסדר "הנה פרח מטה אהרן" והוא תמוה מאוד שזה לא היה שייך כלל לאותו הזמן אלא לשבתות הקיץ, והרי אותו הזמן היה יום א' כ"ג לחודש חשון, וחסידים אמרו שכבר בעת הסתלקותו של המאור עינים זי"ע בשנת תקנ"ח כבר ראה שהרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע עתיד להיגדל על אף צעירותו שהי' אז עלם צעיר כבן י"ד, וזה הוא רצה לרמז.

האיש מקדש

בצעירותו לקחו לחתן לבתו הרה"ק ר' גדליהו מליניץ זי"ע בעל ה"תשואות חן", אח"כ בזיווג שני נשא את בתו של הרה"ק ר' צבי מקאריסטשוב זי"ע (חתנו של הרה"ק ר' אהרן מטשוב בן הרה"ק ר' צבי בן הבעש"ט זי"ע) בן הרה"ק ר' אברהם מקאריסטשוב חתנו של זקינו של המאור עינים.

ושנא את הרבנות

אחרי נישואיו נשאר סמוך על שולחן אביו והמשיך בעבודתו הק' על מי מנוחות, אביו הפציר בו מאוד שיקבל את עול ההנהגה עליו, אך הרה"ק ר' אהרן בענוותנותו מיאן לקבל זאת עליו, עד שפע"א אמר לו אביו הנה אני מטופל בבני בית מרובים וקשה עלי לכלכל אותך, עד מתי תהי' מוטל עלי, ומתי תעשה גם אתה לביתך, הלא גם אתה תוכל לנסוע ולדלג על הערים ולקבל פתקאות ותוכל להתפרנס מעצמך, אך הוא בשלו אינו מוכן לעזוב את בית אביו, ויהי ביום ה' שלח לו אביו וקרא אותו לפניו, ונתן צו ופקודה לעזוב תיכף את העיר, ולא יניח אותו להיות על שב"ק בביתו, כמו"כ הוציא פקודה בכל העיר אשר שום אדם לא יכניס אותו הביתה, וגזר עליו בגזירת כיבוד אב לקבל עליו את עול הרבנות, ובלית ברירה הוכרח לנסוע מטשערנאביל, ונסע על שב"ק לעיר מעזיבוז הקרובה, אצל הרה"ק ר' ברוך ממעזיבוז זי"ע אשר התגורר שם, ולא גילה לאיש מי הוא ומה מעשהו, בשעת עריכת השולחן בליל שב"ק ישב בקצה השולחן בין שאר האנשים, וכאשר נכנס הרה"ק ר' ברוכ'ל לעריכת שולחנו הטהור פנה אליו ואמר: "ליטוואק ליטוואק קום אהער" ואמר לו: "יונגערמאן ביי אונז באהאלט מען זיך נישט, זאגט ווער איהר זענט", ולא היה יכול להתחמק וגילה שהוא בנו של הרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע, כששמע זאת הרה"ק ר' ברוכ'ל הושיבו ראשון בראש השולחן, וקירבו וחיבבו מאוד במשך כל השבת, במוצש"ק קרא לו הרה"ק ר' ברוכ'ל אליו, ונכנס לחדרו והוציא משם ונתן לו במתנה מלבוש לבן שהי' האיצטלא של צדיקים בעת ההיא, ורמז לו בזה שהגיע העת שיתחיל בעצמו להנהיג עדת חסידים.

על כס ההנהגה

ואכן מני אז הרבה בנסיעותיו הק' בעיירות הרבה, ומסופר שפע"א כשנסע מעיר לעיר לומר מגידות הגיע לעיר אחד מלא מתנגדים, ובליל שב"ק נגש לפני העמוד בלי נטילת רשות והתחיל הודו במנחה ערש"ק ואח"כ קבלת שבת בקול גדול, והרב שהי' ג"כ מתנגד חרה הדבר עד מאד, אחר התפילה אמר הרב שנראה אם ת"ח הוא נמחול לו ואם לאו יקיים פסק ויקבל עונש, ושלח הרב שני אברכים לשאול אותו פשט באיזה תוס' קשה, וכשבאו האברכים לפני הרה"ק ר' אהרן אמר להם כי עכשיו עייף מן הדרך ואינו יכול לומר להם עכשיו, רק יבואו מחר בבוקר ואז יאמר להם, וכשבאו בבוקר אמר להם פשט נפלא שערב להם מאד, ומיד הלכו לבית הרב לומר לו הפשט, וכשבאו לבית הרב שכחו הפשט, התיישב הרב שילך בעצמו לשאול אותו הפשט, וכשהגיע אליו אמר לו ר"א כי אינו יכול ללמוד, רק היות והוא נוסע לומר מגידות, יכול להיות חילול השם ח"ו אם ישאלו לו תוס' ולא ידע, אז הטרחתי את בעל התוס' שיאמר לי הפשט, אבל אם אתם רוצים לידע הפשט תיגעו עצמכם בתורה אז תדעו הפשט.

עם פטירת אביו הק' ביום כ' אייר שנת תקצ"ז לפ"ק החלו שמונת בניו הק' להנהיג בערים שונים, אך את כס ההנהגה המשיך הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל בדרכו המיוחדת.

מרא דארעא דישראל

הוא הי' נשיא של מעות ארץ ישראל במדינת אוקריינא, ועשה הרבה כדי לחזק ישוב ארץ ישראל, וידוע שהרה"ק מהרי"ד מבעלז אמר עליו שהוא "מרא דארעא דישראל" כי הוא שולח שקי זהב לארץ הקדש. ויסופר שכשהרה"ק ר' דוד מלובין זי"ע (תלמידו של הבת עין זי"ע) רצה לעלות לארץ הקודש נסע להימלך עם הרה"ק ר' יצחק מסקווירא ולא הסכים עמו שיסע, אבל אמר לו: הלא אחי הגדול הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל הוא "מרא דארעא דישראל" לך והמלך בדעתו.

ואהר"ן מה הוא

פע"א אמר הרה"ק ר' יוחנן מראחמסטיווקא אחיו של הרה"ק ר"א שכשנסתלק אביו הרה"ק חלקו האחים הקדושים ביניהם מדרגותיו של אביהם וכשהוא רצה לקחת איזה מדה כבר לא הי' כלום, ורצה לקחת את הכלום "איך בין גאר נישט" אבל אחיו הרה"ק ר' אהרן כבר תפס זאת.

אחד מחסידי הרה"ק מריז'ין זי"ע הי' אצלו וכשברכו לשלום, אמר לו אמור לרבך שאני רבי יותר גדול ממנו, וכשראה תמיהתו של החסיד אמר לו בענוות חן: פע"א נפגשנו שנינו וכל אחד בירך את השני שיהי' "א ערליכער איד" והברכה שלי נתקיימה והראיה כי רבך ערליכער איד ואילו ברכתו לא נתקיימה כי תסתכל איך אני נראה.

בר"ה הי' פ"א קהל גדול אצלו עד כ"כ שעמדו אנשים על הגג שהי' שם חלונות לביהמ"ד, וכשנכנס לביהמ"ד אמר כתיב עלה אלוקים בתרועה ה' בקול שופר, והפירוש הוא "עלה אלקים" היינו כשרוצים להעלות ולסלק מאתנו את מדת הדין אז אפשר לעשות את זה "בתרועה" ע"י שבירת הלב וציבראכנקייט, "ה'" לגרום לסלק ח"ו מדת הרחמים "בקול שופר" היינו ע"י גאוה והתנשאות, דע"ז מסלקים ח"ו את מדת הרחמים, והי' כ"כ התעוררות ובכיה גדולה אצל הקהל עד שאלה שעמדו למטה בתוך ביהמ"ד הי' נדמה להם שיורד גשם מרוב דמעות הבכיה של אלו שעמדו למעלה.

לשומר אוהביו בדין

פ"א בא אליו קויטל מחסיד אחד הזקוק לרחמי שמים מרובים, וצוה להשיב ברכת רפואה, והחסידים שהיו אצל החולה בשעה שנתקבל ברכת הרפואה של הצדיק, הבינו מדברי הצדיק שכבר נגמר דינו רח"ל, ונתקבצו סביב למטתו של החולה, וכשהגיע סמוך ליציאת נשמתו, נתעורר פתאום החולה בבהלה ובבכי, וסיפר להעומדים שם, אשר בא אליו מלאך אחד ובידו אחת תפוח של זהב וקבוע בו כל מיני מרגליות טובות, ובידו השני הי' עבודה זרה, ואמר לו אם ישתחוה לע"ז יתן לו התפוח ויבריא, וכ"כ הי' פיתויו שכמעט שנתפתה אליו, ופתאום בא אליו רבו

הקדוש מטשערנאביל, וצעק בקול גדול על המלאך למה הוא מפתה אותו וא"ל שאין לו רשות לפתות אותו, וכשגמר לספר הדבר יצא נשמתו של החסיד, ונסעה אמו של אותו חסיד להרה"ק מטשערנאביל וסיפרה לו כל הסיפור, אמר הרה"ק בוודאי בוודאי אין אני מניח ח"ו את אנשיי עד שאתקן אותם בתיקון הראוי להם, ופירש בזה מה שארז"ל באבות הולך ואינו עושה שכר הליכה בידו, כי ה"הולך" אצל הצדיק ו"אינו עושה", שאינו מרגיש שם שום תכלית כי לא כל אחד זוכה להרגיש, "שכר הליכה" אז מה השכר הליכה שלו "בידו" שמוסרין אותו בידו של הצדיק והוא מחויב לעשות לו טובה.

דרכו הי' לעשות הרבה המתקת דינים, ויש הרבה "שארפע לשונות" שאמר בשביל זה, פעם אחד אמר ליהודי אחד שיהי' לו "א שווארץ יאר" והיהודי ההוא נבהל מאד, והסביר לו שנתכוין לומר שה"שווארץ" יאיר לו (לשון נופל על לשון יאיר אמר בלשון יאר) אלא שאמר לו באופן כזה כדי להמתיק הדינים מעליו, פעם אחד אמר ש"טשערנאביל" בשפת רוסי"ש פירושו שחור לבן, טשערנ"א פירושו שחור, וביי"ל פירושו לבן, שממתקין את הדינים משחור ללבן.

פ"א כשנסע מעיר לעיר לומר מגידות הגיע לעיר אחד מלא מתנגדים, ובליל שב"ק נגש לפני העמוד בלי נטילת רשות והתחיל הודו במנחה עש"ק ואח"כ קבלת שבת בקול גדול, והרב שהי' ג"כ מתנגד חרה הדבר עד מאד, אחר התפילה אמר הרב שנראה אם ת"ח הוא נמחול לו ואם לאו יקיים פסק ויקבל עונש, ושלח הרב שני אברכים לשאול אותו פשט באיזה תוס' קשה, וכשבאו האברכים לפני הרה"ק ר' אהרן אמר להם כי עכשיו עיף מן הדרך ואינו יכול לומר להם עכשיו, רק יבואו מחר בבוקר ואז יאמר להם, וכשבאו בבוקר אמר להם פשט נפלא שערב להם מאד, ומיד הלכו לבית הרב לומר לו הפשט, וכשבאו לבית הרב שכחו הפשט, התיישב הרב שילך בעצמו לשאול אותו הפשט, וכשהגיע אליו אמר לו ר"א כי אינו יכול ללמוד, רק היות והוא נוסע לומר מגידות, יכול להיות חילול השם ח"ו אם ישאלו לו תוס' ולא ידע, אז הטרחתי את בעל התוס' שיאמר לי הפשט, אבל אם אתם רוצים לידע הפשט תיגעו עצמכם בתורה אז תדעו הפשט.

פ"א בא אליו אשה בבכיה שהיות שהשיאה את בתה לאלמן מק"ק טשארניגאוו, ובכל לילה באה אשת האלמן הנפטרת, וחונקת לבתה, השיב לה שתסיר דמיון הזה מלבה, אמנם האשה אמרה שאינה יוצאה מכאן עד שיתן תרופה לבתה, ענה לה ומה אעשה כי מרחק רב יש מפה לטשארניגאוו, ענתה האשה יש לי אמונה שהרבי יכול לפעול ממרחק כמו מקרוב, ומיד צוה הרה"ק ר"א לקרוא לאיש הממונה על הקברות דק"ק טשערנאביל, וצוה לו שילך לבית החיים ויאמר תדעו שאהרן בן חיה שרה צוה לכם שתתראו עם המתים דק"ק טשארניגאוו ותאמרו להם שפלונית בת פלונית לא יהי' לה עסק עם האשה פלונית, ובאם לאו גוזר אהרן בן חיה שרה שישליכו אותה חוץ למחיצתה.

פועל ישועות

פ"א שררה מחלת החולי–רע בכמה גלילות, ובאו אליו שהוא יבקש רחמים שהמחלה תסור, וזה הי' בפרשת ראה, בליל שבת קודש בשעת הסעודה פתח ואמר ה"אור החיים" אומר כי משה רבינו אמר לבנ"י ראה אנכי תסתכלו עלי וינתן לכם ברכה, אני איני יכול לומר כן אבל אני אומר כתיב והקללה אם לא ישמעו אל מצות ד', דהיינו "והקללה אם לא", כשאתה רבש"ע, לא תתן להם קללה, אני ערב לך ש"ישמעו אל מצות ד'", דהנה כבר נתתה קללה מה יצא מזה יש הרבה חולים שמוכרחים לאכול בשר ב"תשעת הימים", ובת"ב לא צמו, נמצא שהרבה מצות לא מקיימין אם יש קללה, אז בגלל זה אני אומר והקללה אם לא שאם לא יהי' קללה אז ישמעו אל מצות ד'.

אחרית ימיו

כאמור בירכו זקינו הק' בעת היכנסו בבריתו של אאע"ה באריכות ימים ושיזכה לקבל פני המשיח, ואכן ראו אצלו בחוש כי ברכת צדיק עשתה רושם וכשהגיע לגבורות התחיל לחזור לימי נעוריו והתחיל לצמוח לו שינים חדשים, אמנם בערוב ימיו שלח במיוחד מנין חסידים וביקשם שילכו אל ציונו של זקינו הק' לומר לו שברכתו אינה לרצון לו, כי אינו יכול יותר לסבול את הגלות המר ואת אויר העוה"ז, וחז"ל אמרו האומר אי אפשי בתקנת חכמים כגון זו שומעין לו, לכן גם אני אי אפשי בברכה זו.

עוד יסופר שבשנתו האחרונה לחייו התנבא ואמר שבזאת השנה יבוא משיח, והדברים גרמו להתרגשות גדול בקהל החסידים, עד שהגיע הדברים לאזני אחיו הרה"ק ר' אברהם מטריסק זי"ע אמר להחסידים שלא יקבלו את הדברים כפשוטם, שיתכן שקרב יומו של המגיד הק' דהיינו שכבר השלים את יעודו עלי אדמות, ומאחר שכידוע יש לכל צדיק את חלקו בביאת המשיח, והמגיד הק' כבר השלים חלקו, לכן רואה הוא בעיני רוחו את משיח מתקרב ובא, ואמנם כך הוה דבאותה שנה נסתלק הרה"ק לעולם שכולו טוב.

(אגב ראוי לציין דבר פלא שכעבור טו"ב שנים לפני שהרה"ק מטריסק זי"ע בעצמו נסתלק, אמר ג"כ לחסידיו כי בזאת השנה יבא משיח ולבסוף בשנת תרמ"ט גוע ויאסף אל עמיו).

סמוך להסתלקותו התקבצו קהל רב מאוד לקבל את ברכתו הק', ומפאת האנשים הרבים לא נתנו לכתוב כל אחד ואחד את בקשתו, רק כל אחד רשם את שמו כדי לעלות על זכרונו הק' והטהור, ובתוכם היה גם איש אחד חשוך בנים, וגם הוא לא כתב בקשתו, והשיב הרה"ק ברוח קדשו: מדוע לא הזכרת הבקשה לזרע של קיימא, וציוה לכתוב, ותיכף ומיד אחר כתיבתו, נענה ואמר: "במה יזכה נער" – במה יזכה האדם להוליד נער, "את ארחו" אם יקח לו על כל שבתות השנה אורח לשבת.

בנו הגדול הרה"ק ר' מנחם נחום זי"ע נסתלק בחייו ביום שב"ק פר' משפטים שבת שקלים כ"ז שבט תרל"א לפ"ק, אודות הסתלקותו מסופר שבשנתו האחרונה ביום שמחת תורה נפל

הכתר תורה, כשראה זאת הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע מיד גנוחי גנח, ואמר: "אוי, דער כתר תורה איז איהם אוועק" (ידוע שהי' קורא לבנו רמ"נ: "מיין כתר תורה" מחמת גדלותו בתורה), כשנפטר בנו לא רצו המקורבים לספר לו כי חששו על בריאותו, וכשהי' חולה היו רגילים להזכיר אותו לפני אביו הק', וכשנסתלק באותה שב"ק הפסיקו להזכירו לפני אביו, אבל גם אביו לא שאל עליו, ואחרי מעריב אמר אביו אל הגבאי שיכין לו את מנעליו של תשעה באב.

בשעת הלוי' עמד הרה"ק ר' אהרן בחוץ וציוה להעביר את המיטה על פניו, וכשעברו עם המיטה אמר: "אני לא רואה אותו", והביאו אותו בחזרה ועברו לפניו, ואמר עוד הפעם כנ"ל שהוא לא רואה אותו, ורק אחרי שהעבירו אותו בפעם השלישית אמר: "כעת אני רואה אותו", והספידוהו תמרורים וסיים בפסוק: "הנה אנוכי שולח מלאך לפניו לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכינותי" (שמות כ"ג ב'), ונשאר עומד שם ולא יצא לבית החיים מפאת חולשתו, ועשו הגבאים סימן ביניהם שבשעת סתימת הגולל יזרקו לפיד אש למעלה, לסימן שהרה"ק ישב שבעה.

כשנשאר הרה"ק בבית נשארו עמו כמה עניים קבצנים לשמור עליו כי כל העיר הלכו להלויה וכאמור עשו איזה סימן אחר סתימת הגולל דהיינו שירו אש ברובה וכששמעו הקול ידעו שהרה"ק צריך לישב לארץ, כשרצה הרה"ק להתיישב על הארץ ניגש אליו אחד מן הקבצנים ואמר כי הוא לא נותן להרה"ק לישב על הארץ, כי הרי רבי הוא ענין של מלך, ומלך אינו צריך לישב, כששמע הרה"ק את דברי העני הקבצן שנאמרו באמת ובתמימות, אמר לו: "דו האסט מיך געוואלט מקים זיין מעפר, זאל דער אייבישטער דיך מקים זיין מעפר דל", וכך הוה, שמיד אחר כך עלה מעלה מעלה ונעשה גביר גדול.

ועוד בטרם השלים השנה ראו והבינו את נבואתו שהתנבא בהספד בנו באמרו: "הנה אנוכי שולח מלאך לפניו" והוא נסתלק ביום ח' כסלו שנת תרל"ב לפ"ק, ומנוחתו כבוד בטשערנאביל סמוך לציונו של זקינו הק'

יסופר, שחסיד אחד מטשערנאביל בא לסקווירא, ושאל אותו הרה"ק ר' יצחק מסקווירא זי"ע אם אחיו הרה"ק ר' אהרן זי"ע מניח תפילין בכל יום, והשיב לו האיש כי זה כבר יום יומיים שאי אפשר לו להניח תפילין ועל זה הצטער מאוד, ואמר לו הרה"ק: כי ידוע שאין הקב"ה נוטל נשמתו של הצדיק מבלי הסכמתו, ולכן כל זמן שהצדיק יכול עוד להתפלל ולהניח תפילין אין ברצונו לילך מעוה"ז, רק באם אין בידו עוד להניח תפילין אז אין לו שום צורך וחשק לחיות בעוה"ז, ומסכים תיכף ללכת לעולם העליון, וכן היה שבאותו יום בא הידועה המעציבה על פטירתו של הרה"ק מטשערנאביל זי"ע.

נכדו הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זי"ע היה בטשערנאביל בשעת הלויה, אך לא רצה להשתתף בהלויה היות ופג לבו מלהאמין לכך, ורק כששמע שכבר רוצים להניח את גופו הטהור בקבר מיד בא בריצה לשם, לפני סתימת הגולל קפץ הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע לתוך הקבר וגילה פניו הק' והסתכל בצורתו הק', אח"כ אמר: "כשעמדתי על יד הקבר והתבוננתי שלא אראה אותו עוד רציתי לראותו עוד פעם, וגם רציתי לראות איך שהוא נראה עתה". כשסיפר הרה"ק מאוסטילא זי"ע את הסיפור הזה ששמע מחותנו הק', הוסיף ואמר: "זה פלא מחמי שהיה אז צעיר כבן עשרים בערך, שהיו לו כבר אז השגות גדולות כאלה".

ידוע ומפורסם הדבר כי בחודש אשר בו נסתלק הרה"ק זי"ע לא נראתה הלבנה כלל עד שלא יכלו לעשות קידוש לבנה.

י"ב כסלו

הגה"ק רבינו שלמה לוריא [המהרש"ל] זי"ע

ואלה תולדות

נולד בבריסק דליטא (וי"א בפוזנא שבאשכנז) בערך שנת ע"ר לאביו הגאון ר' יחיאל אב"ד סלוצק שבליטא, מגזע רש"י (עיין יש"ש יבמות פ"ד סי' ל"ג וז"ל: ועל רש"י יחוס בית אבי סמכתי וכו') **שיצא** מהתנא הק' ר' יוחנן הסנדלר דור ד' של ר' גמליאל הזקן ולמעלה בקודש עד דוד המלך ע"ה, ולאמו הצדקנית בת הגה"ק ר' יצחק קלוייבער זצ"ל מפוזנא שבאשכנז, עיין בספר "שלמי חגיגה" להר"י אלגאזי (דף ר"ד), שהישמעלים הרגו נער בכדי להעליל על היהודים, ורבי קלונימוס התפלל לה' ופתח הנער המת את פיו, וסיפר מי הרגו, כשהי' עוד ילד קטן נתייתם מאביו, ועבר לפוזנא אצל זקנו רבי יצחק, ועל ברכי זקנו זה נתגדל בילדותו, המהרש"ל העריץ מאד זקינו, עיין בשו"ת מהרש"ל סי' יב וז"ל: כאשר גדלתי בעיר בית אבותי על ברכי זקני והורגלתי על זרועותיו, הוא ה"ה הטהור החסיד ועניו, ירא אלוקים, פרקו נאה, איש השלום, מהר"ר יצחק קלוייב"ר ז"ל, והוא הי' זקן מופלג מתושבי עירו... הכל עשו על פיו, בין דבר קטן ובין דבר גדול, עכ"ל, ולפרקים מגודל הערצתו אף חתם עצמו ע"ש זקינו "שלמה בן מהר"ר יחיאל לוריא ז"ל ה"ה הנקרא שלמה ר' יצחק", בשנת רצ"ה פרצה דלקה בבית זקינו אז חזר לעיר מולדתו בריסק, ומשם גלה למקום תורה ועבר לעיר אוסטראה אל הישיבה הגדולה דשם שהי' תחת דגלו של הגאון ר' קלונימוס קלמן האברקשטן זצ"ל גאון מפליטי אשכנז, והי' נחשב מתלמידיו של הגאון בעל תרומת הדשן זצ"ל (עיין בשו"ת מהרש"ל סימן צ"ח וז"ל: עוד אומר לך שקבלתי מחמי הגדול מהר"ר קלונימוס ז"ל שקבל מהחסיד הגדול מהר"ר דניאל ז"ל שהי' תלמיד מובהק ושימש מהר"ר איסרל בעל תרומת הדשן ז"ל) ורבו זה שם עיניו עליו ולקחו לחתן לבתו, מרבו זה למד המהרש"ל הרבה תורה, ואף מביאו בספריו. חיש מהר נתפרסם שמו של המהרש"ל לגאון הגאונים, והי' נחשב בין גדולי הגאונים שבאותו הדור שהי' דור דעה שמפיהם אנו חיים עד היום הזה.

נשיאותו

בשנת ש' עבר רבו וחותנו הגאון ר' קלונימוס זצ"ל לכהן כרב בעיר בריסק, אז נתמנה המהרש"ל למלאות מקום חותנו לכהן כאב"ד ור"מ אוסטרהא, ובהעלות חותנו לעת זקנתו לארץ הקודש והתיישב בירושלים וכיהן שם כרבם של האשכנזים, ושם מנוח"כ, אז נתמנה המהרש"ל למלאות מקומו חותנו בעיר בריסק, זמן קצר הי' שם, ואחר כמה שנים נתקבל לכהן פאר לאב"ד ור"מ בלובלין למלאות מקום הגאון ר' שלום שכנא מלובלין, מתחלה הי' ראש הישיבה בישיבתו של ר' שכנא, אבל אח"כ יסד ישיבה לעצמו, הלא היא הישיבה הגדולה והמפורסמת שהעמידה אלפי תלמידים, גאונים וגדולים, ומהם הגאון בעל שו"ת "משאת בנימין", הגאון בעל "מטה משה", הגאון בעל "עוללות אפרים", הגאון חיים אחי המהר"ל מפראג, הגאון יהושע ולק הכהן כ"ץ בעל הסמ"ע ו"דרישה ופרישה" ביאורים על הטור, הגה"ק ר' אליהו בעל שם, הגה"ק השל"ה הק', הגאון בעל "חכמת מנוח", זי"ע, תלמידיו העריצו אותו מאד והפליגו מאד בשבח רבם, עיין מה שכותב הגה"ק ר' אליהו בעל שם בהקדמת ספרו של המהרש"ל "עטרת שלמה" על "שערי דורא", וז"ל: ומי שלא בא בסודו לא ראה הודו, ולא הגיע עד תכונתו וחכמתו ותבונתו, ומי שלא ראהו לא ראה מאורות התלמוד... ובאמת אם יתן איש את כל הון ביתו באהבת הספר לא יאמר עליו כי הוא כשוטה המאבד מעותיו..., ועיין בהקדמה לסמ"ע, (חו"מ), וז"ל: למדתי אצל שארי רמ"א ואחריו נכנסתי לפני ולפנים אל היכל קדשו של מהרש"ל.

תורה מן השמים

המהרש"ל נתפרסם לגאון אדיר וכל בני דורו העריצו אותו מאד, עיין בספר צמח דוד של הגאון ר' דוד גאנז זצ"ל תלמיד המובהק של הרמ"א זי"ע , שכותב על המהרש"ל בהערצה גדולה וז"ל: גאון גדול ומפורסם מאור הגדול נזר ישראל מופת הזמן לאורו ילכו בני עמנו... ושמו יצא בכל העולם, העמיד תלמידים הרבה...., וז"ל הרמ"א בתשובותיו (סימן ז') אשר ליה שבילי דשמיא כשבילי דארעא נהירא, וכמה פעמים כתב המהרש"ל בעצמו "כל זאת כתבתי כאשר הראוני מן השמים", עיין בשם הגדולים להחיד"א (ערך ש' סי' מו) וז"ל: נס נעשה לו בלילה אחד שלא הי' לו להדליק כי אם נר קטן לשיעור שעה, והי' לומד ומשכיה שמעתתא כמה שעות ונר"ו יאיר משיך נהוריה עידן ועידנין, והוא הדבר יטמון ברמ"ז בהקדמת ים של שלמה שהראו לו מן השמים בנר מצוה, עכ"ל, וז"ל בהקדמה בים של שלמה, וגם פעם אחד בא לידי על ידי נר מצוה ותורה אור כאילו הראוני מן השמים, ונתנו לי הורמנא ואמינ כח ממלאכת הרקיע ופתחו לי שערי אורה לומר עסוק בתורה.

גדול כשמאי ענוותן כהלל

זה לשונו של רבינו הרמ"א בתשובה אל המהרש"ל (שו"ת הרמ"א סימן ה') אשרי לדור ששרוי בתוכו לאות ולמופת כיקותיאל, "גדול כשמאי ענוותן כהלל", כל עוף הפורח עליו בשעה שעוסק בתורה מיד נשרף כיונתן בן עוזיאל..., עכ"ל, ממש זה הי' המהרש"ל מצד אחד ענוותן כהלל רך כקנה ולבו נשבר בקרבו, עיין בשם הגדולים (מערכת ספרים, ערך ראשית חכמה) ששמע מרב אחד שקבל דהגאון מהרש"ל בשבתו על כסא ההוראה לרב ואב"ד צוה למוכיח אחד שיבא בכל יום שעה אחת ויוכיחנו ויזהירנו כאלו הוא אחד מהמון, כי כך רצונו והרשות נתונה לו, ובעת בא המוכיח תיכף מהרש"ל מתעטף ויושב לשמוע תוכחות מוסר ביראה ורעדה לפני ה', אשריו ואשרי חלקו ואשרי העם שככה לו רב חסיד וקדוש זי"ע, עכ"ל, אבל מצד שני בעת הצורך הי' גדול ותקיף כשמאי, ומימיו לא נשא פנים לשום אדם, אפי' על גדולי הראשונים כשראה שהם נוטים מפשט התלמוד, חלק עליהם מרוב תקיפתו וגאונתו, שמדרכו הי' לפסוק הלכה לאור סוגיות התלמוד, ואם ראה שהם נוטים מפשט התלמוד חלק עליהם, וז"ל בהקדמה לספרו "ים של שלמה": ברוך המקום ברוב חסדו ירדתי לעומקה של הלכה והייתי יושב מתון בכל דין ודין קודם שחתמתיו וחקקתיהו בספר... האמונה באמונת שמים שהוכחתי כמה פעמים בפרט מן הפוסקים האחרונים שטעו בכמה מקומות מן התלמוד כאחד מן התלמידים הטועים בעיון הלכה, על כן שמתי פני כחלמיש לאמור עליהם... ולכן לא אאמין לשום אחד מן המחברים יותר מחבירו אף שיש הכרע גדול בין מעלותם למי שהורגל בהם בעיון רב מ"מ התלמוד הוא המכריע... בעבור כל זאת דרשתי וחקרתי היטב בז' חקירות ובז' בדיקות אחר כל מקור וחוצב ההלכה בתכלית היגיעה והעיון ובמעט השינה ברוב שיחה עם חבריי ומתלמידי יותר מכולם... ושלא הנחתי שום מחבר שלא עסקתי בעיוני קודם חיתום גזר הדין..., עיין בשו"ת נודע ביהודה (מהדורה תנינא–יו"ד סימן נג ד"ה מה שתמה) ואני תמה על מעלתו כמה הקשה על רש"ל מדברי פוסקים וגברא אגברא קא רמית ואפילו על גדולי הראשונים מצינו לרש"ל שחולק עליהם כי לבו כלב הארי. וידוע שבאותו הזמן התחיל האריז"ל לפרסם דרכו הק' והמהרש"ל ועמיתו הרמ"א הי' מתנגדים לדרך זה מתחלה, ורצה המהרש"ל ביחד עם הרמ"א לנדות את האריז"ל, והצר להאריז"ל מאד, ושלח תלמידו ר' חיים ויטאל ז"ל שיוכיח את דרכו שהיא לאמתו של תורה, ורח"ו בא להמהרש"ל בקפיצת הדרך, והראה כמה דברים נפלאים להמהרש"ל, עד שלמסקנא אמר המהרש"ל מעתה אני מודה שדרכיכם הוא דרך רצוי להשי"ת, אבל אני אלך לי בדרכי שהורגלתי בו.

כח תורתו

ע"י כח תורתו הגדולה זכה לעשות דברים נוראים ונפלאים, מסופר על תלמיד אחד של המהרש"ל שלא הי' לו בנים רח"ל, לימים נפטרה לעולמה אשתו, ואחר פטירתה ראו על התלמיד עצבות גדולה והלך כל היום עטוף במרה שחורה, שאל אותו רבו המהרש"ל לפשר הדבר, ענה התלמיד שלפני פטירתה של אשתו, נתן לה תקיעת כף שלא ישא אשה אחרת לעולם, ועתה מתחרט ומצטער על כך מאחר שהוא עדיין צעיר לימים ואין לו עוד בנים,

התיר לו המהרש"ל את התקיעת כף, והורה לו לינשא שנית, והתלמיד התחיל לעסוק בשידוכים, לא עברו כמה ימים והתלמיד נפטר לבית עולמו, כל העיר לובלין הי' כמרקחת על פטירת האברך הצעיר לימים, המהרש"ל קרא לאנשי חברה קדישא והורה להם לעסוק בטהרה ולהתנהג כרגיל, וביקש מהם שיודיעו לו כשיהיו מוכנים להניחו בקבר, וכך הוה לפני הנחתו לקבר הופיע המהרש"ל בבית החיים, ולקח פתקא וכתב עליו: "שלום לכם פמליא של מעלה... איך יתכן, (שמת) הלא עשה דוחה לא תעשה שבתורה" וחתם שמו בהפתקא, והניח את הפתקא בידו של התלמיד, וציוה לכולם להתרחק מן הקבר, כעבור כמה דקות יצא האברך מן הקבר כאילו לא קרה כלום, אח"כ אמר המהרש"ל כי כח תורתו החייתו, ולא כוחו.

ובא השמש

ביום י"ב כסלו ה'של"ד עלתה נשמתו השמימה בעיר לובלין ומנו"כ שם.

וזה אשר נחרט על מצבת קבורתו: פה מונח אביר האבירים, מלך על כל חכמי המורים, סיני ועוקר הרים, מאור גדול שהאיר לישראל לדור דורים, בספרו ים של שלמה ושאר ביאורים, שמו נודע בסוף העולם בכל שערים, הרביץ תורה והרבה תלמידים רבים, הרבה תלמידים בכל העולם, צדיק וחסיד בכל מעשיו ההדורים, הרב הגאון הגדול מופת הדור מו"ה שלמה בהרב הגאון מו"ה יחיאל לוריא זצלה"ה, נתבקש לישיבה של מעלה לדת ולהלכה יום י"ב כסליו שנת נפלה עטרת ראשינו ו'כ'ב'ה' מ'נ'ו'ר'ה' הטהורה, והפרט הוא ש'ל'ד' לפ"ק תנצב"ה.

י"ב כסלו

הגה"ק רבי אברהם דוב מאוריטש [בת עין] זי"ע

מתולדותיו

נולד בשנת תקנ"ה לאביו הגאון ר' דוד אויערבוך זצ"ל שהי' מגיד מישרים דעיר חמעלניק, הנודע לאיש קדוש ובעל מדריגה, ואצל אביו זה נתגדל, ועלה ונתעלה במעלות רמות בתורה ויראה, ויצא שמו כחריף ומפולפל וגם נתוודע בצדקתו ותהלוכותיו הקדושים, וסיפר הוא בעצמו שפ"א כשהי' בן ח' שנים למד פעם בהתמדה כל ליל שישי זקנתו בראותה גודל יגיעתו הכינה עבורו תבשיל משובח, כדי שישביע נפשו לאחר לילה של יגיעה עצומה, כשהגיע לביתו וראה את התבשיל אמר א"כ הי' כל יגיעי בשביל איזה מאכל, נעץ שיניו בבשרו ודם רב החל לזוב כדי לא להנות מן המאכל, בהגיעו לפרקו נשא את בת הגה"צ רבי נתן נטע זצ"ל רב ואב"ד בעיר אוריטש – ידיד נפשם של הרה"ק המאור עינים זי"ע והרה"ק הבעל התניא זי"ע.

בצל רבותיו

רבו מובהק הי' ר' נחום מטשערנאביל זי"ע הרה"ק בעל "מאור עינים" שאליו שלחו אביו עוד בימי צעירותו, ועוד יותר נתקשר אל הרה"ק מטשערנאביל בהיותו בבית חותנו שהי' קשור בקשרי ידידות עם הרה"ק מטשערנאביל ממש כבחינת אהבת דוד ויונתן, ובכל עת מצוא הזכיר שמו בסלודין, וגם הי' אצל הרה"ק רבי ר' זושא מאניפאלי זי"ע, ואצל הרה"ק בעל דגל מחנה אפרים זי"ע, והרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע, כמו"כ קיבל הרבה מהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע אבל רצה לומר שהוא תלמידו של הרה"ק מבארדיטשוב משום שתלמידיו לא האריכו ימים, שידוע הי' שהי' לו ניצוץ קדוש מהתנא הקדוש ר' עקיבא שתלמידיו מתו בקיצור ימים.

לאחר הסתלקותו של רבו הרה"ק מטשערנאביל זי"ע נתקשר עם בנו ה"ה הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע, ממש לא זזה ידו מתוך ידו, וקשרי ידידותם רואים אנו ממה שכתוב בהקדמה לספר בת עין מה שכתב הכותב הספר בת עין ומביא שם מכתב ששלח לו רבו הבת עין וז"ל: נידן הדפסת ספרי מהודענא באם שיסכימו צדיקי הדור להדפיסו, וביחוד ה"ה ידידי הרב הצדיק המפורסם מו"ה מרדכי נ"י מ"מ דק"ק טשערנאביל, ובתנאי שיעיין היטב בכל הכתבים שלי וכו', ואז אם יסכים ויהיה רצונו להדפיסו אזי גם רצוני יהי' על הדפסת הספר, וכמים פנים אל פנים, שהרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל אמר לו שיקרא ספרו תולדות אדם, דבאדם נכלל גם שמו א'ברהם ד'וב מ'רדכי.

על כס הרבנות

כשעוד לא הגיע לשנת העשרים כבר נקרא לכהן ברבנות על כסא אביו בחמעלניק, ובשנת תקמ"ה עם פטירת חותנו שלחו בני העיר אחריו שיבוא למ"מ חותנו באווריטש והוא ניאות להם, שם הנהיג את עדתו ארבעים שנה, בשנת תקפ"ו הוכתר כרב בעיר זיטאמיר, ולמרות שהיתה עיר ואם בישראל וקהילה גדולה וחשובה נותר שמו כרבה של אוריטש עד יום פטירתו. וזו היתה לו מושבו האחרונה בחוץ לארץ ומשם נסע לארץ ישראל.

תורת ארץ ישראל

מאז ומתמיד שאף לעלות לארץ ישראל, כשבקש תלמידו רבי משולם זוסמאן להדפיס ספרו "בת עין" עוד בשבתו בזיטומיר בקש ממנו לעכב את ההדפסה עד שיגיעו הכתבים לא"י וכה כותב לו "מוטב שאקח את הכתבים לארץ ישראל, כדי שיספגו את קדושתה של הארץ ויתבסמו מריחה ולאחר מכן יודפסו", ועוד כותב: "ושם הספר קראתי "בת עין" מפני שעולה כשמי אברהם דוב בער, עוד טעם מפני שהכנסתי בהכתבים קדושת ארץ ישראל, אשר "עיני ה' בה תמיד".

ויש לציין כי כאשר הובאו הכתבים לאחר הסתלקותו אל הרה"ק מרוזין זי"ע גם רוח קדשו הסכימה להדפיס אמרי ה'

אמרות טהורות בהדגשת התנאי שיודפסו דווקא בארץ הקודש ת"ו ולא להדפיסם בחו"ל, ואכן לראשונה ראה הספר אור בעיה"ק ירושלים תובב"א בשנת תר"ז לפ"ק.

ויסע אברה"ם הלוך ונסוע

לפני עלייתו לארה"ק נסע אל צדיקי דורו להפרד מעמם, בעת היותו אצל הרה"ק מרוזי"ן זי"ע אמר לו בטענה על מי יעזוב את חסידיו הרבים שנתחממו לאורו, בדרכו נכנס אצל הרה"ק ר' אהרן מזיטאמיר זצ"ל בעל תולדות אהרן, ור' אהרן שכב אז חולה על ערש דוי, פנה אליו ר' אהרן ואמר לו מחלתי אנושה עד מאוד אבל אם הי' לי מים מארץ ישראל הייתי שותה אותם והיתה לי רפואה, והיות ומעלתו נוסע לארץ ישראל ועיניו ומחשבתו נתונים כבר לארץ ע"כ אבקש שיקח מלוא לוגמיו מים לפיו ויפלוט לתוך כלי ואשתה את המים ויהי' לי לרפואה, וכן עשה ונתרפא והי' כאחד אדם, והרה"ק מאוריטש הפליאו מאוד ואמר: את רצוני זה לעלות לא"י עדיין לא גליתי לשום בריה ומליבא לפומא לא גליא און ער ווייסט שוין.

נסיעתו היתה רצופה פלאים, באגרתו ששלח לתלמידו כותב מעט מה שעבר עליו וז"ל: כאשר קודם נסיעתי הייתי בטשערנאביל אצל המגיד רבי מרדכי לקבל ממנו ברכת פרידה, ובקשתיו שיתן לי שמירה על הים, אמר אשר ישלח לי שמירה לאדעס, וכאשר באתי לאדעס, הלכתי להגאון המפורסם רבי יעקב הלפרין ודרשתי ממנו אולי קיבל שמירה מהמגיד מטשערנאביל בשבילי, מחמת שרבי יעקב הי' ממקורביו של המגיד, והשיב שלא קבל שום דבר ועמדתי ב' שבועות באדעס והמתנתי על השמירה ולבסוף לא הגיע, והוכרחתי לנסוע כך, וביום א' שישבתי על הספינה בא אלי עני אחד ובקש ממני נדבה וראיתי בתואר פנים שלו שהוא עני הגון, ונתתי לו נדבה ב' זהובים, ולא רצה לקבל ובקש רק רענדיל אדום והתחלתי להתנצל לפניו כאשר אני נוסע לארץ הקדושה ומעט מעות יש לי ואח"כ נעלם ממני וכן הי' ביום ב' ורציתי ליתן לו א' רובל כסף, ולא רצה ואמר רק אַ רויט רענדעל הוא רוצה וכן ביום ג', וכאשר ירדתי מהספינה העני ג"כ ירד מהספינה ואמר לי אשר אין דורש ממני מעות מחמת שהמגיד מטשערנאביל שלח אותו למענכם ולשמרכם על הים.

זקני צפת מספרים על נס קפיצת הדרך שהי' לו, בימים ההם נסיעה כעין זו נמשכה כמה חדשים, וכאן קרה נס להשתוממות כל הנוסעים ששה עשר יום בלבד ארכה הנסיעה, רב החובל קפץ ונשבע: מימי לא קרה לי כדבר הזה והוא יחס זאת לזכות הצדיק הקדוש שנסע עמם.

מרא דארעא דישראל

בשנת תק"ץ הגיע לארץ ישראל וקבע דירתו בעיר צפת, כבר בתחילת ביאתו התחיל להפיח רוח חיים בישוב היהודי בצפת, בני העיר צפת הכירו בימים הראשונים עם ביאתו את האור הגדול שהגיע אליהם, והם קבלוהו עליהם למנהיג של עדת החסידים, אולם היה נערץ ונקדש על כל החוגים והעדות וכולם חרדו למוצא פיו ועל פיו ישק כל דבר כי הכל ידעו אשר רוח ה' בקרבו ואיש אלוקי קדוש הוא.

בימים ההם הי' מצבם של יהודי צפת בכי רע, מחד גיסא הי' מצבם דחוק מאוד, הם חיו על כספי חלוקה שהגיעו מחו"ל ע"י השדרי"ם שהי' נשלחים מדי פעם אבל הקומץ לא השביע אותם ותמיד סבלו חרפת רעב, ומאידך גיסא היו בפחד מתמיד מפני שכניהם הערבים הרוצחים שהפילו פחד אליהם, ויהודי צפת חשו תיכף עם ביאתו הרוחה בלבם, הוא עודדם וחיזקם, והגביר את מסע המשולחים והטיב בכך את מצבם.

ידידות עצומה שררה בינו לבין מנהיג עדת הפרושים ה"ה תלמידו של הגר"א זי"ע הגה"צ ר' ישראל משקלוב זי"ע בעל פאת השולחן, גם הרה"ק ר' שמואל העליר זצ"ל רבה של צפת הכיר בגדלותו וקבל מרותו ונתקשר עמו בקשרי ידידות, ר' שמואל הי' בקי בחכמת הרפואה ותמיד שלח הרה"ק מאוריטש אנשים שבאו אליו לצורך רפואה אל ר' שמואל פע"א בהגיע אליו אחד החולים ששלח הרה"ק מאוריטש, סירב ר' שמואל לרפאותו, באמרו אליו שהחליט להפסיק עסקו בחכמת הרפואה, באשר שהוא מוכרח לעיין בספרי רפואה הכתובים בלשון לע"ז, ואותיות הלועזי"ת מטרידות אותו בעת עמדו בתפילה, החולה הנ"ל חזר להרה"ק מאוריטש ומסר לו החלטתו של ר' שמואל, שלח הרה"ק מאוריטש אחר ר' שמואל ובקשו שימשיך ברפואותיו בגלל שע"י כך נצמח רפואה וגם ישועה לאחב"י כיון שע"י שמרפא מפעם לפעם גם נכרים, וע"י כך נמתק קצת את שנאתם ליהודים, ושפך ר' שמואל את לבו עבור מחשבותיו המטרידות אותו, העביר הרה"ק מאוריטש את ידו על פניו ובזה סלק לגמרי את מחשבותיו.

ארץ ישראל ניקנית ביסורים

ביקש הרה"ק מאוריטש לישב בשלוה אך ארץ ישראל ניקנית ביסורים ורבות רעות מצאוהו, בחודש סיון שנת תקצ"ד סבלו אחב"י מרורות מפרעות הערבים שהנפלו על העיר צפת ולקחו כל היהודים והעלו אותם להשלאס (מצודת יורפת) ובזזו כל רכוש היהודים בצפת, ורצו להרוג את הבת עין, רק השי"ך נתן הרבה כסף כופר נפש שלא יהרגו אותו, והרה"ק מאוריטש ניצל אז ממש בנס, ולמרות שנותר נקי מנכסיו ואפילו כתונת לא השאירו לו השוללים, והפשיטו את היהודים ערום, ובא איש אחד הנקרא "לייבעלע דער מיליכיגער" ואמר להבת עין בא וראה את אדם הראשון, וצעק עליו הבת עין ואמר לו: גם בשעה זו אתה עושה ליצנות, והשיב אדרבה רק בשעה זו צריכים להיות בשמחה ובזה יהיה ישועה, וכתבו מכתב ארוך להוואלי לעכו ושמו המכתב בתוך קנה, ולקח לייביל הנ"ל הקנה עם המכתב ונסע להוואלי, ובא הוואלי ונתן כרוז להערביים הגזלנים שכל מי שגזל רכוש יהודי יבא אליו ויתן לו מתנה, ובאו כל הגזלנים, ואסר אותם ונתן אותם בתוך פיילים (ערבות של נחושת) עם זפת ונפט בוער ונשרפו

כולם, כן יאבדו כל אויביך ה'.

סיפר ר' זלמן שהי' סופרו של הבת עין שהוא הי' רגיל לעמוד בשעת התפילה מצד הרה"ק מאוריטש ובצד השני היה עומד ר' שמואל העליר רבה של צפת, ופע"א בעת קדושת כתר כאשר צעק הרה"ק "כתר יתנו לך" והרגשתי שמחר כבר יהיה חדשות, ואכן למחרת קרא לי הרה"ק לכתוב מכתב להרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע, וכך כתב: מעת בואי לארץ ישראל זה שלש שנים התחרטתי על בואי לכאן, שלש שנים ערלים, אבל מעתה אני מצטער על השנים הקודמות שלא באתי לכאן מכבר.

בהיותו בחוץ לארץ פגש הרה"ק מאוריטש בשד"ר שבא מארץ ישראל, וביקשו הרה"ק שיספר לו משבחי ומעלות הארץ הקדושה, וסיפר לו השד"ר גודל יקר וקדושת הארץ, ומרוב התפעלות הפליג ואמר – מה אומר ומה אדבר הלא אפילו האבנים הפשוטים המושלכים בחוצות, הם כולם אבנים טובות ומרגליות, לימים כשכבר עלה הרה"ק לארץ ישראל פגש את השד"ר ואמר לו: חפשתי את האבנים הטובות ולא מצאתי, ענה לו השד"ר: מי שעיניו זכות ונקיות רואה... ונסתגר הרה"ק בחדרו ולאחר זמן יצא בשמחה ואמר להשד"ר: "אמת, מי שעיניו נקיות זוכה ורואה...

ותרעד הארץ

במלוא שיעור קומתו נתגלה הרה"ק מאוריטש ביום חרון אף ה' הוא כ"ד טבת שנת תקצ"ז, כאשר רעשה הארץ ברעידת האדמה ועיה"ק צפת נחרבה ונהפכו ונהרסו כל הבתים וכל הבתי כנסיות, ורבים מאחב"י ניספו רח"ל, הרה"ק מאוריטש עשה אז גדולות ונצורות לשקם את העיר מחורבנה ולחזק נשברי לב.

נודע ומפורסם כי בשעת רעידת האדמה בשעה שהתחיל הרעש הי' הרה"ק מאוריטש בשעת תפילת מנחה, ומתפללי בית המדרש רצו לברוח החוצה, כי כותלי בית הכנסת מעדו וכמעט שנפלו והרה"ק מאוריטש הזהיר בהם שאף אחד לא יצא החוצה, וכי כולם יתקרבו אליו, כל המתפללים הצטופפו מיד אל הרב מאוריטש חצי ביהכנ"ס נהרס, ואולם אותו החצי שבו נמצא הרה"ק מאוריטש והמתפללים, נשאר עומד וגו הכיפה נשאר עומד תלוי' כמעט באויר, זכותו הגדולה הגינה על כל אלו שהיו עמו, ועד היום ניכר הדבר בבית מדרשו, כאשר חלק מביהמ"ד נראה כבנוי מחדש ואילו החלק השני נותר עוד מאז ללא שינוי.

לזכר אותו נס נחקקה בבית מדרשו מצבת אבן עליה נכתב: "מה נורא המקום הזה, בית מדרש ר' אברהם דוב האדמו"ר מאבריטץ זצ"ל שחזה על הרעש הגדול על צפת תובב"א בתקצ"ז ובזכותו הגדולה ניצל חצי בית המדרש מחורבן, והאדמו"ר ותלמידו שרדו בחיים".

מפני הרעה נאסף הצדיק

בחודש כסלו שנת תר"א שררה מגיפה נוראה בתוך העיר צפת, והפילה חללים רבים רח"ל, וגם הרה"ק מאוריטש נתפס במחלה זו, והתאבק כמה ימים עם החיים, והבטיח לבני העיר, כי הוא הקרבן האחרון במגיפה הזאת ואחריו לא תהי' עוד מגיפה בעיר זו, ואכן כך הוה, עם פטירתו ביום י"ב כסלו שנת תר"א בהשיבו נשמתו הזכה ליוצרו נעצרה המגיפה.

כמה ימים לפני פטירתו שלח לקרוא את ר' שמואל העליר כדי למסור לו את כל תורתו וחכמתו שקבל מרבותיו, ובני ביתו של ר' שמואל לא הרשו לו שילך לבית הרה"ק מאוריטש שפחדו שגם הוא ידבק מהמחלה, וכל ימיו נתחרט על זה ר' שמואל על שלא הלך לקבל ממנו חכמת התורה. נטמן בביה"ח בצפת במערה אשר ספונים בו הרה"ק בעל ערבי נחל, והרה"ק ר' ארי' לייב מחאלטישיסק זי"ע.

מורשתו הרוחני

הרה"ק מאוריטש לא השאיר אחריו זש"ק, אולם השאיר אחריו ברכה ספרו הק' "בת עין" שהאירה את עיניהם וליבם של ישראל.

על הערצתם של גדולי ישראל לספר קדוש זה יש ללמוד מהסכמותיהם של שני האחים הקדושים הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע והרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע על המהדורה השלישית שנדפסה בזיטאמיר בשנת תרכ"ט.

וכך כותב הרה"ק מטשערנאביל: "כי יקרים וחביבים עלי מאוד מאוד תורת ודברי קודש של בעל המחבר הזה, כי נוגה למו כמראה אבן הספיר, ואור תורתו זורח, ומאיר לארץ לדרים עליה ברחמים", ומסופר שאותו צדיק היה רגיל לומר תורה בשולחנו הטהור מתוך שני ספרים בלבד, הלא המה: ספה"ק "מאור עינים" לזקינו, וספה"ק "בת עין" שלא היה מש משולחנו, ומסופר שפע"א הגיע שוטר לבית הרה"ק מטשערנאביל זי"ע ולקח את הספר משום שהיה מודפס בלא רשיון הצנזור, וחטף הרה"ק את הספר מידו ונתנו לאחד שברח עם זה, ולנכרי נתן כמה מטבעות לשחדו ושלחו.

כמו כן מדגיש הרה"ק מטשערקאס זי"ע בהסכמתו וז"ל: "כבר נודע בשער ישראל את חיבת ספר הקדוש בת עין, מאת הרב הק' והטהור החסיד המפורסם איש אלקים מרנא ורבנא כקש"ת מו"ה ר' אברהם דוב זצוקללה"ה".

נוסף על הערצתם של הצדיקים הללו שהכירו אותו מקרוב, מפליא ביותר העובדא אודות הרה"ק בעל תפארת שלמה מראדאמסק זי"ע שציוה לתת י"ש ומיני מגדנות וכולם שתו לחיים כמו על שמחה, בשעה שהשיג את הספר, וכשראה את תמהונם של חסידיו גילה להם: כי מחבר הספר הזה היה צדיק גדול ונורא פון די פארצייטישע יודן, ותמיד היה חשקי לנסוע אליו ולהכירו, אך מחמת מרחק המקום לא נסעתי אליו, ונפטר בלא בנים ר"ל, והוסיף: כי בנו הרה"ק ר' אברהם ישכר בער, בעל "חסד לאברהם" מראדאמסק נקרא על שמו.

החדשים של ימי החורף מאירים יותר בצירופם בשמי מעלה, והוא ע״ז שבלילות הארוכות שבהן, ישראל עוסקין בתורה בלילה ובאשמורת הבוקר. (הרה״ק מרימינוב זי״ע)

◆◆◆

הגה״ק הרבי ר׳ מנחם מענדל מרימינוב זי״ע היה מכנה את לילות הקיץ בשם ״כשר׳ע לעכט״ (נרות כשרים), משום שכדי להיות ער בלילי חורף היו מדליקים נרות הנעשים מחלב, שהם טריפה, אבל בקיץ הימים ארוכים וא״צ לנרות, ע״כ קראו את אור היום בשם ״נרות כשרים״. (י״ג אורות)

◆◆◆

אמר הרה״ק רבי הירש מזידיטשוב בעל ה״עטרת צבי״ זי״ע, שלילות החורף יש להם קדושת חול המועד, וכאשר האדם עוסק בתורה בלילות החורף הארוכים זוכה להרגיש בהם קדושת חול המועד. (הגה״ק מהרי״ד מבעלזא זי״ע)

◆◆◆

אמר הגה״ק מהר״ש מקאמינקא זי״ע: לאחר סוכות בבוא החורף הגדול, כשנזכרים ומתבוננים שעתה הולך ומתקרב חורף ארוך כזה, ואנו נמצאים בתוקף חשכת הגלות, ואין לנו ימים קדושים ונעלים שנוכל להתחזק בהם ולהתחמם לאורם עד ימי הפסח, אזי רעדה תאחזנו שלא נפול חלילה ברשת העצבות ומכמורת היאוש רח״ל, וצריך רחמים מרובים לעבור ימים אלו בשלום, לכן ריחם עלינו בעל הרחמים והדליק לנו באמצע החורף נר קטן (הכוונה על נרות חנוכה) המזהיר לכאן ולכאן, ומאיר לנו את הדרך בימים הקודמים לו ובחצי החורף אשר לאחריו, ונותן לנו כח ותעצומות להחזיק מעמד עד ימי החג. (אוהב שלום)

◆◆◆

כבר במוצאי שמחת תורה היה הרה״ק מצאנז זי״ע מעיין בסידור של משנת חסידים מעניני חנוכה. (דרכי חיים)

◆◆◆

הרה״ח ר׳ משה׳לי קאנער ז״ל היה חסיד צאנז והיה חתן אחותו של הרה״ק ר׳ מנחם מענדל מוויזניץ זי״ע בעל צמח צדיק ובמשפחתו רצו שיסע גם פעם לוויזניץ אל דודו אלא דלא יצא לו זמן מתי לנסוע לשם כי תמיד היה נמצא בצאנז, ובפרט בימים טובים, וכן כמעט רוב השנה ישב בצאנז, פעם אחת יצא לו איזה הזדמנות ליסע ונסע לוויזניץ והרה״ק שאל אותו על צאנז, מה יש לו לספר מצאנז, אבל הוא לא השיב כלום, ואמר ר״מ קאנער, שבדרך כלל אפילו על שבת אחד בצאנז הוא היה יכול לספר לילות שלמים, אך כאן ששאל אותו בכללות מה יש לו לספר מצאנז לא ידע ממה להתחיל לספר לו, ורק כשאמר לו אחר כך ממה לספר לו אז מיד סיפר לו כדלהלן, ושאל אותו הרה״ק היכן היית בראש השנה, ואמר בצאנז, יום הכיפורים – בצאנז, רוב השנה – בצאנז, ואמר לו הרה״ק א״כ תספר לי על חנוכה, וסיפר לו ר׳ משה שאצל מרן הק׳ מצאנז זי״ע מיד ממוצאי סוכות היה מתחיל להתכונן לחנוכה, והיה מדבר על חנוכה, ולומד את כל הגמרות וההלכות וספרי קדמונים וקבלה וספרי חסידות על חנוכה, וכשהגיע להדלקת הנרות לאחר שדיבר כל כך מחנוכה ועשה כל כך הרבה הכנות על חנוכה היה יושב שש שעות ליד הנרות, כל סיפר להרה״ק ר׳ מנחם מענדל מוויזניץ זי״ע ואמר לו הרה״ק אתה חושב שכזה רבי כמו שאתה ראית לא היה עוד, הנה אצל חותני הרה״ק מרוזין זי״ע היה המנהג שכל יום היו צריכים לספר לו סיפור על הרה״ק מבארדיטשוב זי״ע ויום אחד סיפר לו אחד סיפור מהרה״ק מבארדיטשוב בדיוק כמו שאתה מספר על הרה״ק מצאנז, שגם הוא למד והכין עצמו כל כך על חנוכה, רק הבדל אחד יש שהרה״ק מבארדיטשוב ישב שישב שבע שעות ליד הנרות, שעה יותר מהרה״ק מצאנז (דברי תורה)

◆◆◆

בשלושים יום שקודם לחנוכה היה בעל אמרי יוסף זי״ע מפריש בכל יום איזה סכום לחלק בחנוכה. (חקל יצחק)

◆◆◆

כפי שהאדם עושה הכנה מקודם חנוכה לקבל הקדושה המתגלה עתה כה, וכפיהו יהיה השראת השכינה הקדושה עליו, וזהו חנ״ו כ״ה שחניית והשראת השכינה הקדושה שנקראת כה, יהיה לערך ההכנה של האדם וכה תהיה השראת השכינה עליו אם מעט ואם הרבה. (באר משה)

◆◆◆

• עכ"ן קר"א שמו כ"ו"י •

בית הכ"וי נעימורת יזמרו

מריחוק מקום וקירוב ליבאה, נשגר ברכת הודאה, ומזלא טבא וגדיא יאה, לידידינו היקר המהולל בתשבחות, כליל המעלות והמידות, עסקן נמרץ לכל דבר קודש, עוזר ומטיב לכל מבקש, נודע בהתמסרותו למען המוסדות הק' והקהילה, עומד לאחיעז"ר ולאחיסמך בלונ"ח יומם ולילה, יקר רוח מאוד נעלה, יראתו קודמת לחכמתו, בפי ישרים תהילתו, כשמו הטוב כן תפארתו, הלא הוא

הלא הוא ידידינו החשוב והמפואר

מו"ה קלמן אליעזר לעווי הי"ו

מגדולי עסקני מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל שמחת הולדת בנו בסימן טוב ובמזל טוב

וצרופה בזה ברכתינו המרובה, ברגשי הודאה וחיבה, שיזכה לרב תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה, אסירי התודה והברכה

יצחק אטטאר

בשם הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברק יצ"ו

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביקור הגאון רבי שמעון יצחק שלעזינגער שליט"א

רב דק"ק קהל אנשי ירושלים באר"ק – חבר הבי"ד ע"ה העדה החרדית ירושת"ו

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל יע"א

יום ד' פרשת פקודי תשפ"ד לפ"ק

רבינו: ברוך הבא, א חשוב'ער גאסט.

הגרש"י: כ'בין שוין די צווייטע מאל ביים רבי'ן א שמחה. דאם פריער'דיגע מאל בין איך אויך געגאנגען מיט א שטרייכל ביים רבי'ן שמחה. ס'איז דא א מחלוקת (בבא בתרא כה:) צי צוויי מאל איז חזקה צי נישט, ביי א שמחה איז זיכער צוויי מאל חזקה.[1]

והציג הגרש"י לרבינו את בעל האכסניא שלו בבארא פארק הרבני הנגיד מוה"ר יושע מרדכי שלעזינגער הי"ו מחשובי אנשי שלומינו בב"פ, שנתלווה אליו

הרי"מ: איך בין א איידעם פון ר' נתן גרינפעלד.

רבינו: וואס מאכט דיין שוועסטער?

הרי"מ: ער האט חתונה געמאכט אן אייניקל.

רבינו: כ'וויים, ער האט געוואלט כ'זאל קומען צו די הופה, ס'איז געווען סוף חודש, כ'האב נישט געוואלט איינפירן דא א חתונה סוף חודש.[2] ס'איז געווען שוין כ"ד לחודש.

---

1 שמחת הנישואין של נכד כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א שהתקיימה ביום א' פקודי ר"ח אדר ב' תשפ"ד לפ"ק, החתן הרב מאיר אליעזר טייטלבוים שליט"א בן הדב"ג הגה"צ רבי ברוך טייטלבוים שליט"א רב ביהמ"ד ברך משה בקרית יואל בן הגה"צ מוואלאווא שליט"א, עב"ג הכלה בת הרה"ג רבי יחיאל שרגא גרינפעלד שליט"א ראה"כ סעמיהאלי בן הגה"צ אב"ד סעמיהאלי שליט"א וחתן האדמו"ר מראצפערט שליט"א.

2 מנהג זה הובא ע"י רבותינו הפוסקים אשר בית ישראל נשען עליהם שני פעמים ביורה דעה ובאבן העזר, מרן המחבר הביא מנהג דנן בשולחנו הטהור (יורה דעה סימן קע"ט סעיף ב'); ונהגו שאין נושאים נשים אלא במילוי הלבנה, וכן העתיקו הרמ"א באבן העזר (סימן ס"ד סעיף ג'); ונהגו שלא לישא נשים אלא בתחילת החודש בעוד שהלבנה במלואה.
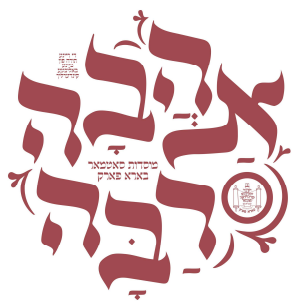
ומדברי הגר"א (סימן קע"ט ס"ק ה') שציין להא שנושאין נשים בימי מילוי הלבנה, את דברי הזוהר בתיקונים (תיקון ס"ט) מאן דאיתיליד בזימנא דאיהו חסירה כו' חסר בכלא איהו עניא מסכנא. חזינן שאין מנהג דנן לסימנא טבא גרידא, אלא שהוא גם להציל ממזל רע.

אַהֲבָה רַבָּה.

אין סאַטמאַר זינגט מען

דאָס, און **מען טוט פאַר**

דעם.

הגרש"י: אין חודש אדר.[3]

רבינו: אפילו אין חודש אדר.[4] ס'איז דא פלעצער ווואו מ'האט זיך געפירט אזוי, נאר אין מונקאטש.[5]

והרמב"ן שהוא מקור ראשון למנהג שאין נושאין נשים אלא עד מילוי הלבנה, כבר נזקק בעצמו להסביר שאין בקביעה זו משום מנחש ומעונן, וז"ל: מה שנוהגין שאין נושאין נשים אלא עד מילוי הלבנה באלו הארצות, אינו ניחוש אלא כשם (כריתות דף ה: ע"ב) שמושחין המלכים על המעיין דתמשך מלכותו, כן עושין במילוי ולא בחסרון, וסימנא טבא הוא כדרך (ברכות דף נ: ע"ב) שמושכין יין בצנורות לפני החנים ואין בו משום דרכי האמורי.

גם הגאון רבי שלמה קלוגער מבראדי זצ"ל כתב בקונטרס יוסיף דעת (סימן מ"ט נדפס בסוף ספרו נדרי זריזין) בזה"ל: אם אין הווג חוששין לנפשם ואין מתיראין מן הסימן, מה בכך, ואין אנו אחראיים להם... מלשונו הזה נשמע להדיא דיש דרא של סכנה בעשיית נישואין בימי החיסור.

וזה לשונו של הגאון השדי חמד (מערכת חתן וכלה סימן כ"א ד"ה ודאתאן): לפי הנראה נתפשט בתפוצות ישראל למקפידים על זה, ועוד כתב (שם בד"ה והן אמת) ...הרי כמה גדולים וצדיקים הרמב"ן ונימוקי יוסף ובעלי השולחן ערוך, וכמה אלפי רבנים שמכמה דורות, ברכו את המנהג הזה, ולהלן מביא השד"ח מספר דוגמאות מספרי השאלות ותשובות אשר מהם נראה בפשיטות שהיו נושאים רק בימי מילוי הלבנה.

עוד מצינו בזה בספר הק' בני יששכר (מאמרי ראש חודש מאמר א' אות ה'): הנה כאשר תעיין בכתבי האר"י ז"ל ובמקובלים תתבונן שאחר חצי החודש כשהתחיל הלבנה להתחסר אז בעווה"ר מתגברים הדינים, על כן אין נושאים נשים בחסרון הלבנה וכאשר תתחדש הלבנה אז מתמרקין הדינים, ובטעמא דמלתא שחסרונה של לבנה הוא גם לנו לחסר, כ' הבני ישששכר שהוא לפי שהלבנה היא הכוכב הקרוב ביותר ליושבי תבל מכל שאר הכוכבים, ולכן הוראתה וסימנה פועלת יותר בנודע, ולכן אין לעשות נישואין בימי חיסורה, עיי"ש.

3 עיי' בשו"ת תירוש ויצהר: אמינא מה שעלה על דעתי אפילו למאן דקפיד אחא לעשות נישואין בימי המילוי, מכל מקום בחודש אדר אין להקפיד לפי מה מ"ש הירושלמי (מגילה פרק א' הלכה א') והביאהו הפוסקים למאן דנפיק לאורחא קרי מגילתא מראש חודש דכתיב (אסתר ט כב) והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב, וא"כ מפרש הירושלמי שכל החודש נהפך לשמחה לישראל, ואי על כל החודש, ועל כן כל מה שבחודש זה מורה על הרעה נהפך להם לשמחה ולטובה, א"כ מה שמורה חסרון הלבנה נהפך לטובה, ויש לעשות נישואין בכל החודש, וכן המנהג במדינת ליטא שעושין נישואיהן בכל חודש אדר.

וכן כתב בספר כלילת חתנים (פרק ב' אות ו') שבכל חודש אדר אין נמנעין מלערוך נשואין ושכן עשה מעשה בעצמו.

4 וכן העיד הגאון רבי ישראל אברהם לאנדא זצ"ל אב"ד עדעלין בספרו שו"ת בית ישראל (סימן צ"ו): וכן באמת לא ראינו לעשות נישואין בסוף חודש לא באלול ולא באדר ולא בניסן...עיי"ש.

רח"ש: דער רמ"א מאכט א חילוק?

רבינו: ניין, אין שולחן ערוך שטייט נישט קיין חילוק.

מ'דארף אכטונג צו געבן אין א שטאט, אז איך טוה עפעס ווייסט די גאנצע שטאט, און ס'איז פונקט ווי אן הוראה. כ'האב נישט געקענט קומען.

רח"ש: די נאכט צו ראש חודש האט מען התונה געמאכט?

הגרש"י: שטייט פונעם בוטשאטשער רב...[6]

---

5 ועיי' בשו"ת רבינו יוסף נחמיה (אהע"ז סימן כ"ט) פה קראקא אתריה דרמ"א זצ"ל אין מקפידין מלעשות נשואין עד יום כ"ד לחודש, ומרגלא בפומיה דעמא סימן אל ישוב ד"ך נכלם.

ויש לציין שמנהג לעלוב לעשות נשואין עד אמצע החודש ותו לא אמנם ביום כ"ד לבדו עבדינן הילולי על שם הכתוב (ישעיה נב יב) ושמתי כדכ"ד שמשותיך.

6 דהנה בהפוסקים יש שסוברין שהעיקר הוא מראש חודש והלאה על אף שהלבנה עדיין לא נולדה.

עיין באשל אברהם (מהדו"ת סימן תכ"ו) שכבר בליל ר"ח הראשון עבדינן חופה וקידושין על אף שעדיין הוא לפני המולד.

וכה בספר שדי חמד היה נראה לענ"ד היכא שיש שני ימים ר"ח והמולד באמצע יום הראשון האפשר לעשות נישואין מאחר דעל כל פנים נתקדש החודש וכבר קרא השם שהוא מועד ר"ח על כן לא תנוח ההקפדה על חיסור הלבנה שהרי עיקר ההקפדה לעשות נישואין במילוי הלבנה הוא לא משום מערכת המזלות, שהרי עיקר קביעות ר"ח וברכת הלבנה, אשר במאמרו ברא...

חוק וזמן נתן להם מחדש חדשים. מורים שהשי"ת מחליף הזמנים וקפידת הנישואין במילוי הלבנה הוא רק משום סימנא טבא ואם כן ודאי כיון שנתקדש החודש הוה סימנא טבא שיתחדש המזל לששון ולשמחה.

אמנם בשו"ת לבושי מרדכי (אבן העזר סימן נ"ב) כתב דהעיקר הוא מולד הלבנה, ומשנולדה שפיר מצינן למעבד חופה וקידושין, על אף שהוא ערב ראש חודש, והעיד שם ועובדא ידענא לפני מורי ורבי הגאון המובהק ז"ל הלוא הוא הגאון מהר"ם שיק זצ"ל שנעשה נשואין בערב ר"ח, והמתין עד אחר המולד וחשב לפי מולד הלבנה, משום שאז תהילת הטובה על אף שעדיין לא נראית.

גם בשו"ת נהרי אפרסמון (אבן העזר סימן כ"ג אות א') סבר שעיקר מזל הברכה תלוי הוא במולד ולא בתחילת החודש, אלא שהוא התייחס גם לדבר שהלבנה בתחילת היוולדה מכוסה היא מעיני כל, ולא ניתן היה לקדש את החודש בזמן שהיו מקדשים על פי הלבנה, שודאי היו צריכים להמתין עד שתיראה לעיני בשר, ומעתה כיצד נאמר שחל הברכה של סימן טוב, ועיי"ש מה שביאר באריכות.

וכה בספר שדי חמד היה נראה לענ"ד היכא שיש שני ימים ר"ח והמולד באמצע יום הראשון האפשר לעשות נישואין מאחר דעל כל פנים נתקדש החודש וכבר קרא השם שהוא מועד ר"ח על כן לא תנוח

רבינו: אויב ס׳איז שוין געווען די מולד, קען מען ....[7]

*

הגרש״י: ס׳איז געווען לעצטנס א שאלה, ס׳איז געווען ראש חודש, אז איינער האט פארגעסן צו זאגן ׳יעלה ויבוא׳ ביים דאוונענען, ער דארף דאך איבער דאוונענען, צי מ׳קען רעכענען די ערשטע שמונה עשרה פאר מאה ברכות? די שאלה איז אויך צי ער דארף זאגן ׳ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד׳ אויף די ערשטע שמונה עשרה?

רבינו: ער האט נישט יוצא געווען דעם חובת היום ווייל ער דארף מזכיר זיין, האט ער נישט יוצא געווען. אבער צי מ׳קען זאגן אז ס׳איז געווען ברכות לבטלה, דאם איז שוין שווער צו זאגן. ער האט געדאוועט שמונה עשרה און ער האט נישט געדענקט אז ס׳איז ראש חודש האט ער נישט יוצא געווען, אבער ער האט געדאוועט.[8]

הגרש״י: ס׳איז דא די זעלבע שאלה וואם וועט זיין ביי א שמונה עשרה וואם איז דא צוויי הזכרות, און ער האט פארגעסן איין הזכרה, האט ער איבער געדאוועט און דעמאלטם האט ער פארגעסן די צווייטע זאך, צי מ׳קען מצרף זיין די ביידע תפילות פאר איינם און ס׳זאל זיין גוט? דאם וועט זיך וועגדן אין די מחלוקת צי די ערשטע תפילה הייסט בכלל א תפילה, צי ס׳איז בכלל נישט קיין תפילה.[9]

רבינו: אפילו אויב ס׳איז נישט קיין תפילה, איז עס אבער ברכות.

אזוי ווי מ׳זעהט לגבי אנטוהן תפילין ביי די תפילת השלמה.[10]

הגרש״י: אין הלכות ראש השנה שטייט, אין סימן תקצ״ג (סעיף א׳) אז אויב איינער קען נישט איינע פון די ברכות, קען ער נישט זאגן די אנדערע, אויב ער קען נישט ׳מלכיות׳ קען ער נישט זאגן ׳זכרונות׳.[11]

רבינו: ברכות מעכבות זו את זו.

הגרש״י: זאגט דער מגן אברהם (שם ס״ק ב׳) אז ס׳איז משמע אז א גאנץ יאר אויב ער קען נישט עפעס קען ער יא זאגן די אנדערע.[12] מיר האלטן אז אפילו דער סדר ברכות איז מעכב, רש״י האלט אז דער סדר איז נישט מעכב, למשל

---

7 כן מובא גם בשו״ת נהרי אפרסמון (חלק א׳ סימן כ״ג ובמהדו״ת סימן כ״ח), ובשו״ת ויחי יעקב (סימן נ״ה) **הביא גם כן סברא זו בלשון הזה: פשוט ומבואר דאפילו בר״ח קודם המולד אין לישא, עיי״ש.**

ההקפדה על חיסור הלבנה שהרי עיקר ההקפדה לעשות נישואין במילוי הלבנה הוא לא משום מערכת המזלות, שהרי עיקר קביעות ר״ח וברכת הלבנה, אשר במאמרו ברא...ע״ש.

והנה המהר״ץ חיות כתב בשו״ת שלו (בקונטרס דרכי הוראה פרק ו׳ בהגה): **במדינתנו כולם נהגו לעשות נישואין גם בי״ח בחודש, ואולי סמכו על מה שמבואר באו״ח** (במ״א סימן תצ״ג סעיף א׳) **דבל״ג בעומר מותר לישא אשה ע״ש. אף על גב שעבר חצי החודש...**

ויש פוסקים שהורו דניתן לעשות נשואין עד יום כ״ב לחודש, וכה כתב הגאון רבי שלמה קלוגער זצ״ל (שם) **ידוע דהמנהג פה שעושין נשואין עד כ״ב בחודש, וכן עושין בכמה מקומות.**

ובספר שלחן העזר (ח״ב דף קל״ג טור ג׳) **הביא משמיה דהרה״ק משינאווא זצ״ל שניתן לערוך חופה וקידושין עד כ״ב לחודש.**

וכה כתב הרה״ק מצעשינוב זצ״ל בספרו דברי שמחה (עמוד ל״ח): **וכפי ששמעתי מנהגי רבותינו נ״ע הסכימו לעשות הנשואין עד יום כ״ב בחודש ועד בכלל, היינו ביום כ״ב ולא בלילה שלאחריו השייך לכ״ג.**

גם הרה״ק ממונקאטש זצ״ל בספרו שער ישכר (מאמר יחיים אות ב׳) **העלה כן על פי ספרים וסופרים, שכן היה לו קבלת אבות שהעידו בשם הקדושים אשר בארץ המה דאריך, לעשות נשואין ביום כ״ב לחודש, ורק מכאן ואילך נעילין תרעי נשואין עד למולד הבא, ועיי״ש שהאריך בזה.**

והנה מרן החתם סופר זצ״ל נשא את בתו של הגאון רבי עקיבא איגר זצ״ל ביום כ״ג לחודש חשון שנת תקע״ג בעיר איונשטאט, ומכאן רצה הגאון רבי דוד שפירא זצ״ל בהגהותיו לספר שולחן העזר (חלק ב׳ דף קל״ב ע״ב) **לומר דרבי לישיטתו דהיינו דמצינו להגאון בעל חת״ס בשו״ת שלו** (או״ח סימן ק״ב) **שהביא את דברי המקובל הרמ״ע מפאנו תשובות רבי מנחם עזריה** (סימן ע״ח) **שיש להמתין בעשיית קידוש לבנה עד אחרי ז׳ ימים מן המולד לפי שפגימתה של לבנה גנאי היא לה.**

8 **עיי׳ בס׳ מעשה איש** (ח״ב עמ׳ צ״ח) **שהחזון איש זצ״ל אמר להגר״ח קנייבסקי שיצא בכה״ג המאה ברכות, ולא נחשב לברכה לבטלה, וכן כ׳ בס׳ עובדות והנהגות לבית בריסק בשם הגרי״ז זצ״ל.**

9 **יש שהביאו ראיה מד׳ המטה אפרים** (סי׳ תקפ״ב) **בענין מי ששכח בשבת והוא יו״ט הזכרת שבת, ושוב קידש פעם ב׳ ושכח יו״ט דצריך לברך פעם ג׳, ושמע מינה דחסרון הזכרה חשיב כמאן דלא בירך כלל, ע״ש.**

10 **עיין בשו״ת פרי השדה** (ח״א סי׳ צ״ח), **שו״ת פני מבין** (סי׳ כ״א), **שו״ת מהרש״ג** (ח״א סי׳ נ״ב) **שכתבו שאם שכח יעלה ויבוא בשחרית של ר״ח, יכול להתפלל תפילת השלמה בלא תפילין, ואם ירצה להניחם עליו לברך עליהם בשנית, כי הרי בתפילתו הראשונה הי׳ מעוטף בטליתו, והיא נחשבת כתפילה, רק הוא צריך להשלים את החסר.**

11 **ברכות של ראש השנה ויום הכפורים מעכבות זו את זו, שאם אינו יודע כולם לא יאמר מה שיודע מהם, אלא לא יאמר כלום.**

12 **וז״ל המגן אברהם שם: מעכבות זו את זו. משמע דבשאר ימות השנה אם יודע ברכה אחת יאמרה ואין מעכבות מעכבות זו את זו וכ״מ בגמרא.**

אויב איינער זאגט ׳תקע בשופר׳ פאר ׳ברך עלינו׳ מיר פסק׳ענען אז מ׳דארף איבער דאוועננען. איז פרעגט דער משנ״ב אז א גאנץ יאר איז אויך מעכב, איז פארוואס זאגט דער מחבר אז נאר ראש השנה. נאר א גאנץ יאר איז רחמי קען ער זאגן אפילו ער קען נישט אלע ברכות, אבער ראש השנה מעג ער נישט.[13]

קומט אויס לויט דעם מגן אברהם א חידוש אז איינער קען למשל נאר ׳תקע בשופר׳ קען ער זאגן תקע בשופר, לויט דעם מגן אברהם איז עם אוודאי נישט קיין ברכות לבטלה.

איז אויף די ערשטע שאלה, האט מען געקענט קלערן א שאלה, ס׳איז דא א מחלוקת ראשונים, תום׳ אין ברכות (דף כו:),[14] דער רא״ש, די חכמי פרובינצ״א, טאמער איינער פארגעסט א הזכרה פון יעלה ויבוא, צי ס׳הייסט בכלל נישט געדאוועננט, צי ס׳הייסט געדאוועננט נאר ס׳פעלט די הזכרה, וואו כאפט די נפקא מינה, אויב איינער האט פארגעסן ביי מנחה ראש חודש, למשל יעצט מאנטאג איז געווען ראש חודש, און ער דערמאנט זיך ביינאכט, דעמאלטס דארף ער איבער דאוועננען מיט א תנאי, ווייל ס׳איז א מחלוקת הראשונים צי ס׳הייסט אז ער האט בכלל נישט געדאוועננט אדער נישט, אויב ס׳הייסט נישט געדאוועננט דארף ער איבער דאוועננען, אבער אויב ס׳הייסט געדאוועננט נאר ס׳פעלט א הזכרה, וועט ער דאך סייווי נישט זאגן, מאכט ער א תנאי. וואלט מען געקענט זאגן אז ס׳איז תלוי אין די שאלה. אבער דא אין מגן אברהם איז משמע נישט אזוי אז ס׳הייסט א ברכה.

אבער ס׳איז דא א חידוש אין משנה ברורה אין הלכות פסח, אין סימן תפ״ח, ער זאגט דארט אז אין מוצאי יו״ט – דאהי איז עם מוצאי יו״ט שני – זאל מען ארום גיין זאגן פאר״ן עולם אז מ׳דארף זאגן ׳ותן ברכה׳, זאגט ער איך וויים אז אנדערע וועלן נישט זיין צופריידן ווייל עם זעהט אוים אז מ׳וויל נישט מ׳זאל מתפלל זיין אויף גשמים, אבער ס׳איז בעסער אזוי ווי צו מציל זיין מאות ברכות לבטלה וואם מענטשן וועלן נישט זאגן ׳ותן ברכה׳ נאר זיי וועלן זאגן ׳ותן טל ומטר׳.[15] ועהט מען אין משנה ברורה א חידוש אז ער רופט עם אהן ברכות לבטלה.[16]

אבער כ׳האב נישט געהערט קיינמאל אז מ׳הייסט איינעם זאגן ׳ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד׳.

רבינו: אפשר מיינט ער נישט ארוים צו זאגן אז ס׳איז ממש ברכות לבטלה, ער מיינט אזויפיל צו זאגן אז סוף כל סוף א ברכה שאינה צריכה איז עם.

הגרש״י: לויטן מגן אברהם איז משמע אז מ׳מעג זאגן אויב מ׳קען נאר איין ברכה, אפילו ער איז נישט יוצא תפילה.

---

13 וז״ל המשנ״ב שם: מעכבות זו את זו - משמע דבשאר ימות השנה אם יודע ברכה אחת יאמרה ואין מעכבות זו את זו [מ״א] ועיין בבה״ל שכתבנו דגם להמ״א הוא רק רחמי בעלמא אבל אינו יוצא כלל בזה דאפילו רק ברכה אחת מן הי״ח אם דילג קי״ל לעיל בסימן קי״ט ס״ג דצריך לחזור ולומר כולן כסדר שניתקנו וא״ל אינו יוצא בזה ידי תפלה וכ״ש בזה. וגם יראה להסמיכה לאיזה ברכה כגון לאשר יצר וכדומה כדי שתהא סמוכה לחברתה.

ובביה״ל שם כ׳ וז״ל: עיין מ״ב מש״כ בשם המ״א ודע דבספר נהר שלום פליג עליו וז״ל אם כונתו על הששה ברכות שמוסיפין בתענית הוא תימא דלפי פירוש הרא״ש והר״ן מבואר זה בהדיא בגמרא ע״ש ואמאי קאמר דכן מוכח בגמרא ואם דעתו על י״ח ברכות של כל השנה הוא ג״כ תימא דלא ניתקנו אלא סמוכות זו לזו דמשו״ה ליתא בהו פתיחה ובפרט ג׳ ראשונות וג׳ אחרונות כהד חשיבי וגם שאין משמעות לזה בגמרא עכ״ל וכ״כ הא״ר ולענ״ד נראה פשוט כמו שכתבתי בפנים דגם להמ״א הוא רק רחמי בעלמא ויוצא בזה עכ״פ מצות תפלה דמן התורה דבבקשה אחת סגי כמו שכתבו הפוסקים וראית המ״א הוא מלשון הגמרא דקאמר ברכות של ר״ה ויוהכ״פ משמע דשאר ימות השנה אין מעכב וע״כ בגווני דכתיבנא.

14 האחרונים דנו הרבה בזה, ויש שרצו לתלות בפלוגתת הראשונים בתוס׳ בברכות (כו:) במי ששכח יעלה ויבא במנחה בראש חודש אם מתפלל ערבית שתים במוצאי ר״ח, די״א דלא יתפלל שתים, כיון דלא יועיל לו מידי, כיון דתפילת המנחה כבר התפלל מבעוד יום, ורק שלא הזכיר ר״ח, והשתא נמי אם יתפלל ערבית שתים במוצאי ר״ח לא יזכיר של ר״ח בכלל. ויש חולקין וס״ל דמ״מ יתפלל ערבית שתים.

וביאור מחלקותם היא, דכשלא הזכיר יעלה ויבוא בתפילתו אם הוי רק חסרון הזכרה גרידא, אבל בתפילה עצמה ליכא חסרון, ומיקרי שהתפלל וא״כ לפי״ז לא יתפלל ערבית שתים, כיון דבלא״ה לא יזכיר השתא יעלה ויבא במוצאי ר״ח, או דילמא דכשלא הזכיר יעלה ויבא חשיב כאילו לא התפלל דההזכרה היא עיכוב בעצמה של התפילה, וא״כ בעי להתפלל ערבית שתים דהא חשיב כמי שלא התפלל מנחה כלל.

15 וז״ל המשנ״ב שם: והנה אף שהסכימו הפוסקים שאין נכון שיכריז השמש ד״ז בצבור ששוב לא יזכירו גשם ומטר שנראה כאלו ממאנים על הגשמים וע״ד שאמרו אין מתפללין על רוב גשמים מ״מ נ״ל שנכון מאוד שהשמש יזכיר בחשאי לרוב העולם קודם תפלת מעריב של לילה ראשונה של חוה״מ שיאמרו ותן ברכה וכו׳ כי האנשים פשוטין רובן נכשלין בלילה ראשונה וכן למחר בתפלת שחרית עד שישמעו מן הש״ץ שפסק ויש בזה חשש כמה מאות ברכות לבטלה.

16 וכן כתב החיד״א בעבודת קודש (מורה באצבע פ״ח) שמזהיר להזדרז לבל לשכוח האזכרות ומעין המאורע כדי שלא יהיו ברכותיו לבטלה.

רבינו: ער האט נישט קיין רעכט צו זאגן פארקערט זיכער נישט. טאמער איינער קען נאר 'זתן טל ומטר' ער קען נאר די פארקערטע, האט ער נישט קיין רעכט צו דאוועגען.

הגרש"י: יא יא. דא קען אויך זיין אויב ער דערמאנט 'זתן טל ומטר' מאכט ער קאליע די שמונה עשרה איז אפשר נאך הארבער.

מיט דעם פארענטפערט מען אויך א קשיא אויב מ'וועט זאגן אז ס'הייסט נישט קיין ברכה לבטלה, דער משנה ברורה מוטשעט זיך זייער שטארק אז מיר פסק'ענען אז די ערשטע ברכה איז מעכב די שמונה עשרה אויב מ'איז נישט מכוון, אבער פונדעסווענען 'אין חוזרין' ווייל מ'איז נישט מכוון. פרעגט דער משנה ברורה, ער שטייט ביי 'אתה גיבור' ווי אזוי דאוועגט ער וויטער, ער איז דאך נישט יוצא, ער קען נישט דאוועגען? אבער אויב ווי מיר רעדן אז ס'איז נישט קיין ברכה לבטלה, ס'איז רחמי און מ'קען זאגן, דעמאלטס לאזט מען אים דאוועגען, גאנץ כלל ישראל דאוועגט, קיינער שטעלט זיך נישט אפ ביי אתה גיבור, כ'האב נישט געהערט קיין דיין וואס זאל זאגן אז דו האלטסט ביי 'אתה גיבור' דאוועג נישט וויטער, ער וועט אים זאגן דאוועג וויטער, אזוי דאוועגט מען, אזוי איז כלל ישראל.

*

הגרש"י: כ'האב געהאלט לעצטנס א שאלה, כ'האב נישט געטראפן אויף דעם, אפשר וועט דער רבי וויסן צו זאגן, ס'איז געווען א שאלה למעשה, א גר וואס האט זיך מגייר געווען, און ער האט חתונה געהאבט מיט א גיורת וואס זי איז געווען א גרושה, און ער אלץ גר האט יעצט חתונה די ערשטע מאל, אויב איך זאג גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, דעמאלטס זאל מען דארפן זאגן שבע ברכות, צי ער הייסט אזוי ווי א בחור, ווען א בחור האט מיט א גרושה זאגט מען שבע ברכות, א גר וואס האט זיך מגייר געווען, און ווען ער איז געווען א גוי האט ער געהאט א אשה, צי ער הייסט אזוי ווי ער האט התונה דאס ערשטע מאל, ווייל גר שנתגייר כקטן שנולד דמי.

רבינו: לכאורה יא, ער איז כקטן שנולד דמי.

הגרש"י: כ'האב נישט געטראפן קיינער ווער ס'זאל רעדן דערפון.

רבינו: אלץ איד איז עם די ערשטע התונה, דאס וואס ער איז געווען התונה געהאט אלץ גוי איז נישט קיין התונה.

הגרש"י: אפילו ווען ער איז געווען התונה געהאט מיט איר אלץ גוי, און זיי האבן זיך ביידע מגייר געווען צוזאמען, דארף ער נאכאמאל התונה האבן אלץ איד. און ס'הייסט ביי ביידע די ערשטע התונה?.

רבינו: יא אוודאי.

הגרש"י: אמאל האט עמיצער געהרופן פון בארא פארק, אז א איד האט דארט התונה געמאכט, און ס'איז געווען דארט א גר וואס האט געהאלטן בתחילת גירותו, ער איז נאכנישט געווען געהעריג מגויר, יענער האט התונה געמאכט זונטאג, דעמאלטס איז ער נאכנישט געווען קיין גר בשלימות און ער איז געווען אויף די התונה, מיטוואך האט זיך מגייר געווען בשלימות, האט ער אים געוואלט נוצן דאנערשטאג פאר פנים חדשות, האט ער געפרעגט צי מ'קען אים נוצן אויף פנים חדשות, אין לך פנים חדשות גדול מזה, ער איז דאך א אנדערער מענטש. דאס איז געווען א שאלה למעשה.

רבינו: די סברא איז פארוואס מ'דארף האבן פנים חדשות, כדי מרבה צו זיין שמחה, במציאות איז ער דאך געווען, נאר ער איז נישט געווען בתורת איד.

הגרש"י: ס'איז אבער א נייער מענטש, א נייער גברא.

רבינו: יא יא. די גמרא רופט אים אהן זייער שארף אין קידושין (דף סב:) מעיקרא בהמה, ער וועדט ווי א בריה חדשה.

המשך השיחה בגליון הבא אי"ה

אַהֲבָה רַבָּה.

אין שבועות וויינט מען

זיך אויס, **און יעצט**

צאָלט מען דאָס אויס.

לעילוי נשמת

האשה החשובה

הרבנית **אסתר רחל יאקאבאוויטש** ע"ה

בת הרה"ג ר' **דב בערציי שפירא** ז"ל

אלמנת הגה"ח

ר' **בן ציון יאקאבאוויטש** ז"ל

נלב"ע ז' כסלו תשפ"ו לפ"ק

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

האשה החשובה

מרת **חי' דינה בערקאוויטש** ע"ה

בת הרה"ח ר' **אליעזר** ז"ל

נלב"ע י"ב כסלו

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י ידידינו הרבני הנכבד רודצו"ח

מוה"ר **אהרן הערש בערקאוויטש** הי"ו

ובניו שיחיו

דברי התעוררות
לפני אמירת כל ספר תהלים

ערש"ק פרשת תולדות – ר"ח כסלו העעל"ט

אצל ציון המצויינת של התנא האלקי רשב"י זי"ע באתרא קדישא מירון

געפון מיר די וואך אין די סדרה. יעקב אבינו איז אריינגעגאנגען צו יצחק אבינו נעמען די ברכות. שטייט אין פסוק "וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'". ער האט געזאגט אז דער ריח פון מיין זון איז ווי דער ריח פון א פעלד.

מברכות פיהו עמך יבורך

קען זיין אזוי. עס שטייט פון הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב ז"ל, דער אמרי נועם ברענגט דאס אין פרשת ויקהל. זאגט ער אויף דעם וואס מען זאגט שבת ביי די זמירות "שכרו הרבה מאד על פי פעלו". איז ער מדייק. אויב ס'איז "על פי פעלו" מ'צאלט פאר א מענטש שכר לויט די דיבורים און לויט די מעשים, איז דאך עס נישט "שכרו הרבה מאוד" ס'איז נאר לויט די מעשים וואס מ'האט געטון, לויט דעם באצאלט מען פון הימל.

זאגט ער אזוי. אז דער קדושת שבת קודש האט א כח צו פועל'ן ישועות פאר אידישע קינדער "בדיבור בלבד". אז א צדיק איז גוזר אום "שבת קודש" אז דער אויבערשטער זאל טון טובות פאר כלל ישראל, העלפט דער אויבערשטער, און דער צדיק פועל'ט ישועות מיט דעם אליינס. ער דארף נישט קיין שום פעולות, קיין סגולות און קיין שמות וכיוצא בו.

זאגט ער פשט "שכרו הרבה מאוד על פי פעלו" "על פי" אויפ'ן מויל, מיט די תפלות פועל'ט א צדיק ישועות בקרב ישראל. די קדושה פון שבת קודש איז אזוי גרויס און אזוי שטארק, אז א צדיק פועל'ט ישועות אום שבת פאר כלל ישראל נאר מיטן כח הדיבור והתפלה אן קיין סגולות. עס פעלט נישט אויס קיין אנדערע מיני סגולות.

דער זיידע ז"ל דער ייטב לב טייטשט "כריח שדה" זאגט רש"י שדה תפוחין. זאגט דער ייטב לב, אז דאס מיינט מען שבת קודש וואס ווערט אנגערופן חקל תפוחין קדישין.

יצחק אבינו האט געזאגט אויף יעקב אבינו "ראה ריח בני כריח שדה" מיין קינד יעקב האט א גאנץ יאר דעם כח פון שבת קודש. דאס וואס א צדיק האט אום שבת קודש צו פועל'ן ישועות פאר אידישע קינדער בכח תפלתו, דעם כח האט יעקב אבינו אלעמאל.

אין זוה"ק שטייט אז דער תנא רבי יהודא האט געזאגט אויפ'ן הייליגן תנא רבי שמעון "שבת דכולא שתא". רבי שמעון איז שבת א גאנץ יאר.

קען זיין פשט, אז דער תנא רבי שמעון האט א כח אנאנץ יאר צו פועל'ן ישועות פאר אידישע קינדער מיטן כח פון די תפלה אליינס, אן קיין סגולות.

מקול אנחתי

דוד המלך זאגט אין תהלים "מקול אנחתי דבקה עצמי לבשרי" שטייט אין ספרים אז בשר"י איז די אותיות פון ר'בי ש'מעון ב'ר י'וחאי.

אסאך הונדערטער אידן זענען געקומען פון די מרחקים, אלע קומען מתפלל זיין אויפ'ן ציון המצוינת פון התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי. דער תנא רבי שמעון בר יוחאי איז בבחינת "שבת" און ס'איז בכחו צו פועל'ן ישועות פאר כלל ישראל "על פי דיבורו ותפילתו" אליינס, מיט די הייליגע תפלות פונעם הייליגן תנא.

"מקול אנחתי" דבקה עצמי לבשרי (מקול אנחתו בלבד) וואס איז דבקה לבשר"י, די אותיות פון רבי שמעון בר יוחאי.

והרבה עמו פדות

אונז שטיי מיר היינט ראש חודש כסלו. שטייט אין חתם סופר אין די דרשות, ער ברענגט בשם דעם ספר סוד משרים, אז ראש חודש כסלו איז אמאל געווען א "יום צום" א טאג וואס מען פאסט.

איז דער חתם סופר מסביר, אז פון ראש חודש אלול ביז יום כיפור איז דא פערציג טעג. זאגט ער, וועה עס האט נישט תשובה געטון מיט א תשובה שלימה אום יום כיפור, איז דא אן השלמה אויף דעם אום ראש חודש כסלו. ווייל ס'איז דא פערציג טעג פון הושענא רבה ביז ראש חודש כסלו. ראש חודש כסלו איז א צווייטער יום כיפור. וועגן דעם איז געווען א יום צום אום ראש חודש כסלו.

קען זיין, דוד המלך זאגט אין תהלים "יחל ישראל אל ה'" אידן זאלן האפן צום הייליגן באשעפער "כי עם ה' החסד" ס'איז א גרויסער חסד פון הייליגן באשעפער אז "והרבה עמו פדות" ער האט צוגעשטעלט פאר אידישע קינדער אויך א צווייטער יום כיפור, וואס דאס איז ראש חודש כסלו.

די וואס האבן פארשפעטיגט תשובה צו טון אום יום כיפור, האבן איצט ראש חודש כסלו א צווייטן יום כיפור.

קדושת המקום

יום כיפור - זאגט די גמרא - איז מכפר דוקא לשבים. ראש חודש כסלו, איז א צווייטער יום כיפור. אבער ס'איז מכפר דוקא לשבים, פאר די אלע וואס טוען תשובה.

דאס קען זיין. עס שטייט אין תולדות אויף דעם וואס די גמרא זאגט "אין לגבי משה יראה מלתא זוטרתא" זאגט דער תולדות, אז וועה עס איז געשטאנען נעבן משה רבינו, איז בייא אים "יראה" געווען א קליינע זאך. נישט נאר בייא משה רבינו איז עס געווען א קליניגקייט, נאר וועה עס האט זיך געפונען אין די מחיצה נעבן משה רבינו, בייא אים איז שוין אויך געווען יראה א קליינע זאך.

ווייל משה רבינו האט משפיע געווען אויף כל הבאים אליו, וועה עס איז געקומען צו אים האט ער משפיע געווען א יראה גדולה, א געוואלדיגע הייליגע יראה.

קען זיין, אז וועה עס שטייט נעבן ציון המצוינת פון הייליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי, איז דער תנא משפיע אויף אים א בחינה פון יראה, און ס'איז מעורר זיין הארץ תשובה צו טון מיט א תשובה שלימה.

קומט אויס אז היינט, ראש חודש כסלו וואס איז א בחינה מעין יום כיפור, זענען אידן זוכה צו שטיין אין מתפלל זיין אויפ'ן ציון פונעם הייליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי און דער הייליגער תנא משפיע א בחינה פון יראה, ער איז מעורר די הערצער פון אידישע קינדער תשובה צו טון א שלימות'דיגע תשובה, א בחינה פון יום כיפור.

דאס זאגט דוד המלך "מקול אנחתי" אויף דעם וואס מ'האט נישט זוכה געווען תשובה צו טון א ריכטיגע תשובה אום יום כיפור, איז "דבקה עצמי לבשרי" קומט מען צום ציון פון הייליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי אז ער זאל מעורר זיין אונזערע הערצער אויפוועקן אונזערע הערצער, אונז מעורר צו זיין תשובה צו טון א תשובה שלימה פארן הייליגן באשעפער.

ויבא שועתינו מבוקר

ס'איז היינט א בחינה פון יום כיפור. וועל מיר מתפלל זיין "יעלה תחנונינו מערב ויבא שועתינו מבוקר". יעלה תחנונינו ווען מען שטייט אין ביהמ"ד ערב יום כיפור בדחילו ורחימו, ויבא שועתינו מבוקר ווען מען קומט אינדערפרי פון ראש חודש כסלו, ביים ציון פון הייליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי.

איז אונזער בקשה "יבא שועתינו" ס'זאל ארויפקומען אונזער וויי-געשרי, אונזערע תפלות, וואס אונז זעמיר מתפלל צום הייליגן באשעפער. אין כח און זכות פון הייליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי, זאלן די תפלות פון אידישע קינדער אנקומען צום הייליגן באשעפער, מ'זאל געהאלפן ווערן בדבר ישועה ורחמים,

וכל העם העומדים פה בעזרה, די אלע וואס שטייען דא רינגם און ארום סמוך ונראה צום הייליגן ציון פון התנא רבי שמעון בר יוחאי "היום תשמע שועתינו" דער אויבערשטער

זאל צוהערן אונזער וויי-געשריי "היום תקבל ברחמים וברצון את תפלתינו" ס׳זאל נתקבל ווערן לרחמים ולרצון די תפלות פון אידישע קינדער.

דער "קול אנחתם" דער "קול שועתם" דער קול פון קרעכץ און דער קול פון וויי-געשריי פון אידישע קינדער, איז עולה גייט ארויף בשמי שמים מיט תפלה ותחנונים צום הייליגן באשעפער.

אוי אוי אוי...., אידן גיסן זיך אויס די הערצער, **אוי אוי אוי....**, אין זכות פון הייליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי, דער כח פון זיינע הייליגע תפלות זאל ארויפגיין לשמי השמים, צו היילן לבבות הנשברות פון אידישע קינדער מרוב צרות, ה׳ ירחם.

צרכי עמך ישראל מרובים

אוי אוי אוי...., אידישע קינדער דארפן ישועות, אסאך ישועות אין אלע ענינים, מ׳דארף ישועות ברוחניות און מען דארף ישועות בגשמיות. אידן זאלן ניצול ווערן פון די נסיונות הזמן וואס מען מאכט מיט. פון די אלע פינסטערע כוחות היצר פונעם יצר הרע וואס איז מתגבר מאוד.

אידן זאלן זוכה זיין צו דינען דעם הייליגן באשעפער עבודת ה׳ מתוך יראה, אהבה, שמחה און נחת.

אידן זאלן זוכה זיין צו לערנען די הייליגע תורה בהרחבת הדעת, מ׳זאל זוכה זיין להבין ולהשכיל ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים אלע מצוות ה׳ כראוי.

מ׳זאל זוכה זיין מדריך צו זיין די קינדער און די אייניקלעך לתורה ולמצוות, **אוי אוי אוי....**, און זען פון זיי תענוג ונחת דקדושה, ליכטיגע און ערליכע דורות, דורות ישרים ומבורכים.

אידן זאלן געבענטשט ווערן בברכת הבנים. די אלע וואס דארפן געהאלפן ווערן מיט קינדער, זרע של קיימא במהרה. אזויפיל אידן דארפן געהאלפן ווערן מיט קינדער, **אוי אוי אוי.....**

אידן דארפן ישועות און רפואות, **אוי אוי אוי....**, אבינו מלכינו שלח רפואה שלימה לחולי עמך, **אוי אוי אוי.....**

אלע אידן זאלן זוכה זיין צו אריכת ימים ושנים, געזונטע יארן. פרנסה בהרחבה גדולה ובניקל. גוטע שידוכים פאר בני ובנות ישראל.

ויתן לך אלקים מטל השמים השפעות טובות ברוחניות, ומשמני הארץ השפעות טובות בגשמיות **אוי אוי אוי.....**

בכח פון הייליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי משפיע צו זיין פאר יעדן אייניגן איד די מחסורו אשר יחסר לו בפרטיות ובכלליות. ימלא ה׳ כל משאלותם לטובה ולברכה כל ימי חייהם. מ׳זאל מיר אלע געבענטשט ווערן ממעון הברכות, מיט אלע מיני ברכות, מיט אלע מיני ישועות בכלליות ובפרטיות.

מ׳זאל מיר אלע זוכה זיין צו זען בהתרוממות קרן התורה וישראל, בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

ודבריו שמענו מתוך האש

דברי התעוררות לפני ההדלקה לכבוד התנא האלקי רשב״י זי״ע

מוצש״ק פרשת תולדות העעל״ט באתרא קדישא מירון

די וואך אין די סדרה געפון מיר, יעקב אבינו איז אריינגעגאנגען צו יצחק אבינו נעמען די ברכות. האט יצחק אבינו געבענטשט יעקב אבינו "ויתן לך אלקים מטל השמים" שטייט אין מדרש (בראשית רבה סו, ג) "מטל השמים זה ציון".

קבל רנת עמך

קען זיין אזוי, עס שטייט אין זוה״ק "רבי יהודא קרי לי׳ לרבי שמעון שבת דכולא שתא". רבי יהודא האט אנגערופן דעם תנא רבי שמעון "שבת פון א גאנץ יאר" "דכתיב שבת לה׳

קודש, מה שבת לה׳ קודש, אף רבי שמעון שבת לה׳ קודש". דארף מען פארשטיין, וואס איז דער דמיון פון רבי שמעון צו שבת לה׳ קודש.

שטייט אין ספרים הקדושים, אז שבת איז דא אן עלי׳ פאר אלע תפלות פון ששת ימי המעשה, אלעס גייט ארויף אין הימל אום שבת קודש.

דער הייליגער תנא רבי שמעון איז מעלה די תפלות ישראל. אלע אידן וואס זענען געקומען בצל קורתו איז ער מעלה זייערע תפלות לשמי מעל, און ער טוט פעולות אז זיי זאלן געהאלפן ווערן מיט אלעם גוטן, לטב ולחיים ולשלם.

דורך דעם כח איז מען זוכה צו די ברכה פון "מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש" כפשוטו.

דאס איז דער פשט "מטל השמים זה ציון" די אידן וואס האבן זוכה געווען צו קומען מתפלל צו זיין אויפ׳ן "ציון" פונעם הייליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי, זיי זענען זוכה צו די ברכה פון "ויתן לך אלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש".

ברכת ה׳ בבית

עס קען זיין נאך. עס שטייט אין חתם סופר פרשת בחקותי, אז חז"ל זאגן אז ווער עס היט שבת כהלכתו, גיט מען אים א נחלה בלי מצרים. וואס הייסט א "נחלה בלי מצרים"?.

זאגט ער, אז ווער עס היט שבת כהלכתו, איז זוכה צו שעפן א שפע קדושה אום שבת קודש, אז די גאנצע וואך שעפט קדושה פון קדושת השבת.

שבת האט א גרעניץ, ס׳האט א זמן פון כניסת השבת און ס׳האט א זמן פון מוצאי שבת. ווער עס היט שבת כהלכתו, זאגט דער חתם סופר, איז פורץ דעם גדר פון שבת, אזוי אז נישט נאר שבת איז ביי אים קודש, נאר די גאנצע וואך איז קודש. ס׳איז א "נחלה בלי מצרים".

דאס זעלבע, ווער עס קומט מתפלל זיין אויפ׳ן ציון פון הייליגן תנא רבי שמעון איז זוכה צו א שפע פון קדושה, ווייל רבי שמעון איז אין די בחינה פון שבת, משפיע צו זיין א נחלה בלי מצרים. נישט נאר ווען מען איז דא ביים ציון, נאר אפילו ווען מען פארט אהיים, ווערט אויך נשפע פון דעם גרויסן שפע וואס עס קומט אראפ.

דאס זאגט דער פסוק "ויתן לך אלקים" און דער מדרש זאגט "ויתן ויחזור ויתן". דער אויבערשטער ווען געבן "ויתן לך אלקים מטל השמים זה ציון" די אלע וואס קומען מתפלל זיין אויפ׳ן ציון, ווען דער תנא רבי שמעון זיי משפיע זיין א "נחלה בלי מצרים" אין א בחינה פון "ויתן ויחזור ויתן" תמיד אפילו ווען ער איז שוין אהיימגעפארן וועט ער אויך זוכה זיין צו די ברכה פון שפע ברכה והצלחה אין אלע ענינים.

רבי שמעון לשיטתו

וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה׳.

קען זיין. אין מדרש שטייט "וירח את ריח בגדיו, כיוסף משיתא". וואס איז געווען מיט דעם יוסף משיתא. זאגט דער מדרש, אז בשעת ס׳איז געווען דער חורבן ביהמ"ק, האבן די אויבים, די פיינט האבן געזוכט איינער וואס זאל אריינגיין אין ביהמ"ק. האבן זיי געטראפן דעם יוסף משיתא, און זיי האבן אים געזאגט, גיי אריין אין ביהמ"ק, און דאס וואס דו וועסט דיר אויסקלויבן, ווועסטו קענען נעמען פאר דיר.

איז יוסף משיתא אריינגעגאנגען אין ביהמ"ק, און ער איז ארויסגעקומען מיט די מנורה הטהורה, די הייליגע מנורה. האבן זיי אים געזאגט ניין, דאס איז צו א טייערער חפץ, דאס לאזט מען דיך נישט נעמען. זיי האבן אים געזאגט, גיי נאכאמאל אריין, און ווועסט דיר קענען אויסקלויבן עפעס אנדערש.

נאכאמאל האט ער שוין נישט געוואלט אריינגיין, און ער האט זיך געלאזט הרג׳נען. ער האט געזאגט געוג איינמאל האב איך עובר געווען אז איך בין אריינגעגאנגען, און ער האט זיך געלאזט הרג׳נען ווי איידער נאכאמאל אריינצוגיין.

זאגט די וועלט, וויאזוי איז דאס געשען. דאס ערשטע מאל איז ער אריינגעגאנגען. ער האט געהאט געוג דרייסטרייט אריינצוגיין אין ביהמ"ק. אבער דאס צווייטע מאל האט ער שוין מער נישט געוואלט אריינגיין.

זאגט די וועלט א תירוץ. איינער וואס איז אמאל אריינגעגאנגען אין ביהמ"ק, אפילו אויב ער איז אריין באיסור, אבער ער האט זיך געפונען אין אויר פון הייליגן ביהמ"ק, דאס האט אים אריינגעגעבן אזא הייליגער רושם, אז ער איז נשתנה געווארן צו אן אנדערער מענטש, ער האט שוין מער נישט געוואלט אריינגיין, עובר צו זיין אויף דעם איסור.

אין די גמרא אין מסכת סוכה דף ז׳ זאגט אביי, רבי שמעון און נאך תנאים, אלע האלטן אז "סוכה דירת קבע בעינן". רבי שמעון האלט אז "שלש כהלכתן ושלישית אפילו טפח".

דער לשון "סוכה דירת קבע בעינן" איז פשט, אז די קדושה פון א סוכה איז א קבע. עס ענדיגט זיך נישט ווען עס גייט דורך די זיבן טעג סוכות. נאר ס׳איז א "דירת קבע" די השפעה קדושה פון די סוכה בלייבט אויף א גאנץ יאר.

סוכה איז אין זכות פון יעקב אבינו. האט יצחק אבינו געזאגט "ראה ריח בני" די מצוה פון סוכה וואס קומט אין זכות פון יעקב אבינו, דאס איז "כריח שדה" אזוי ווי דער ביהמ"ק וואס "יצחק קראו שדה" יצחק האט אנגערופן דעם ביהמ"ק מיטן נאמען שדה.

סוכה איז אזוי ווי די השפעה פונעם ביהמ"ק, וואס ווער עס קומט אריין איינמאל אין ביהמ"ק ווערט נשתנה לטובותא, ער ווערט אן אנדערער מענטש זיך צו בעסערן. דאס זעלבע איז מיט א סוכה, ווער עס קומט אריין אין די סוכה, ווערט נשתנה און ער ווערט פארבעסערט.

דער אמת איז, אונז פסק׳ען מיר נישט ווי רבי שמעון אז סוכה דירת קבע בעינן. אבער עס שטייט אין ארץ צבי, אז באתרא קדישא הדין, דא אין מירון, דאס מקום וואו רבי שמעון איז דא, פסק׳נט מען אזוי ווי רבי שמעון, און ס׳איז הלכה כמותו.

וועד עס קומט אריין אין אתרא קדישא, וועד עס קומט, ער איז זוכה צו זיין אויפ׳ן ציון, וועדט אויף אים נשפע לטיבותא, ער וועדט נשתנה לטיבותא, עס קומט, עס כאפט אים אן א ליכטיגקייט פון אהבת ה׳, א ליכטיגקייט פון יראת ה׳, א ליכטיגקייט צו לימוד התורה, צו עבודת ה׳.

דאס לאזט איבער א רושם, א שטארקן רושם, נישט נאר אויף א׳יצט, נאר אויף כל ימי חייו.

כל ימי חיי

קען נאך זיין. עס שטייט פונעם ערשטן בעלזער רב ז"ל, ער האט געטייטשט אויף די פסוקים אין פרשת וירא. מ׳זעט דארט אז דריי מלאכים זענען געקומען צו אברהם אבינו (אחד לרפא את אברהם, אחד לבשר את שרה ואחד להפוך את סדום).

האט דער בעלזער רב געפרעגט, דער מלאך וואס איז געקומען איבערדרייען סדום, צו וואס ער איז שוין געקומען אין שטוב פון אברהם. וואס איז דאס נוגע געווען צו אברהם. ס׳וואלט גענוג געווען אז נאר צוויי מלאכים קומען צו אברהם.

זאגט דער בעלזער רב, דער מלאך האט דאך געדארפט גיין קיין סדום, איבערצודרייען די שטאט. צוליב די גרויסע טומאה פון סדום, האט ער געמוזט קודם אנקומען אין שטוב פון אברהם, דארט האט ער באקומען א תוספות קדושה, און אזוי איז ער נישט נפגם געווארן אין סדום.

דאס האט אברהם געזאגט פאר די מלאכים "וסעדו לבכם אחר תעבורו" עטס וועטס קענען פון דא אוועקגיין און אנקומען קיין סדום "כי על כן עברתם על עבדכם" ווייל עטס זענטס אנגעקומען אהער קודם.

די זעלבע קדושה איז דא אין די סוכה און אין ביהמ"ק. ראה ריח בני, די סוכה וואס איז קענן יעקב, איז כריח שדה ווי די קדושה פון ביהמ"ק, עס גיט א כח צו קענען מחזיק זיין שוועדע מעמדים וואס א איד שטייט אויס אויף די וועלט במשך כל ימי חייו.

די אלע וואס קומען בצל התנא רבי שמעון בר יוחאי, דער קדושת המקום איז גורם א כח הקדושה אז מען זאל קענען עומד זיין אויף דעם עולם הגשמי, מ׳זאל נישט פארדארבן ווערן פונעם עולם הגשמי, נאר מ׳זאל האבן א כח הקדושה.

דאס איז פשט "שבתי בבית ה׳" וואס איז ר"ת ש׳מעון ב׳ן י׳וחאי, די השפעה פונעם שבת בצלו פונעם תנא רבי שמעון בר יוחאי, דאס בלייבט אויף "כל ימי חיי" אז מען זאל קענען מחזיק זיין מעמד קעגן די נסיונות הזמן.

ברכת כהנים

די גמרא אין סנהדרין צ"ח, דערציילט די גמרא אז "רבי יהושע בר לוי אשכחי׳ לאליהו" רבי יהושע בן לוי האט געטראפן אליהו הנביא "דהוי קאי אפתחא דמערה דרבי שמעון בר יוחאי". אליהו הנביא איז געשטאנען ביים טיר פון די מערה פונעם היילגן תנא רבי שמעון בר יוחאי.

זאגט דארט די גמרא, רבי יהושע בן לוי האט געזאגט "שנים ראיתי" איך האב געזען צוויי "וקול שלשה שמעתי" און א קול פון דריי האב איך געהערט.

זאגט דער מהרש"א, וואס מיינט "קול שלשה" דאס מיינט דער קול פון די דריי אבות.

דער עיון יעקב זאגט, וואס מיינט מען "שנים ראיתי" זאגט ער, אליהו הנביא און רבי שמעון בר יוחאי האט ער געזען ביי די טיר פון די מערה.

קען זיין פשט אין די גמרא אזוי. ס׳איז באקאנט די מעשה, דער ליסקער רב ז"ל איז געקומען צו פארן קיין אוהעל ביומא דהילולא פונעם זיידן ז"ל דער ישמח משה כ"ח תמוז. ווען ער איז ארויסגעגאנגען פונעם ציון האט ער געזאגט אז ער האט געזען דעם ישמח משה, ווי ער שטייט העכערן ציון, און ער בענטשט די אלע וואס זענען געקומען אויפ׳ן ציון ווי א כהן, ער בענטשט יעדן מיט ברכת כהנים.

דא אין אתרא קדישא מירון, שטייען אליהו און רבי שמעון בר יוחאי, און בענטשן מיט ברכת כהנים די אלע אידן וואס שטייען דא אפתחא דמערה. "שנים" מיינט מען אליהו הנביא און רבי שמעון בר יוחאי. "קול שלשה" וואס ער האט געהערט, מיינט מען די דריי פסוקים פון ברכת כהנים "יברכך ה׳ וישמרך" "יאר ה׳ פניו אליך ויחונך" "ישא ה׳ פניו אליך וישם לך שלום".

ווי דער בעל הטורים זאגט, אז "יברכך" איז בזכות פון אברהם, "יאר" איז כנגד יצחק, און "ישא" איז כנגד יעקב. דאס איז דער קול פון די דריי אבות וואס ער האט געהערט, מיינט מען די דריי ברכות, יברכך, יאר און ישא וואס איז קענען די דריי אבות.

האט ער געזען ווי אליהו הנביא און רבי שמעון בר יוחאי שטייען און בענטשן דעם ציבור מיט ברכת כהנים.

די אלע אידן וואס זענען זיך צוזאמגעקומען דא לכבוד"ן תנא רבי שמעון בר יוחאי, זענען זוכה אז אליהו מיט רבי שמעון בר יוחאי שטייען דא אין די הייעך און בענטשן ברכת כהנים די אלע אידן וואס זענען זיך דא צוזאמגעקומען. זיי בענטשן יעדן איינעם מיט "יברכך ה' וישמרך" יאר ה' פניו אליך ויחונך" "ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום".

דער אויבערשטער זאל העלפן, מ'זאל מיר זוכה זיין צו די הייליגע ברכות, ס'זאל מקוים ווערן במילואו.

ואהבך וברכך והרבך

אין פסוק "והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה". שטייט אין שפת אמת, זאגט ער "תשמעון" (אותיות שמעון) איז א רמז אויף רבי שמעון בר יוחאי.

קען זיין. רש"י זאגט אויף והי' עקב תשמעון "מצוות קלות שאדם דש בעקביו" דאס מיינט מען, די מצוה, דער מי יעלה בהר ה'. ווער איז ארויפגעקומען צופים אויף דעם הר ה', צום ציון פונעם תנא רבי שמעון בר יוחאי.

"מצוות קלות שאדם דש בעקביו" מיינט מען, דאס וואס מען טוט די ריקודי מצוה מיט די פיס, וואס מען טאנצט לכבודו פונעם הייליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי.

אויף דעם זאגט דער פסוק "ואהבך וברכך והרבך" דאס איז "בממון" און דער פסוק זאגט ווייטער "וברך פרי בטנך" "לא יהי' בך עקר ועקרה" וואס דאס מיינט מען די ברכה פון "בנים". "וברכך" דאס איז געלט "וברך פרי בטנך, לא יהי' בך עקר ועקרה" דאס איז דער ברכת הבנים, מ'זאל געהאלפן ווערן מיט קינדער. "והסיר ה' ממך כל חולי" דאס איז א ברכה אז מען זאל זיין געזונט אן קיין שום מחלה.

כך בא ליראות

"אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו".

אין פסוק שטייט "שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה'". דרש'נט די גמרא "כשם שבא לראות" אזוי ווי מען גייט זען אין ביהמ"ק "כך בא ליראות" קומט מען געזען צו ווערן – ובזוה"ק מאן האדון פני ה', דא רבי שמעון בר יוחאי.

ש'בתי ב'בית ה' איז די ר"ת פון ש'מעון ב'ן י'וחאי. דאס איז א רמז צום הייליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי. וואס מען איז געקומען בבית ה' לחזות בנועם ה', צו זען נועם מתיקת עבודת ה'.

אבער עס מיינט "כשם שבא לראות כך בא ליראות". דער הייליגער תנא רבי שמעון בר יוחאי זעט אלעס. ער זעט אונזער מצב אין עבודת ה', ער זעט אונזער מצב וויאזוי אונז זעמיר מקיים מצוות. ער זעט אונזער מצב נעבעך וועז א איד איז עובר אן עבירה. אלעס זעט דער הייליגער תנא בעיניו הרוחניים.

ער זעט אבער אויך די הרהורי תשובה פון אידישע קנידער. אידן האבן מתפלל געווען אויף זיין ציון, מ'איז נתעורר געווארן צו תשובה. בשעת מ'האט געדאוועט אויף זיין ציון, זענען אידישע קינדער נתעורר געווארן צו תשובה, און רבי שמעון בן יוחאי זעט די הרהורי תשובה מיט וואס אידן זענען נתעורר געווארן.

רבי שמעון בן יוחאי זעט די אלע קבלות טובות וואס אידן האבן זיך מקבל געווען זיך צו פארבעסערן די מעשים, בדיבור, במעשה ובמחשבה.

ראה נא בעניו

אבער דער הייליגער תנא רבי שמעון בן יוחאי זעט אויך אלע עגמת נפש וואס עס איז דא אין אידישע הערצער, וואס איז דא אין אידישע הייזער.

דער הייליגער תנא רבי שמעון זעט אלע צובראכענע הערצער פון אסאך צרות וואס איז נעבעך דא אין אידישע הייזער.

דער הייליגער תנא איז עומד ומעתיר בתפלה פאר די אלע אידן, אז זיי זאלן געבענטשט ווערן בכל מיני ברכות וישועות.

קבלות טובות

"ויתן לך אלקים מטל השמים" זאגט דער מדרש "מטל השמים זה ציון". אויך זאגט דער מדרש "מטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זה משנה, ורוב דגן זה תלמוד".

עס קען זיין אזוי. ס'איז זיך צוזאמגעקומען א גרויסער ציבור אידן, צו זיין אויף שבת קודש באתרא קדישא מירון אויפ'ן הייליגן ציון פונעם תנא אלקי רבי שמעון בר יוחאי, וואס גודל קדושתו מי ימלל.

דער קדושת המקום איז משפיע פאר אלע וואס געפונען זיך דא, שפע קודש, יראת ה', אהבת ה', התרוממות הנפש, א תשוקה צו עבודת ה' דורך שמחה ואהבה.

ס'איז משפיע קבלות טובות אויף לעתיד צו לערנען תורה ביתר שאת, מיט מער התמדה, מיט מער עיון, מיט מער הבנה.

מקיים צו זיין מצוות ה' מיט א מחשבה זכה, מיט א שמחה של מצוה, מיט אן התרוממות הנפש, מיט יתר הידור מצוה, מיט אן הכנה מרובה, צו שטייגן במעלות התורה והיראה בכל הענינים.

התנהגות עצמיית, די פערזענליכע התנהגות ווי עס פאסט זיך פאר א בן תורה, מדקדק צו זיין במילי דחסידא, ווי עס פאסט זיך פאר חסידים ואנשי מעשה.

זאגט דער פסוק "ויתן לך אלקים מטל השמים זה ציון" ס'איז א געוואלדיגער זכות צו קומען צום ציון פונעם היליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי, און דארט נתעורר צו ווערן צו לערנען "מקרא ,משנה און גמרא" ויתן ויחזור ויתן, אין א בחינה פון מעלין בקודש, צו שטייגן אין מעלות התורה והיראה.

תפלה בלי הפסק

קען מען ממליץ זיין, די גמרא זאגט אין מסכת שבת דף י"א "רבי שמעון בן יוחאי וחבריו אין מפסיקין לתפלה". אידן זענען מתפלל אויפ'ן ציון פון רבי שמעון בר יוחאי, מ'זאל זוכה זיין, מ'זאל נישט אויפהערן, מ'זאל נישט מפסיק זיין פון עבודת ה', ס'זאל זיין א בחינה פון "ויתן ויחזור ויתן" מקרא משנה וגמרא.

"אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש ש'בתי ב'בית ה'" איז ר"ת שמעון בר יוחאי. מ'האט זוכה געווען צו זיין אויף שבת ביי רבי שמעון בן יוחאי. איז מען מתפלל, אז די קבלות טובות זאלן נמשך ווערן אויף "כל ימי חיי" בלי הפסק.

דאס הייסט "אין מפסיקין לתפלה" דאס וואס מ'האט זוכה געווען דא זאל נישט האבן קיין הפסק, עס זאל זיין בלי הפסק.

טויזנטער אידן קומען אויף דעם מקום מעורר צו זיין דעם כח התפלה פונעם היליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי, אז דער תנא זאל מתפלל זיין און בעטן פאר זיי און פאר זייער שטוב.

לכל העולם האיר

דער תנא רבי שמעון בר יוחאי איז אינו מפסיק לתפלה, ער איז עומד ומעתיר תמיד בעדינו ובעד כל ישראל בלי הפסק.

ער הערט נישט אויף, ער איז נישט מפסיק לתפלה, ער הערט נישט אויף צו דאוועגען, ער איז שטענדיג מעורר רחמי שמים מרובים אויף אידישע קינדער, מ'זאל געבענטשט ווערן בכל מיני ישועות.

דער תנא רבי שמעון בר יוחאי איז עומד ומעתיר בתפלה פאר אלע אידישע קינדער, את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה. "אין מפסיקין לתפלה" ס'איז נישט דא קיין הפסק, פאר איינעם יא און פאר איינעם נישט. ער איז מתפלל פאר גאנץ כלל ישראל, אפילו פאר די וואס זענען נישט איצט דא אויף דעם מקום.

מ'צינדט אן אן אור לכבודו פון רבי שמעון, ס'זאל מקום ווערן "וכל בני ישראל יהי' אור במושבותם". אויף "במושבותם" דרש'נט די גמרא "בכל מקום שאתם יושבים" וואו אידן וואוינען אן קיין הפסק, ולכל בני ישראל פאר גאנץ כלל ישראל וועט זיין א ליכטיגקייט בכל מקום שהם יושבים, דאס אלעס איז אין כח פון די תפלה פון דעם היליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי.

אנא התנא האלקי

זאל אונז דער אויבערשטער העלפן, מ'זאל געבענטשט ווערן מיט די ברכה פון "ויתן לך אלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש" דאס מיינט מען כפשוטו, מ'זאל האבן פרנסה בהרחבה גדולה. דאס איז א ברכה בגשמיות, אן קיין הפסק.

"ויתן ויחזור ויתן" מיינט מען שוין כמדרשו, שפע קודש ברוחניות, מקרא משנה וגמרא.

דאס איז אונזער בקשה צום היליגן תנא. אונז בעט מיר דעם היליגן תנא, אנא תנא הקדוש, אונז בעט מיר דעם היליגן תנא, אין מפסיקין לתפלה, זאלסט נישט אויפהערן מתפלל צו זיין פאר אונז.

בעט מיר דעם היליגן תנא, ער זאל מעורר זיין רחמי שמים אויף אונז, מ'זאל געהאלפן ווערן מיט אלעם גוטן תמיד.

אונז בעט מיר דעם היליגן תנא, אנא תעורר רחמי שמים אויף אלע אידישע קינדער צו היילן די צובראכענע הערצער, מ'זאל געהאלפן ווערן מיט קינדער. עס זענען דא אידישע קינדער וואס זיי ווייגען און בעטן, זיי דארפן א ישועה געהאלפן צו ווערן מיט קינדער. ס'זאל געבוירן ווערן א קינד אין שטוב.

אידישע קינדער ווייגען מיט צובראכענע הערצער, מ'דארף ישועות פאר חולי ישראל, אבינו מלכינו שלח רפואה שלימה לחולי עמך. אידישע קינדער בעטן דעם היליגן תנא, ער זאל מעורר זיין רחמי שמים, אידן זאלן האבן פרנסה בהרחבה גדולה. אידן זאלן טון גוטע שידוכים

במהרה. וכל מילי דמיטב וואס אידישע קינדער דארפן האבן.

אור מופלא רום מעלה

דאס איז דער ענין וואס מען צינדט אן אן אור, א ליכטיגקייט לכבוד דעם הייליגן תנא רבי שמעון בר יוחאי. ווייל דער הייליגער תנא איז מתפלל פאר אלע אידישע קינדער, די אלע וואס זענען דבוק צו רבי שמעון מתפלל צו זיין אויף זיין ציון, ליכטיג צו מאכן זיי אין דעם פינסטערניש וואס איז דא אין אידישע הערצער. עס זאל זיין "ולכל בני ישראל יהי' אור במושבותם".

"אור" א ליכטיגקייט אין רוחניות, אין לימוד התורה וואס ווערט אנגערופן אור. "אור" א ליכטיגקייט אין קיום המצוות, ליכטיג צו מאכן, אנצוצינדן א נר מצוה, ס'זאל זיין מיט אן התלהבות אש.

ס'זאל זיין ליכטיג אין אידישע הייזער. "המצפה לשולחן אחרים איז עולם חשך בעדו" ס'איז א פינסטערניש, זאל זיין ביי זיי ליכטיג. ס'וועט זיין פרנסה בהרחבה גדולה, וועט זיין ביי זיי ליכטיג. ולכל בני ישראל יהי' אור מיט שפע פרנסה בהרחבה.

ליכטיג צו מאכן די הייזער פון אידישע קינדער די וואס קוקן ארויס געהאלפן צו ווערן מיטן ברכת הבנים. ליכטיג צו מאכן די הייזער פון אידישע קינדער מיט רפואות פאר חולי ישראל, די וואס ליגן נעבעך על ערש דוי. ליכטיג צו מאכן אידישע הייזער די וואס ווארטן אויף זיווגים פאר די זין און די טעכטער.

אור חד"ש

ליכטיג צו מאכן די אויגן פון אידישע קינדער פונעם פינסטערניש פונעם גלות. תאיר כאור יום חשכת לילה.

אור חדש על ציון תאיר, חד"ש איז בגימטריא שי"ב וואס איז די ר"ת פון ש'מעון ב'ן י'וחאי. אין זכות פון תנא רבי שמעון בר יוחאי וועט זיין אור חדש על ציון תאיר, מ'וועט זוכה זיין קעגן צו גיין דעם גואל צדק, בב"א.

דבר ה' מירושלים

מעמד יציקת הקומות של בנין החדש דקהל יטב לב ד'סאטמאר בעיה"ק ירושלים ת"ו

יום חמישי פ' תולדות העעל"ט

ברשות די חברי הבד"ץ שליט"א פון דא אין ירושלים, ובראשם פריער האמיר געהאט דעם רב זאל זיין געזונט, ער האט באשיינט די מסיבה דא, ואתם עמם אלע חשוב'ע רבנים וראשי ישיבות, רבנן ותלמידיהון, וכל הקהל הקודש הזה.

מ'זעמיר זיך צוזאמגעקומען דא תושבי ירושלים און אלע געסט, אסאך געסט פון חו"ל וואס זענען געקומען דא. איך וויל באגריסן די אלע חשוב'ע געסט וואס זענען געקומען דא קיין ירושלים עיה"ק, ברוכים הבאים בשם ה'.

בנין גדול ומפואר

ס'זענען דא געסט דא פון חו"ל, וועל מיר קודם זאגן אפאר ווערטער צו די געסט וואס זענען געקומען.

מ'זעמיר געקומען דא מחזק זיין אונזער קהלה קדושה דא אין ירושלים עיה"ק. מ'בויט א בנין מפואר, א בנין וואס וועט אי"ה זיין א ביהמ"ד, א מקוה טהרה, א תלמוד תורה, א ישיבה, א כולל, א היכל התורה, וואו אידן וועלן אי"ה זיצן און עוסק זיין בתורה.

מ׳בויט א גרויסן בנין, א בנין גדול, א בית הגדול, ס׳וועט זיין א בנין מפואר וואס וועט אי״ה קענען אריינענעמען די אלע ענינים, ס׳וועט זיין פלאץ פאר א תלמוד תורה און פאר א ישיבה און פאר א ביהמ״ד פאר בעלי בתים צו זיצן און לערנען און צו דאוונען און א מקוה.

כי מציון תצא תורה

מ׳געפון מיר די וואך אין די סדרה, יעקב אבינו איז אריינגעגאנגען נעמען די ברכות פון יצחק אבינו, און יצחק אבינו האט אים געבענטשט.

זאגט דער פסוק "וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה׳". האט ער אים געבענטשט "ויתן לך אלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש".

דער מדרש זאגט "ויתן לך אלקים מטל השמים זה ציון" דאס מיינט מען ארץ ישראל.

דער מדרש זאגט "ויתן לך מטל השמים זה מקרא, ומשמני הארץ זה משנה, ורוב דגן זה תלמוד" דאס מיינט מען די גמרא.

דער מדרש זאגט "ראה ריח בני" מ׳האט געוויזן פאר יצחק אבינו דעם "ביהמ״ק בנוי וחרוב ובנוי". מ׳האט געוויזן פאר יצחק אבינו דעם ביהמ״ק חרוב ובנוי. ס׳וועט זיין א חורבן ביהמ״ק. ומפני חטאינו גלינו מארצינו. אידן וועלן גיין אין גלות, און אין חו״ל וועלן זיין אידן וואס וועלן דארט זיין עד ביאת הגואל. אידן וועלן דארפן עקזעסטירן אין גלות.

האט יצחק אבינו געבענטשט כלל ישראל פאר די אידן וואס זענען אין חו״ל אין גלות, האט יצחק אבינו געזאגט "ויתן לך אלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש" וויאזוי וועט מען זיך האלטן אין גלות, וויאזוי וועט מען זיך האלטן?

נאר דורך די תוה״ק, די תורה הק׳ וועט האלטן אידישע קינדער אין גלות "ויתן לך אלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש" דורך לערנען מקרא משנה וגמרא.

די שאלה איז, וויאזוי וועלן אידן חו״ל זוכה זיין צו קענען לערנען מקרא משנה וגמרא.

שטייט אין ספרים "וזה שער השמים" ירושלים עיה״ק איז דער שער השמים, דאס איז דער טויער אין הימל. דורך דעם טויער גייען ארויף די תפלות פון אידישע קינדער. "והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו" "עולים" די תפלות גייען ארויף, "ויורדים" די השפעות התורה קומט אראפ פון דארט. ס׳איז "עולים ויורדים בו". אלעס פאר אידן גייט דורך ירושלים.

ירושלים איז "ליבא דעלמא" ירושלים איז די הארץ פון די וועלט. דאס הארץ גיט כח, עס גיט בלוט פאר אלע רמ״ח אברים. ירושלים איז "כי מציון תצא תורה ודבר ה׳ מירושלים" פון דארט גייט אראפ השפעות התורה פאר די גאנצע וועלט, אלעס וועלט נשפע פון עיה״ק ירושלים.

אויב איז דא תורה אין ירושלים, קומט אראפ אן השפעה פון תורה אויף די גאנצע וועלט.

אונז תושבי חו״ל זעמיר זיך צוזאמגעזעצט דא אויפצובויען א ביהמ״ד, א תלמיד תורה, און א ישיבה, וואו די בני ציון היקרים וועלן עוסק זיין בתורה. וועט אראפקומען אן השפעת התורה קיין ירושלים. אז עס וועט זיין אן השפעת התורה אין ירושלים, וועט דאס נשפע ווערן אויף די גאנצע וועלט.

וועגן דעם "ויתן לך אלקים מטל השמים, מקרא ומשנה וגמרא" וועט דורכדעם זיין "ויתן ויחזור ויתן" דער אויבערשטער וועט אראפשיקן השפעות קדושות ברוחניות פאר יורשלים, און פון דארט ויתן ויחזור ויתן, פון דארט וועט עס גיין אויף די גאנצע וועלט.

אשרי להם ואשרי חלקם

אז אונז ווייל מיר אז עס זאל זיין תורה אין חו״ל דארף מיר אונז זען, ליגט אויף אונז א פליכט אז אונז זאל מיר זען אז ס׳זאל זיין תורה אין ירושלים עיה״ק.

און אויף דעם זעמיר זיך צוזאמגעזעצט היינט נאכט, צום "הנחת אבן הפנה" פון דעם בנין הגדול והמפואר וואס מ׳גייט אי״ה אויפבויען א פלאץ וואו עס וועט זיין השפעות קדושות, הבל פיהם של תשב״ר שאין בהם חטא, און פון דעם וועט אראפקומען א געוואלדיגע הייליגע השפעה רוחני פון תורה "ויתן ויחזור ויתן" מיט דעם וועט עס גיין אויף די גאנצע וועלט.

אויף די גאנצע וועלט וועט נשפע ווערן מקרא משנה וגמרא, וואו אידישע קינדער בכל מקומות משבותיהם וועלן קענען לערנען מקרא משנה וגמרא, עוסק זיין בתורה כיד ה׳ הטובה עליהם, יעדער איינער לפי ערכו ובחינתו.

דאס איז ווי איך זאג, קודם פאר די געסט וואס זענען געקומען דא מחזק זיין דעם נייעם מקום תורה וואס בויט זיך דא אין ירושלים עיה״ק, וואס פון דעם מקום וועט מען משפיע זיין אויף ירושלים עיה״ק תורה און קדושה וטהרה, אלעס וואס אידן דארפן האבן.

דאס האב איך געוואלט זאגן פאר די תושבי חו״ל וואס זענען זיך צוזאמגעקומען מחזק צו זיין אונזערע קהלה און מוסד אין ירושלים עיה״ק.

מדות הפכיית

איך וויל אבער אביסל רעדן פאר אנ"ש תושבי ירושלים.

ס'איז מיר שוין אויסגעקומען צו רעדן פאר די תלמוד תורה קינדער, ס'איז שוין אויסגעקומען צו רעדן פאר די בחורים וואס לערנען אין די ישיבה אין ירושלים. איצט איך וויל רעדן צו די בעלי בתים, אברכים פון אונזער קהלה דא אין ירושלים עיה"ק.

"וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'".

אין מסכת תענית זאגט די גמרא, וואס מיינט מען "שדה אשר ברכו ה'". רש"י אויפ'ן פלאץ זאגט אז ס'מיינט "שדה תפוחין" ס'איז א גמרא אין מסכת תענית. תוספות זאגט אז שדה תפוחין מיינט מען אן "אתרוג". וואס האט ער געמיינט מיט דעם, ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', אזוי ווי אן אתרוג.

נאר ס'קען זיין אזוי. עס שטייט אין ספרים הקדושים, מ'רעדט פון שבח פון מדת ענוה. א מענטש דארף זיין א גרויסער עניו "מאוד מאוד הוה שפל רוח". שטייט אבער אין ספרים, בלויז מיט מדת ענוה, דאס טויג נישט, א איד דארף זיך אויך באנוצן מיט מדת הגאות.

ווי עס שטייט אין קדושת לוי "ואתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך" מה איז מדת ענוה, ווי דער פסוק זאגט "ואנחנו מה".

מ"ה ה' אלקיך שואל מעמך, דער אויבערשטער בעט אז א איד זאל זיין אן עניו, אבער נישט אלעמאל "כי אם ליראה" ווען עס האנדלט זיך אין יראה, צו האבן יראת שמים, דעמאלט דארף זיין ויגבה לבו בדרכי ה'. דארף מען האבן גאות דקדושה. א מענטש דארף וויסן, יא מיר פאסט, און איך דארף פון מיר פאדערן צו זיין אן עובד ה'.

ס'איז באקאנט דאס ווארט פון רבין ר' זושא ז"ל אויפ'ן פסוק "כי הלל רשע על תאוות נפשו" דער דרך פון א רשע איז צו ווערן אן עניו ושפל רוח, זיך אראפצולאזן. ער זאגט וואס בין איך דען, ווער בין איך דען. כדי זיך צו קענען נאכגעבן די תאוות, אפילו נידריגע תאוות וואס עס פאסט נישט, ווערט ער אן עניו.

דער נועם מגדים זאגט "זמרו ה' כי גאות עשה". א מענטש דארף האבן מדת הגאות ווייל ער האט א נשמה טהורה.

יתרון האור מן החושך

דער זיידע ז"ל אין ייטב לב, פרשת נח און פרשת תצוה, זאגט ער, כדי צו האבן די מדות, סיי מדת הגאות ווען עס פאדערט זיך גאות דקדושה, און סיי צו האבן מדת הענוה צו זיין אן ענוותן ושפל רוח, דארף מען וויסן דער ריכטיגער מקום, דער ריכטיגער זמן, ווען זיך צו באנוצן מיט מדת ענוה, און ווען זיך צו באנוצן מיטן מדת הגאות.

ברענגט ער צו א ווארט פון קדושת לוי. דער בארדיטשובער רב ז"ל האט געטייטשט דעם פסוק "וראיתי שיש חכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך".

די גמרא אין מסכת פסחים, אנהייב פרק אור לארבעה עשר, זאגט די גמרא "אור תרתי משמע" אור איז משמע בייטאג, און אור איז משמע ביינאכט.

אזוי איז א חכם. א חכם איז זיך משתמש מיט מדת החכמה. ער איז דאך א חכם. אבער ווען עס פעלט זיך אויס, ווי עס איז גועזען ביי דוד המלך וועז ער איז געווען ביים מלך פלשתים, האט ער זיך געמאכט ווי א נאר. אז עס האט זיך אויסגעפעלט, האט ער זיך געמאכט ווי א נאר.

איז א חכם, ווען ער וויל באנוצט ער זיך מיטן מדת החכמה, און אז ער וויל מאכט ער זיך ווי א נאר. א נאר אבער בלייבט א נאר. א נאר קען זיך נישט מאכן ווי קיין חכם.

קומט אויס א חכם באנוצט זיך מיט צוויי בחינות. אבער א נאר באנוצט זיך נאר מיט זיין בחינה.

קומט אויס אז א "חכם" איז ווי "אור" תרתי משמע, און א "כסיל" איז ווי "חושך". זאגט ער "וראיתי כי יתרון החכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשוך" אזוי ווי דער יתרון פון אור איבער חושך. אור איז תרתי משמע, און דאס זעלבע איז מיט א חכם. אזוי טייטשט דער קדושת לוי.

מעלה ומטה

איך האב אינזינען געהאט אזוי. יעדער ווייסט, מ'מאכט די נענועים מיט די ד' מינים. מ'מאכט די נענועים אויף אלע פיר זייטן, און מען מאכט די נענועים מעלה ומטה, ארויף און אראפ.

האב איך געקלערט אזוי. מ'מאכט די נענועים "מעלה ומטה". מעלה מאכט מען, אז עס פעלט זיך אויס דארף מען זיין "ויגבה בדרכי ה'" מ'דארף האבן התעלות, מ'דארף גיין אויף ארויף. מ'דארף קוקן ארויף, מ'דארף זיך האלטן ארויף. דאס איז וואס מ'מאכט למעלה.

אויך מאכט מען "מטה" אז מ'דארף האבן מדת ענוה, מ'דארף זיך איינביגן, מ'דארף זיך האלטן קליין. מ'דארף האבן ביידע מדות, מדת הגאות און מדת ענוה.

טראגט מען אריין די ד' מינים אין די סוכה. פארוואס טראגט מען אריין די ד' מינים אין די סוכה? ווייל עס שטייט אין זרע קודש פונעם ראפשיצער רב ז"ל, אז סוכה איז

משפיע "דעת" ווי דער פסוק זאגט "למען ידע"ו דורתיכם" אז סוכה איז משפיע דעת.

כדי זיך משתמש צו זיין מיט די ביידע מדות, מאכן מעלה און מטה, דארף מען אריינטראגן די ד' מינים אין די סוכה, וואס די סוכה איז משפיע דעת, דעת איז חכמה, דעמאלט קען מען מאכן נענועים מעלה ומטה. אמאל גאות און אמאל ענוה.

בדעת ובחכמה

האט יצחק אבינו געבענטשט יעקב אבינו, ראה ריח בני קוק אן מיין קינד, ער איז "כריח שדה" ונפשי כעפר לכל תהי', ער איז כריח שדה, ער פירט זיך מיט מדת ענוה.

זאגט די גמרא כריח שדה איז שדה תפוחין, און תוספות זאגט ס'מיינט אן "אתרוג". מיטן אתרוג מאכט מען די נענונים מעלה און מטה. דאס מיינט אז מען דארף טאקע צו זיין אן עניו, אבער אמאל דארף עס גיין ארויף, און אמאל דארף מען גיין אראפ. אז עס פעלט זיך אויס פאר עבודת ה' גאות באנוצט מען זיך מיט דעם.

האט יצחק אבינו געבענטשט יעקב "ויתן לך אלקים מטל השמים". שטייט אין מגלה עמוקות, אז "מטל השמים" איז בגימטריא "דעת". אז ס'איז דא דעת, אז ס'איז דא חכמה, דעמאלט קען זיין מיט די צוויי מדות.

"ויתן לך אלקים מטל השמים זה ציון" ווייל אוירא דארץ ישראל מחכים. די אוירא אין ארץ ישראל איז מחכים, ס'איז משפיע מדת החכמה זיך צו קענען משתמש צו זיין מיט ביידע מדות. וועז עס פעלט זיך אויס זיך משתמש צו זיין מיט מדת ענוה, און וועז עס פעלט זיך אויס מיטן מדת הגאות.

אוירא דארץ ישראל מחכים

איך האב דאס געקלערט בכלל. מ'זעמיר היינט געווען אויף דעם פלאץ וואו מען בויט דעם נייעם בנין. האב איך געזען אזוי. מ'בויט א בית הגדול והקדוש, א ביהמ"ד לתורה ותפלה ווי מ'האט פריער דערמאנט. ס'וועט זיין א בנין מפואר. מען בויט דעם בנין אויף צוויי אופנים. א חלק פונעם בנין וועט זיין אין דער הייעך, און איין חלק גייט זיין אראפ אין די קרקע.

דארף עס זיין אזוי. עס לערנט אונז ביידע מדות. איינס וועז עס פעלט זיך אויס גייט מען ארויף. און וועז עס פעלט זיך אויס גייט מען אראפ. דאס איז מדת ענוה און מדת הגאות.

דאס בויט מען דא אין ירושלים עיה"ק, וואס אוירא דארץ ישראל מחכים, און ס'איז דא די חכמה און דארט קען מען זיך באנוצן מיט ביידע מדות.

אנא עבדא דקודשא בריך הוא

דאס וויל איך זאג פאר אנשי שלומינו דא אין ירושלים, אז מען דארף זיך משתמש זיין מיט ביידע מדות, מדת הגאות און מיט מדת ענוה.

מ'דארף האבן דעם מדת הגאות, און וויסן "אנא עבדא דקודשא בריך הוא". איך בין אן עבד פאר'ן הייליגן באשעפער. מיר פאסט צו זיין אן עבד, און עס ליגט אויף מיר א פליכט צו זיין אן עבד ה'.

איך קען נישט טון וואס די גאנצע גאס טוט, איך דארף מיך ארויפקוקן. איך דארף קוקן, איך בין א תלמיד, איך האב געלערנט אין סאטמאר, איך בין א תלמיד פון פעטער ז"ל, אדער פון טאטן ז"ל, דאס איז מיך מחייב איך דארף מיך צו פירן אזוי ווי זיי האבן געלערנט.

אז מען זעט אויף די גאס אנדערע זאכן, דארף מען נישט נשפע ווערן פון דעם. מ'דארף זיך האלטן פעסט.

וויל איך זאגן אפאר זאגן פאר די אנשי ירושלים, אוירא דארץ ישראל מחכים, ירושלים איז דאך געווען מלא חכמה, ווי ס'שטייט אין מדרש איכה וואס ס'איז געווען די חכמה אין ירושלים.

אור תרתי משמע

אין ירושלים, ווי אין אנדערע מקומות אויף די גאנצע וועלט, איז דא א פראבלעם וואס הייסט אויפדערנאכט. די נאכט ווערט פארשלעפט, עס ווערט פארפעניעט, מ'דרייט זיך אין די גאס, מ'דרייט זיך דא, מ'דרייט זיך דארט.

דער סך הכל איז, מ'גייט שלאפן שפעט, און אז מען גייט שלאפן שפעט שטייט מען נישט אויף פארטאגס, און דאס איז א געוואלדיגע פראבלעם. מ'איז מבטל לבטלה די צייט פון ביינאכט.

ביידענאכט "בו תרמוש כל חיתו יער". ביינאכט זענען די קליפות שולט, עס דרייט זיך ארום אלעם נישט-גוטס, אלע פסלנות, אלעם איז ביידענאכט.

בחורים און אינגעלייט דרייען זיך ארום, מ'דרייט זיך ארום ביידענאכט, מ'ברענגט אן די צייט.

מ'דארף זיך איינגעוואוינען ביינאכט, מ'גייט שלאפן צייטליך, און מען שטייט אויף פארטאגס צום לערנען. איי, ס'איז דא וויניג מענטשן וואס שטייען פארטאגס? "אנא עבדא דקדושא בריך הוא!" איך בין א תלמיד און אונז האט מען געלערנט אז מען דארף אויפשטיין פארטאגס צום לערנען!

יעדער איינציגער אינגערמאן, און יעדער איינציגער

באלעבאם און די בחורים, זאלן זיך מקבל זיין, אכט צו געבן וויאזוי די נעכט זענען. ביינאכט, מ׳גייט שלאפן, מ׳פארברענגט נישט ביינאכט, מ׳שטייט אויף פארטאגס צום לערנען.

אפילו אויב ערגעץ-אנדערש שטייט מען נישט אויף פארטאגס, אבער אנא עבדא דקדושא בריך הוא, איך בין א סאטמארער תלמיד, און אין סאטמאר איז מען מקפיד אויפצושטיין פארטאגס.

אונז גיי מיר זיך מקבל זיין, אונז גיימיר אויפשטיין פארטאגס צום לערנען. נאך איידער מ׳וועט מחנך זיין דאס נייע ביהמ"ד, נאר דארט וואו מען איז איצט, האפט מען צו זען יעדן פארטאגס אינדערפרי, אידן קומען אין ביהמ"ד, מ׳לערנט פארן דאוונענען, מ׳האט א שיעור אינדערפרי פארן דאוונענען.

אז מען לערנט פארן דאוונענען אינדערפרי איז דער גאנצער טאג אן אנדערער טאג, ס׳איז א געהויבענער טאג.

דאס איז "אור תרתי משמע" ס׳איז ביידע, אז מ׳לייגט זיך שלאפן ביינאכט צייטליך, שטייט מען אויף אינדערפרי, איז דא די נאכט און ס׳איז דא דער אינדערפרי.

וויל איך בעטן יעדן איינעם דא, מ׳זאל זיך קובע זיין אזוי, אזוי זיך צו פירן, אינדערפרי שטייט מען אויף צום לערנען. מ׳לערנט, מ׳האט א שיעור.

די יושבי אהל דארפן אוודאי מקפיד זיין אויף דעם. דער טאג וועז מען הייבט אן צו לערנען אין כולל, איז נישט וועז דער כולל שטעלט צו דער זמן. דער טאג וועז א כולל אינגערמאן הייבט אן צו לערנען, איז באשמורת הבוקר. דעמאלט הייבט מען אן, דעמאלט הייבט זיך אן דער טאג צו לערנען. אזוי פירט זיך דער גאנצער טאג גאנץ אנדערש.

בצפרא דשבתא

דאס איז א גאנצע וואך, און שבת אינדערפרי אוודאי און אוודאי.

עס טאר נישט זיין אזא זאך, מ׳שטייט אויף צום דאוונענען. מ׳שטייט נישט אויף צום דאוונענען. מ׳שטייט אויף צו לערנען שבת אינדערפרי. איינער לערנט גמרא מיט תוספות, איינער שטייט אויף צו זאגן תהלים, איינער שטייט אויף ער לערנט א חסיד״יש ספר.

אבער מען לערנט פארן דאוונענען. אזוי גרייט מען זיך שבת אינדערפרי צו זאגן נשמת כל חי תברך את שמך אלקינו, צו דעם דארף מען האבן, קודם האב איך געלערנט, און נאכדעם קען מען דאוונענען און דינען דעם באשעפער.

הקובע מקום לתפלתו

איך וויל ארויסברענגען נאך א פראבלעם וואס איז נוגע ספעציעל אין ירושלים, און ליידער מוז איך זאגן, אין חו״ל האט זיך דאס שוין אריבערגעכאפט. דאס דאוונענען שבת קודש אין די "שטיבלעך".

דא איז דא אזעלכע מקומות, מ׳רופט עס שטיבלעך, דארט דאוונענט מען שבת קודש איין מנין נאכ׳ן אנדערן. איין מנין שטעלט זיך נין אזייגער, איינער האלב צען, איינער צענע, עלעווע און צוועלווע, אזוי גייט דאס אזוי יעדע פאר מינוט שטעלט זיך א מנין.

דאס איז נישט קיין דרך צו דאוונענען אויף אזא מקום. מ׳דארף דאוונענען אין א ביהמ"ד קבוע וואו מען שטעלט זיך דאוונענען בקביעות, נישט איין וואך שטעל איך מיך מיט איין מנין, א וואך שפעטער א צווייטע מנין. פריער, שפעטער.

דאס איז סם המות, פאר זיך און פאר די קינדער. מ׳דארף מחנך זיין קינדער. מ׳האט קינדער דארף מען זיי מחנך זיין, מ׳דארף זיי מחנך זיין צו דאוונענען אין א ביהמ"ד קבוע וואו עס איז דא א טעם זקנים, וואו עס זיצן אידן בקביעות, און דאוונענען מיט אן התלהבות, מיט א קול.

דאס דאוונענען אין די שטיבלעך, דאס איז נישט דער ריכטיגער וועג. וויל איך בעטן דעם ציבור אנשי שלומינו, חברי קהלתינו, קומען דאוונענען אין ביהמ"ד כראוי ווי א חסיד״ישער איד דאוונט.

קול ענות

נאך אן ענין וואס איך וויל רעדן פאר די תושבי ארצינו הק׳. דא איז דא אזאך פון די טעלפאנען. מ׳רופט דאס "קול" ס׳איז אזא קול, אזא קולות משונות. דער דערציילט אזא נייעס, דער דערציילט אזא נייעס. יעדע האלבע שעה, צי יעדע פופצן מינוט, זוכט איינער איבערצושטייגן דעם צווייטן מיט פרישע נייעס. און מענטשן ווערן פארקויפט צו דעם, צוגעבינדן צו דעם.

מ׳מוז ארויסנעמען דעם טעלפאן וואס מ׳האט אין טאש, יעדע פאר מינוט, עפעס איז דא נייעס, עפעס איז געשען, איך מוז מיטהאלטן די לעצטע נייעס, וויסן פונקטליך.

אויך דעם איז דא די פארשידענע ליניעס קולות, ס׳האט פארשידענע נעמען, איך בין נישט אזוי באקאנט, איך בין נישט קיין היזיגער, אבער ס׳הייסט קול, קול דאם, קול יענין, און מענטשן ווערן צו דעם משועבד, מ׳ווערט צו דעם פארקויפט טאג און נאכט. ער מוז מיטהאלטן. ער האט מורא ער וועט עפעס פארפאסן.

מ׳דארף צו וויסן, איך האב צייט געוואויר צו ווערן. מ׳וועט הערן. וויכטיגע זאכן וויסט יעדער איינער, יעדער ווערט עס געוואויר, און די נישט-וויכטיגע זאכן דארף מען נישט וויסן... וויסט מען נישט אלעס, וויסט מען נישט אלע נארישע נייעס.

דאס מיטהאלטן אלעס איז מעביר את האדם, מ׳ווערט צוגעבינדן צו דעם, עס ברענגט אראפ, עס שלעפט אראפ, ס׳איז פונקט דער היפך וואס כ׳האב פריער געזאגט, מ׳דארף האבן גאות דקדושה.

איך בין אן איידעלער חסיד׳ישער אינגערמאן, איך האלט נישט מיט מיט די נארישע נייעס, איך נעם נישט ארויס דעם טעלפאן יעדע פופצן מינוט צו יעדע האלבע שעה מיטצוהאלטן די נייעס. איך בין א געהויבענער אינגערמאן, א געהויבענער חסידישער אינגערמאן. איך דארף דאס נישט. עס פעלט מיר נישט אויס. איך בין געהויבענער.

דאס וויל איך בעטן. איך בעט יעדן איינעם צו האבן גאות דקדושה, און געדענקן, איך בין א געהויבענער אינגערמאן, איך נעם נישט ארויס דעם טעלפאן צו הערן די אלע נייעסן. איך וועל מיך באגיין אן דעם.

התבדלות מרשעים

אבער אין די טעלפאנס איז דא נאך ארגערס. דאס איז די נייעס וואס די רעגירונג גיט ארויס, איך רעדט איצט פון דאהי, די ציוניסטישע רעגירונג.

איך בין נישט אזוי באקאנט די אלע אופנים וויאזוי דאס גייט דא, זה בכה וזה בכה, מ׳גיט ארויס די נייעס יעדן טאג, וואס דער פושע ישראל האט געזאגט, וואס דער פוקר האט מיטגעהאלטן, וואס דער האט זיך געפירט און דער איז געקומען.

דאס דארף מען מיטהאלטן, מ׳דארף דאס צו וויסן? דאס איז התבדלות מרשעים? אונז האט מען געלערנט התבדלות מרשעים, מ׳דארף זיין אפגעטיילט פון זיי! אפגעטיילט מיינט מען, איך האלט נישט מיט מיט די נייעס, מיט די אלע זאכן, וואס דער איז געגאנגען, און וואס דער האט געזאגט.

דאס ברענגט אריין אין מח "ציונות" "כחי ועוצם ידי" כפירה אין הנהגת הבורא. מ׳רעדט זיך איין, מ׳טוט אליינס, מ׳מאכט אליינס. ס׳ברענגט אריין אלעס פסלנות.

אויף דעם קען מען זאגן די מליצה "חדש אסור מן התורה" צו וועלן וויסן די אלע נייעס, דאס איז אסור מן התורה.

איך בין העכער פון דעם, איך לאז מיך נישט אראפ. דאס פאסט פאר די פראסטאקעס, פאר די פראסטע יונגן, די האלטן דאס אלעס מיט. איך בין העכער פון דעם. דאס דארף יעדער איינער וויסן, דאס מקבל צו זיין אויף זיך.

דאס איז וואס איך שפיר דא צו זאגן אביסל דברי הדרכה פאר חברי קהלתינו, אנשי שלומינו אין ירושלים, און אפילו פאר די וואס וואוינען אין ירושלים, דארף דאס אויך וויסן.

בית גדול שמגדלין בו תורה ותפלה

איך קום צוריק צו אונזער מסיבה דא. אונז זעמיר געקומען דא צו א הנחת אבן הפנה פאר א בית גדול וקדוש, א ביהמ"ד לתורה ותפלה, א תלמוד תורה לילדי תשב"ר, א ישיבה פאר בחורי חמד, א כולל פאר די אברכים און א מקוה טהרה. ס׳וועט אי"ה זיין א בנין מפואר למעלה ולמטה.

דער בנין וועט זיין "לכל בני ישראל יהי׳ אור במושבותם" אור איז תרתי משמע, צו וויסן ווי מ׳האט געשמועסט, ביידע, הן מיט א גאות דקדושה, און הן מיט מדת ענוה.

אי"ה אין דעם נייעם בנין וועלן דאוונען אנשי שלומני תושבי ירושלים. מ׳וועט דאוונען תפלה, וועט מען דאוונען מיט מתינות, מיט כוונה.

מ׳וועט זיך קובע זיין עתים לתורה תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן מדי יום ביומו. אידן וואס זענען עוסק על המחי׳ ועל הכלכלה, וועלן זיצן און עוסק זיין, יעדער וועט זיך קובע זיין שיעורי תורה.

ביי אונז אין די קהלה, אונז האמיר די חבורות, די חבורה "תורתך שעשועי" צו ס׳הייסט "יסודי התורה". ס׳איז צוגעשטעלט פאר יעדן איינעם, לכל אחד ואחד לפי ערכו וואס ער קען מיטהאלטן. מיטצוהאלטן די שיעורי תורה צו לערנען.

און "ויתן לך אלקים מטל השמים ומשמני הארץ, מקרא משנה וגמרא" "ויתן ויחזור ויתן" לערנען און בעלי בתים מעגן אויך לערנען און חזרן. חזרן יעדן טאג וואס מ׳האט געלערנט א טאג פריער, און אויך נעמען די בחינות. עס ברענגט אריין א חיות דקדושה אין יעדן לומד התורה.

בתים נאמנים לה׳

דא וועט זיין אין דעם בנין א כולל אברכים, אברכים וועלן זיצן באהלה של תורה און שטייגן אין תורה און אין מקצועות התורה, אויסוואקסן תלמידי חכמים.

אין דעם בנין וועלן זיצן באהלה של תורה חסידים ואנשי מעשה, תלמידי חכמים יראי ה׳ מתנהגים בחסידות אין אלע ענינים, אויף דעם וועג וואס דער פעטער ז"ל האט אונז געלערנט בשעתו, און דער טאטע ז"ל בשעתו, אן קיין שינוי זיז כלשהו.

האבן שיינע אפגעהיטענע הייזער, צניעות׳דיגע הייזער, ערליך אפגעהיטן אין אלע ענינים, אינעם לבוש זיך אכט צו געבן וויאזוי מען גייט אין שטוב, אנגעטון פון קאפ ביז פיס ס׳זאל זיין מיט עכטע גאנצן צניעות, ריינע הייזער, ערליכע שטיבער, ריין פון די אומריינע ליין-מאטריאל.

קריאה מעורר

די ליין-מאטריאל איז א צווייטע פראבלעם, ס׳קומט ארויס יעדן טאג און יעדע וואך, ובפרט פאר שבת קודש, א ים מיט ליין-מאטריאל. עס איז דא ערליכע, ס׳איז דא נישט-ערליכע און ס׳איז דא שטענדיג וואס ס׳איז אויסגעמישט ערליך מיט נישט-ערליכקייט, א תערובות.

מ׳דארף וויסן, אן ערליכע אויסגעהאלטענע שטוב, נעמט נישט אריין די נישט-ריינע מאטריאל, האלטן ריין פאר זיך, פאר דעם פרוי און פאר די קינדער, הן חינוך הבנים און הן חינוך הבנות.

ארבעה אבות נזיקין

אנשי שלומינו וועלן מחנך זיין די קינדער, הן חינוך הבנים און הן חינוך הבנות אויף דעם וועג וואס דער פעטער ז"ל האט אונז מחנך געווען, וויאזוי מען דארף מחנך זיין די קינדער, ריין, ערליך און אפגעהיטן, מיט אן ערליכע השקפה, כל הנוגע צום טומאת הציונות.

מ׳לעבט טאקע אין ארץ ישראל, אבער מען דארף זיך קענען האלטן אפגעזונדערט מיט אן התבדלות מרשעים, און אפילו פון די רעליגיעזע ציונים. די רעליגיעזע פארטייען, אלע פון זיי, נישט קיין נפקא מינה צו ס׳איז חסיד׳ישע, ליטווישע, אשכנז׳ישע, צי ס׳איז ספרד׳ישע, דאס איז "ארבעה אבות נזיקין" ס׳איז נישט קיין נפקא מינא, די וואס האבן זיך מחבר געווען צו ציונות און זענען געווארן עצם מעצמם ובשר מבשרם.

ידוע שאני מפזרן תדע שאני מכנסן

עס קען זיין נאך. יצחק אבינו האט געזאגט "ראה ריח בני כריח שדה" וואס איז א רמז אויף שדה תפוחים, א רמז אויף אן אתרוג.

דער אויבערשטער האט געוויזן פאר יצחק אבינו דעם ביהמ"ק בנוי חרוב ובנוי.

האב איך אינזינען געהאט אזוי. יעדעראיינער ווייסט, מ׳נעמט די ד׳ מינים און מען מאכט נענועים. פריער האמיר געזעדט פון די נענועים פון למעלה און למטה. איצט וועל מיר רעדן פון די נענועים צו די ד׳ רוחות העולם.

דער בית יוסף ברענגט אראפ, אז די ד׳ מינים איז קעגן די ד׳ אותיות פונעם שם הוי׳.

עס שטייט אין מדרש פרשת לך. וועז דער אויבערשטער האט געזעדט צו אברהם אבינו ביים ברית בין הבתרים, ער האט אים געזאגט "ידוע תדע כי גר יהי׳ זרעך" און דער אויבערשטער האט מגלה געווען פאר אברהם אבינו אז עס גייט זיין א גלות.

שטייט אין מדרש, דער אויבערשטער האט געזאגט פאר אברהם אבינו "ידוע תדע" ס׳איז טאפלט לשון, יודע תדע. זאגט דער מדרש "ידוע תדע, ידוע שאני מפזרן" איך צושפרייט אידישע קינדער אין גלות "תדע שאני מכנסן" זאלסט וויסן איך וועל צוזאמנעמען אידישע קינדער, ס׳וועט זיין "וקרב פזורינו מבין הגוים" איך וועל צוזאמנעמען אידישע קינדער פון גלות.

מ׳דארף צו פארשטיין, די ערשטע זאך דארף מען וויסן, דער גלות איז געשען, נישט ווייל מ׳האט נישט געהאט א שטארקע ארמיי, און מ׳האט נעבעך באזיגט די אידישע ארמיי, און אויף דעם האט מען פארטריבן אידישע קינדער אין גלות. נישט וועגן דעם!

דער גלות איז געקומען ווייל דער אויבערשטער האט גוזר געווען א גזירת הגלות "ידוע תדע שאני" מפזרן" מ׳דארף דאס גלייבן, דער אויבערשטער האט מפזר געווען, ומפני חטאינו גלינו מארצינו, נישט ווייל מ׳האט נישט געהאט גענוג געווער, אדער גענוג פעאיגע סאלדאטן, נאר "ידוע שאני מפזרן" דער אויבערשטער האט אונז געשיקט אין גלות, בעוונותינו הרבים האט דער אויבערשטער אונז מפזר געווען אין גלות.

"תדע" מ׳זאל וויסן "שאני מכנסן" איך, הקב"ה אליינס וועט אונז ארויסנעמען פונעם ביטערן גלות. חס ושלום צו האבן מחשבות אז מען קען נעמען א גאולה בזרוע בשר ודם אליינס ארויסצוגיין פון גלות. די גאולה העתידה וועט זיין נאר דורך הקב"ה בכבודו ובעצמו.

מאכט מען די נענועים צו די ארבע רוחות העולם. די ד׳ מינים דאס ווייזט אויף הקב"ה, ווי דער בית יוסף זאגט. צו וויזן אויף דעם, מען מאכט אן "הולכה" לרמז "ידוע שאני מפזרן" דער אויבערשטער האט געשיקט אידישע קינדער אין גלות צו די ד׳ רוחות העולם, און מען מאכט אן "הבאה" נאכדעם, מ׳זאל וויסן אז "אני מכנסן". דער אויבערשטער אליינס וועט צוריקנעמען, צוזאמנעמען. דער אויבערשטער וועט צוזאמנעמען כלל ישראל מארבע קצוי תבל וועט דער אויבערשטער צוזאמנעמען אליינס פונעם גלות.

דאס איז די אמת׳דיגע השקפה, ווי עס איז מבואר אין ספר הקדוש ויואל משה. ער האט דאס געשריבן בכתב, און ער האט דאס געזאגט בעל פה, און דאס איז נר לרגלינו לעולם ועד.

העברה על הדת

בנוגע די ביטערע גזירה פון "גיוס בני ישיבות". ס׳איז א ביטערע שווערע גזירה אויף תושבי ארצינו הק׳, אין גאנץ ארץ ישראל.

דער ממשלת הטמאה איז גוזר א גזירת גיוס אויף אלע בני ישיבות, און אויף אלע אינגעלייט יושבי אהל. צענדליגער טויזנטער לומדי תורה און ערליכע אידן וואס זענען נישט אין מיליטער, מ׳וויל זיי ליידער ארויסלעפן אין מיליטער. דאס מיליטער איז א טמא׳נע מיליטער, א צבא טמא, מלא זהמה וזימה, כל באי׳ לא ישובון.

וועד עס קומט נעבעך אן אהין גייט ארויס פון דארט א האלבער גוי אדער א דרייפערטל גוי, צי א גאנצער גוי. מ׳גייט ארויס נעבעך וויאזוי מען קומט ארויס פון אזא מקום.

דאס ארויסנעמען די ישיבה בחורים אין מיליטער איז א גזירה פון העברה על הדת, ווי יעדער בר דעת וויסט, און יעדער בר דעת פארשטייט.

חס ושלום צו מאכן פשרות, מאכן אזאנס וואס אויף ענגליש רופט מען דאס א דיעל. מאכן, תן לי ואתנה לך, דאס וועל איך דיר נאכגעבן, און דאס וועסטו מיר נאכגעבן.

כ׳האב שוין געזאגט די וואך, רבי יוחנן בן זכאי בשעת׳ן חורבן האט ער זיך אויסגעבעטן "תן לי חכמה וחכמי" אבער ער האט נישט חלילה געזאגט איך גיב דיר אנדערע חלקים און די גיב מיר יבנה וחכמי׳. רבי יוחנן בן זכאי האט גארנישט געגעבן, ער האט גארנישט צוגעזאגט צו געבן. ער האט נישט געריעדט פון געבן. ער האט זיך געבעטן, גיב מיר, לאמיך עפעס אפראטעווען דאס וואס איך קען אפראטעוונן. האט ער געבעטן צו ראטעוונן יבנה וחכמי׳.

היינט איז אנדערש, מ׳זעצט זיך אראפ צום טיש, מען האנדלט, מען פארהאנדלט, און מען גייט מאכן א פשרה. איך וועל דיר געבן כך וכך, און דו זאלסט מיר געבן כך וכך. דאס ערשטע יאר וועל איך דיר געבן אזויפיל, דאס צווייטע יאר וועל איך דיר געבן נאך מער, א יאר שפעטער נאך מער, ביז פינף יאר – דאס רעדט מען איצט – ביז פינף יאר וועט מען "פופציג פראצענט" פון די לומדי תורה, פופציג פראצענט פון בחורים און אינגעלייט וועלן אנקומען אין טמא׳נעם מיליטער.

איך האב נישט קיין השגה, ווי א איד א שומר תורה ומצוות, א איד וואס האט א שטוב מיט קינדער, פיר זין וועט ער מסכים זיין, צוויי זין וועסטו מיר געבן פריי פון מיליטער, און צוויי זין וועל איך דיר איבערגעבן פארן טמא׳נעם מיליטער. היעלה על הדעת אזא מין השגה, אזא מין פשרה!.

וועד עס ליגט צו א האנט צו דעם איז א מרים יד אין תורת משה.

חזקו ואמצו

אונז קען מיר זאגן פאר תושבי ארצינו הק׳ בשם אחב"י תושבי חו"ל, אונז רוף מיר פאר אחב"י חזקו ואמצו צו זיין פעסט כצור החלמיש, און זיך מתגבר צו זיין אויף אלע נסיונות.

יעדער איינער ווייסט, אויב קיינער וועט נישט גיין, וועט מען נישט איינשפארן פופציג צו אכציג טויזנט אידישע קינדער. זיי קענען דאס נישט באווייזן. אז מ׳וועט זיך האלטן פעסט, מען גייט נישט, וועט די רעגירונג נישט קענען אויספירן די גזירה.

מ׳דארף זיין פעסט כצור החלמיש. מען דארף זיין גרייט מיט מסירת נפש, און מיטן אויבערשטנס הילף וועט מען מצליח זיין אין אלע ענינים.

ברכת הקודש

איך קום צוריק צום ענין פון דעם "הנחת אבן הפנה" פון דעם גרויסן בנין וואס מ׳האט היינט געזען. מ׳האלט עס שוין אינמיטן בויען. ס׳איז נישט קיין הנחת אבן הפנה, נאר ס׳איז שוין באמצע הבנין. עס ליגט שוין דא, ווי מ׳האט שוין היינט געהערט, ליגט שוין אין דעם בנין "פערצן מיליאן דאלאר" אזויפיל האט מען שוין משקיע געווען אין א גרויס חלק פון דעם בנין.

אוודאי, פעלט נאך א גרויס חלק, וואס נדיבי עם וועלן אי"ה צושטייער געבן פאר דעם נייעם בנין.

דארף מען זאגן א דאנק, א מזמור לתודה פאר אלע מתנדבים בעם פאר דעם חשוב׳ן בנין, און פאר אלע עסקנים וואס ארבעטן געטריי פאר דעם דבר מצוה צו בויען דעם בנין גדול ומפואר דא בעיה"ק ירושלים.

דער זכות פון פעטער ז"ל און דער זכות פון טאטן ז"ל וואס האבן זיך אוועקגעגעבן פאר די קהלה און פאר די מוסדות דא אין ירושלים, זאל מגין זיין אויף זיי אויף גאנץ כלל ישראל, זיי זאלן געבענטשט ווערן מיט כל מילי דמיטב שטענדיג, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן מ׳וועל מיר זוכה זיין צו זען הרמת קרן התורה והיראה, בהתגלות כבוד שמים עלינו, במהרה בימינו אמן.

מזמור שיר חנוכת הבית

מעמד חנוכת בנין האדיר והחדש של הבית חינוך לבנות שע"י מוסדותינו הק' בבני ברק יצ"ו

יום ראשון פ' ויצא העעל"ט

ישראל קיבלו התורה בזכות מסי"נ

געפון מיר די וואך אין די סדרה, ויחלום והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, והנה ה' נצב עליו וגו'. אין מדרש שטייט (ב"ר פח, טז) 'סלם' זה סיני, חושבנא דדין כחושבנא דדין, 'סלם' באטרעפט 'סיני' - 'מוצב ארצה', ויתיצבו בתחתית ההר (שמות יט יז), אזוי איז געווען ביי מתן תורה.

כ'האב געקלערט אפשר אזוי, וואספארא שייכות האט דאס, יעקב אבינו איז געגאנגען קיין חרן, האט ער געזחלומ'ט אז סלם מוצב ארצה, די מעמד הנבחר פון מתן תורה.

שטייט פון חיד"א (ראש דוד פ' תצוה) עס איז באקאנט דאס ווארט, יעקב און עשו זענען אחים שחלקו, זיי האבן זיך צוטיילט מיט די עולמות, יעקב האט זיך אויסגעוועלט עולם הבא, און עשו האט זיך אויסגעוועלט עולם הזה (תנדב"א זוטא פי"ט). קומט אויס עולם הזה באלאנגט פאר עשו, און אויב יעקב מיט די קינדער האבן הנאה פון עולם הזה, איז דאס גזל פון חלקו של עשו. אזוי פרעגט דער חיד"א.

ענטפערט דער חיד"א, תנאי התנה הקב"ה במעשה בראשית, בשעת בריאת העולם האט זיך דער אויבערשטער אויסגענומען א תנאי, אם ישראל מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו וועט די וועלט צוריק גיין לתוהו ובוהו (שבת פח.), וועז די אידן האבן ביים בארג סיני מקבל געווען די תורה, האבן זיי אפגעראטעוועט די וועלט פון חורבן העולם, פון אונטערגיין. איז דא א הלכה (בבא מציעא כד.) המציל מזוטו של ים הרי אלו שלו, האבן אידן זוכה געווען צו עולם הזה פון הפקר. אזוי שטייט פון חיד"א.

בשעת מתן תורה האבן די מלאכים געזאגט תנה הודך על השמים, מ'זאל געבן די תורה פאר זיי. שטייט פון חיד"א (כסא דוד דרוש ד) אז זיי האבן גע'טענה'ט דינא דבר מצרא, די הלכה איז וועז איינער פארקויפט א פעלד צי א הויז, אויב דער שכן וויל עס אפקויפן, קען ער עס נישט פארקויפן פאר א צווייטן, ער מוז עס פארקויפן פאר'ן שכן, דאס הייסט דינא דבר מצרא. די מלאכים זענען הימל, און הקב"ה איז אויך שכינתו בגבהי מרומים, האבן די מלאכים גע'טענה'ט אז זיי האבן א דין ווי שכנים, במילא דארף מען ענדערש פארקויפן די תורה פאר די מלאכים ווי פאר כלל ישראל.

אויב וואלטן די מלאכים געווען געראכט מיט זייער טענה, וואלט מען אוועק געגעבן די תורה פאר די מלאכים און נישט פאר כלל ישראל, וואלט כלל ישראל נישט געווען קיין ענין פון מציל מזוטו של ים. וואלט צוריק געווארן די גאנצע חלק פון עולם הזה אז ס'איז גזל ביי יעקב און זיינע קינדער.

באמת די טענה פון די מלאכים איז טאקע א שטארקע טענה, ס'איז דא אין די א הלכה א דין פון דינא דבר מצרא, עס ווערט אזוי גע'פסק'נט אין חושן משפט (סימן קע"ה סעי' כ"ג), נאר דער חיד"א זאגט, אז די הלכה איז אויב דער מוכר האט עפעס שאדן אז ער פארקויפט עס פאר'ן שכן ווי ער פארקויפט עס פאר'ן פרעמדן, איז נישטא קיין דינא דבר מצרא, דער מוכר דארף נישט קיין שאדן האבן, במילא מעג ער עס פארקויפן פאר וועמען ער וויל, אפילו פאר איינער וואס וואוינט ווייט, אזוי איז די הלכה אין חושן משפט.

וואס וואלט דא געווען א פסידא פאר'ן מוכר, אויב דער אויבערשטער געבט די תורה פאר די מלאכים? דאס אז כלל ישראל זענען זיך מוסר נפש אויף קידוש השם, אידן לאזן זיך הרג'ענען און לאזן זיך שחט'ן פאר'ן הייליגן

באשעפער, השי"ת האט א קורת רוח, ער האט א געוואלדיגע הנאה פון די מסירות נפש פון כלל ישראל, 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך' (דברים ו, ה), מסירות נפש איז נישט שייך ביי די מלאכים, ווען מ'געבט די תורה פאר די מלאכים, וואלט נישט געווען אזא זאך ווי מסירות נפש, וואלט געווען א פסידא פאר'ן מוכר, האבן כלל ישראל לכבוד דעם זוכה געווען צו מקבל זיין די תורה.

בקרבן כליל ועולה

כ'האב געהערט פון טאטן ז"ל, ער האט נאכגעזאגט פונעם בעלזער רב הרה"ק רבי ישכר בער ז"ל. האט ער געזאגט, אז ווען א אשה נשואה, וועט א פרוי האט חתונה, און זי שערט זיך אפ די האר פון קאפ נאך די חתונה, איז דאס א קרבן פאר'ן אויבערשטן. ס'איז פון איר א מסירת נפש פאר'ן הייליגן באשעפער.

קומט אוים איז אזוי. אז א אשה כשרה וצנועה פירט זיך בצניעות, זי שערט זיך אפ די האר, אדער זי גייט אנגעטון מיט צניעות'דיגע מלבושים פון קאפ ביז פיס, ווינטער און זומער אין די גרויסע היצן, איז דאס א מסירת נפש פאר'ן הייליגן באשעפער.

האב איך אזוי אינזינען געהאט. די הלכה איז, אז נשים זענען פטור פון די מצוה פון תקיעת שופר. שטעלט זיך די שאלה. פארוואס טאקע האט די תורה גע'פטר'ט נשים פון אזא גרויסע און הייליגע מצוה ווי תקיעת שופר.

נאר דער ענין פון תקיעת שופר איז, צו דערמאנען "עקידת יצחק" וואס יצחק האט זיך געלאזט שחט'ן. ער האט זיך מוסר נפש געווען פאר הקב"ה.

עס שטייט אין ייטב פנים כמה פעמים (שוב אשיב אות יד, ועוד), אז דער ענין פון תקיעת שופר איז צו דערמאנען עקידת יצחק, און אז מען זאל אינזינען האבן אז מען איז אליינס גרייט אויף מסירת נפש. דאס איז די כוונה וואס מען דארף האבן ביי תקיעת שופר.

דערפאר קען זיין, אז נשים זענען פטור פון די מצוה פון תקיעת שופר. נשים כשרות וצנועות וואס גייען וואס זענען מקפיד אויף צניעות, צניעות אין גוף און צניעות אין די מלבושים, דאס איז אן ענין פון מסירת נפש פון זייער זייט. זיי האבן שוין באוויזן זייער מסירת נפש מיטן התנהגות בצניעות. האט זיי די תורה גע'פטר'ט פון תקיעות שופר, ווייל מען זעט שוין ביי זיי דאס ענין פון מסירת נפש.

בזכות נשים צדקניות

פארשטייט מען ביי מתן תורה האט זיך אנגעהויבן "כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל" כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים. פארוואס האט מען אנגעהויבן מיט בית יעקב אלו הנשים?.

נאר מיט דעם וואס די נשים הצניעות, וואס מיט זייער אויפפירונג ווייזן זיי יעדן טאג זייער מסירת נפש, מיט דעם האבן זיי מבטל געווען די טענה פון די מלאכים פון דינא דבר מצרא.

מ'זעט וויאזוי א כשר'ע אידישע טאכטער גייט אנגעטון, זי איז זיך מוסר נפש אין די היצן און אין אנדערע זמנים, זי קוקט נישט נאך די גאס, ס'איז א גרויסער ריין צו געפעלן ווי די גאס גייט אנגעטון, נישט אזוי איידל, נישט אזוי צניעות'דיג. און נשים זענען זיך מתגבר אויף דעם יצר הרע. דאס איז אן ענין פון מסירת נפש, און דורכדעם האבן אידן זוכה געווען מקבל צו זיין די תורה.

קען זיין, דאס האט מען געוויזן פאר יעקב, דעם מעמד פון מתן תורה, מעמד הר סיני, דאס וואס מ'האט מקדים געווען 'כה תאמר לבית יעקב' אלו הנשים, אז די זכות פון נשים כשרות וצנועות, אין דעם זכות וועלן אידן זוכה זיין מקבל צו זיין די תורה, און נישט די מלאכים, אויב אזוי וועט כלל ישראל מקבל זיין די תורה, און מ'וועט זוכה זיין צו מציל זיין מזוטו של ים, איז עולם הזה מער נישט קיין גזל ביי יעקב און זיינע קינדער.

בדרכי רבוה"ק

אונז זעמיר איצט מחנך, היינט-צו-טאגס, א נייעם בנין פאר בנות ישראל, פאר חינוך לבנות אין בני ברק.

ס'איז נודע בשערים די כוחות עצומות וואס דער פעטער ז"ל וואס ער האט אראפגעלייגט אויף חינוך הבנות. דעם סדר הלימודים, וואס מען מעג יא לערנען און וואס מען טאר נישט לערנען מיט נשים.

די גרויסע הקפדה וואס ער האט געהאט אויף צניעות, הן וואס ס'איז נוגע אפשערן די האר פאר נשים נשואות, און דער צודעק פונעם קאפ זאל זיין כראוי, ערליך און אויסגעהאלטן.

און די מלבושי הנשים פון קאפ ביז פיס מיין איך, אפילו די זאקן, אז ס'זאל נישט זיין קיין דורכזיכטיגע זאקן.

דער טאטע ז"ל האט בימיו שטארק געארבעט, איינצושטעלן תיקונים גדולים בעניני צניעות. ס'איז געווען בימיו א פירצה פון די מאדערנע היטלעך ביי די פרויען, וכהנה וכהנה האט ער שטארק מחזק געווען עניני הצניעות ביי די נשים כשרות וצניעות אז עס זאל זיין ווי עס דארף צו זיין, איבעראל, און אפילו אין קרית יואל אין בני ברק.

יסוד היסודות

שפיר איך פאר א פליכט, איך רעד אין בני ברק, אביסל מעורר צו זיין אויף צניעות, פאר אלע תושבי קרית יואל, דא אין בני ברק, פאר אלע תלמידות אין בית חינוך לבנות דא אין בני ברק.

צניעות איז בראש וראשונה, דער יסוד פון א אידישע שטוב. אויף א אידישע שטוב זאגן חז"ל "איש ואשה שזכו שכינה שרוי' ביניהם". טאמער גייט מען חלילה נישט ערליך אנגעטון, זאגט דער פסוק "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך". דאס פארטרייבט די שכינה הקדושה פון שטוב.

אבא אליך וברכתיך

"בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך". זאגט דער תרגום "בכל אתר די אשרי ית שכינתי" איבעראל וועל איך וועל משרה זיין די שכינה "אבא אליך וברכתיך". אז מען גייט אנגעטון צניעות'דיג אין שטוב, איז דא השראת השכינה, און אז עס איז דא השראת השכינה, איז דא "אבא אלך וברכתיך".

איך האב נאר געקלערט" בכל מקום אשר אזכיר את שמי". ס'איז ידוע אז דער א' דא איז בא"ת ב"ש, און ס'איז א ת'. ס'איז ווי עס שטייט "בכל מקום אשר 'תזכיר' את שמי" וואו דו וועסט דערמאנען מיין נאמען.

דער פעטער ז"ל פלעגט זאגן, אויב די מלבושים פון די אשה איז נישט צניעות'דיג, טאר מען קיין ברכה נישט מאכן דארט, ווייל דארט וואו עס איז דאן אן ערוה, טאר מען קיין ברכה נישט מאכן.

"בכל מקום אשר אזכיר את שמי" דאס מיינט אויף יעדן מקום וואו א איד איז מזכיר דעם שם ה' כהלכה, ווייל עס איז דא צניעות אין שטוב, דארט איז "אבא אליך וברכתיך" וועט מען זוכה זיין צו די ברכה פונעם הייליגן באשעפער.

כחוט השערה

וויל איך רעדן דא אפאר נקודות. דאס ערשטע זאך, דער ענין פון "ביי האר" און זיך אפשערן. דא אין בני ברק, מ'וואוינט צווישן אנדערע קרייזן וואס ס'איז אביסל נפרץ דער ענין פון זיך שערן די האר ביי נשים נשואות, עס קוקט אויס ביי טייל ווי א ווילדע זאך, און א פרעמדע זאך.

וויל איך דא מזהיר זיין און אנווארענען אלע תושבי קרית יואל. דער פעטער ז"ל האט געבויט דעם שטעטל, ער האט געבויט די קרי', און ער האט געפאדערט און געמאנט אז מען זאל זיך פירן ווי ער האט געוואלט אין יעדע מדה פון עניני צניעות. בכל פרטי' ודקדוקי' וואס ער האט געלערנט, וואס ער האט געמאנט און וואס ער האט געפאדערט.

דאס איז בנוגע די האר, ס'איז נוגע די מלבושים, די קליידער, און די זאקן.

דאס איז נוגע א שייטל, די לאנגע פריצות'דיגע שייטלען איז אסור בתכלית האיסור. מ'דארף זען אז ס'זאל זיך נישט געפונען בתוך מחנינו. די וואס גייען אנגעטון מיט שייטלען, דארפן זען אז מען זאל נישט אנטון אזעלכע שייטלען, די לאנגע פריצות'דיגע שייטלען.

והשנית, דאס פארבן דעם פנים האט אין זיך אסאך הארבע איסורים, און מען דארף זיין זייער נזהר אין די ענינים. ס'איז א פירצה אין צניעות. און מען דארף זען אכט צו געבן דערויף. יעדער טאטע, יעדער מאן דארף אכט געבן אויף דעם. יעדער טאטע דארף עכט געבן אויף זיינע טעכטער, און יעדער מאן דארף אכט געבן ביי זיך אין שטוב, אז מען זאל גיין אנגעטון בתכלית הכשרות בעניני צניעות.

ברוך מרחיב גבולות

געלויבט דעם הייליגן באשעפער, דער בית חינוך לבנות דא אין קרית יואל, בני ברק, איז זיך צואוואקסן און עס איז פארברייטערט געווארן בכמות ובאיכות. עס וועלן היינט דא מחונך הונדערטער מיידלעך ע"ד התורה והיראה, מיט מדות טובות, בדרכי הצניעות בכל דקדוקי' ופרטי'.

די היינטיגע תלמידות פונעם בית חינוך זענען די מארגענדיגע מאמעס, זיי זענען די דורות העתידות. וואויל איז פאר דעם וואס העלפט צו פארן חינוך הבנות, הן די מדריכות, די מנהלת, די לערערינס, די הנהלה גשמי ורוחני, און אלע המתנדבים בעם וואס האבן געמומען א חלק אין מיט נדבות חשובות פון דעם בנין גדול ומפואר פונעם בית חינוך לבנות.

מ'האט שוין דערמאנט, בראש וראשונה דער חשוב'ער תושב פון קרית יואל אין אמעריקע, הרה"ח ר' שלמה משה קלאסברוין הי"ו, ואתו עמו אלע נדבנים החשובים. יזכרם אלקינו לטובה.

דער זכות פון פעטער ז"ל און פונעם טאטן ז"ל זאל מגן זיין אויף זיי, זיי זאלן געבענטשט ווערן בכל מילי דמיטב תמיד.

אן קיין פשרות!

מ'האט דערמאנט דעם ענין פון מסירת נפש. אז מ'איז אין ארץ ישראל, אין בני ברק, דארף ארויסגעבערענגט ווערן די שוועכע ביטערע גזירה פון "גיוס בני ישיבות" צום טמא'נעם מיליטער. ס'איז אן ענין חמור מאוד, אן ענין פון העברה על הדת, כידוע פאר יעדן איינעם.

יש אומרים אז דא אין בני ברק וועבט זיך א פלאן פון נאכצוגעבן פשרות אין דעם ענין. וויל מיר ארויסברענגען דעם וויי-געשריי פונעם יהדות החרדית, הן פון די וואס וואונען אין ארץ ישראל, און הן פונעם יהדות החרדית אין חו"ל. מ'טאר נישט מאכן קיין פשרות אין עניני גיוס. מ'טאר נישט מפקיר זיין א נפש אחת מישראל.

דער אויבערשטער האט געשאנקן א איד פיר זין, היעלה על הדעת, ער זאל זאגן צוויי זין, זיי בלייבן יושבי אהל און די אנדערע צוויי בין איך מפקיר למולך, איך טראג זיי למולך צום טמא'נעם מיליטער וואס יעדער וועסט אז זיי גייען צוגרינד-גיין חלילה.

מ'טאר נישט מפקיר זיין קיין נפש אחת מישראל. וועט עס מאכט א פשרה דער גיט איבער האלב כלל ישראל צום ס"מ, צו די סטרא אחרא. ואשימם בראשיהם!

מ'דארף וויסן אז ס'איז א געפערליכער ענין מפקיר צו זיין אידישע קינדער. מ'דארף זיך שטארקן בכח, מיט א גבורה עילאה. מ'דארף האבן מסירת נפש פאר'ן כבוד פונעם הייליגן באשעפער.

חלילה וחלילה צו גיין אין טמא'נעם מיליטער, סיי די לומדים, און אפילו די בחורים און אינגעלייט וואס לערנען נישט אזוי בהתמדה.

התבדלות מרשעים

דער פעטער ז"ל האט אונז מדריך געווען, ער האט אונז געלערנט, וואס ס'איז נוגע דעם קליפה הציונות מיט אלע אירע מלבושים. דאס איז א תורה שלימה, און חלילה וחלילה מקיל זיין אפילו א כלשהו.

אונז זעמיר מוזהרים זיך מתבדל צו זיין פון רשעים אן הבדלה גמורה. דאס דארף זיין נר לרגלינו אין אלע ענינים, און פון דעם וועל מיר זיך נישט אוועקרירן.

ביי דעם וועל מיר דערמאנען, אז מען דארף מחנך זיין די קינדער, סיי די זין און סיי די טעכטער, צו רעדן די אידישע שפראך אין טאג-טעגליכן לעבן.

זכות העסקנים ונדיבים בעם

דער חינוך פון דעם בנין המפואר. מ'דארף אריינטראכטן. אזא בנין בויט זיך נישט פון זיך אליינס. געלויבט דעם הייליגן באשעפער, עס זענען דא חשוב'ע עסקנים, איבערגעבענע עסקנים אין חו"ל כל אחד בשמו הטוב יבורך, וואס האבן אראפגעלייגט א גרויסע ארבעט אין עסקנות, און זיי אליינס זענען נישט נאר עסקנים, נאר אויך נדבנים מיט גרויסע סכומים.

אויסער זיי, זענען דא נאך חשוב'ע נדבנים, זייער חשוב'ע נדבנים, וואס האבן מנדב געווען נדבות חשובות מאוד, גרויסע גאלטער, אז מען זאל קענען בויען דעם בנין און אז מ'זאל קענען פארענדיגן דעם בנין.

זאל זיי אלע געבענטשט ווערן בברכות מרובות, והריקותי לכם ברכה עד בלי די.

על שמועות טובות מברך

איך וויל ארויסברענגען דער שבח פון אונזער קהלה קדושה דא אין בני ברק. מ'מאכט א ברכת הנהנין שטענדיג פון די שמועות טובות וואס מען הערט, וואס עס קומט אן קיין אמעריקע פון די קהלה דא אין בני ברק. טייערע בעלי בתים נכבדים און אברכים יקרים. מ'דאוועט אין ביהמ"ד אזוי כראוי ווי עס פאסט זיך פאר חסידים ואנשי מעשה. קביעת עתים לתורה, מ'זעט אידן וואס זענען זיך קובע עתים לתורה.

אבער מ'פסק'נט ווי די בית הלל, אז "מעלין בקודש" וועגן דעם וויל איך רעדן צו די תושבי קרית יואל דא אין בני ברק. אז מ'זאל מוסיף זיין כחות, סיי צו תורה און סיי צו תפלה.

צו תורה, מיינט אז מען זאל קובע זיין נאך שיעורי תורה. בקביעות גמור, סיי פאר בעלי בתים און סיי פאר אברכים. דאס דאוועגען זאל זיין מיט התלהבות, און מיט א הויעך קול.

שבת קודש, מען קומט אין ביהמ"ד שבת אינדערפרי. א חסיד'ישער איד גייט אין מקוה שבת אינדערפרי. א חסיד'ישער איד שטייט נישט אויף גלייך צום דאוועגען. א חסיד'ישער איד לערנט פארן דאוועגען. אדער לערנט מען גמרא מיט תוספות, אדער לערנט מען א חסיד'יש ספר, אדער זאגט מען תהלים. אבער מ'גרייט זיך צו צום דאוועגען.

מ'דארף זען צו פארשטארקערן דעם "מחנה אלקים" להיפך פון דעם מחנה מגושמים.

שבתון שבת קודש

שבת קודש זיצט יעדער איינער ביי די סעודות שבת קודש מיט זיין משפחה. ס'איז א זמן וועט מען זיצט שבת קודש, מען פארברענגט ביי א שבת'דיגע סעודה, איז דער ריכטיגער זמן אז דער טאטע זאל זיין דער מדריך פאר זיינע קינדער, פאר די זין און פאר די טעכטער.

די זמירות שב"ק דארף זיין ווי עס פאסט זיך. מ'זאל נאכזאגן א דבר תורה, א סיפור פון צדיקים, ס'זאל זיין א געהויבענע שבת'דיגע סעודה.

הדרכה לתלמידים

איך וויל צוריקקומען צו די קהלה דא אין קרית יואל, בני ברק.

געלויבט דעם הייליגן באשעפער פון די מוסדות דאהי. א שיינע הערליכע תלמוד תורה, א ישיבה קטנה, א ישיבה גדולה, א כולל אברכים, בית חינוך לבנות, יעדעס איינע איז קובע ברכה לעצמו.

אבער איך וויל רעדן אפאר ווערטער צו די בחורים פון די ישיבה. א בחור אין ישיבה דארף עוסק זיין בתורה, שטייגן אין תורה, שטייגן אין יראת שמים, לערנען בהתמדה, קונה זיין שלימות, מדות טובות, יראת שמים, לערנען א מוסר ספר, לערנען א חסידישׁ ספר, ארבעטן אויף זיך, ער זאל אויסשטייגן ווי אן ערליכער חסידישער איד.

ס׳איז דא א יצר הרע ביי בחורים צו האבן א פריוואטע טעלפאן. איך וויל זאגן פאר די בחורים. איך האב זוכה געווען צו זיין מיט בחורים. שוין צענדליגער יארן בין איך צוזאמען מיט בחורים, און איך וויל אייך זאגן עדות, א פערזענליכע טעלפאן פאר א בחור איז א כלי וואס איז מזיק. דאס איז א זאך וואס א בחור דארף עס נישט האבן. נישט נאר ער דארף עס נישט האבן, נאר ער טאר עס נישט האבן.

ביי אונז אין אמעריקע האמיר א גרויסע ישיבה, איז דא א גרויסע הקפדה, מ׳לאזט נישט די בחורים האבן קיין פערזענליכן טעלפאן. וויל איך בעטן די בחורים דאהי, זיי זאלן וויסן אז א בחור דארף נישט און טאר נישט האבן קיין פערזענליכן טעלפאן.

הדרכה להורים

איך וויל רעדן אפאר ווערטער צו די עלטערן, הורי התלמידים דא אין קרית יואל-בני ברק.

דער אויבערשטער האט איבערגעגעבן אן אחריות פאר א טאטן, ער זאל מחנך זיין זיינע קינדער. ער זאל זיי שיקן אין די ריכטיגע תלמוד תורה, און ער זאל זיי שיקן אין די ריכטיגע ישיבה.

ס׳איז דא אזא רייץ, אוועקצושיקן בחורים לערנען אין אנדערע ישיבות. אביסל שטאמט עס פון גאוה, און אביסל שטאמט עס פון חוסר הבנה – ווי איך וועל עס אנרופן מיט א שיינעם נאמען... ער פארשטייט נישט וואס ער טוט, דאס שעדליכקייט וואס ער טוט.

וויל איך זאגן פאר די אלע עלטערן. מ׳האט מחנך געווען די קינדער פון קינדווייז אן דא אין די תלמוד תורה און אין די ישיבה קטנה. מ׳האט זיי געגעבן דעם ריכטיגן חינוך.

דעם ריכטיגן חינוך אין די ישיבה גדולה, איז אין אונזער ישיבה גדולה. ס׳איז גארנישט וויניגער ווי די אנדערע אזוי-גערופענע ישיבות.

דער אמת איז, אין אמעריקע איז אויך דא די זעלבע יצר הרע. אבער איצט רעדט איך דא אין בני ברק. יעדער איינער זאל וויסן אז ער האט א פליכט פאר זיין קינד, אל תלכו לרעות בשדות אחרות. אונז האמיר א הייליגע ישיבה, און מ׳איז מחנך דארט די בחורים אויפ׳ן שענסטן און בעסטן אופן וואס נאר מעגליך.

לטובת המוסדות

איך וויל ענדיגן מיינע ווערטער פאר די חשוב׳ע געסט דא, די אורחים פון חו״ל, חשוב׳ע געסט דא וואס זענען איצט דא אין בני ברק.

ווער עס איז געווען דא יענע וואך, האט באזוכט און געזען אונזער קהלה און די מוסדות אין ירושלים, און אונזער קהלה און די מוסדות אין בית שמש. איצט זעט מען אונזער קהלה אין בני ברק. אלעס מוסדות מפוארים מאוד, הערליכע שיינע געבענטשטע מוסדות. נישט קיין קליינע מוסדות, נאר גרויסע שטארק-חשוב׳ע מוסדות.

די הוצאות פון אויסהאלטן די מוסדות איז געוואלדיג גרויס. אמת, ס׳איז דא דער אפיס אין ניו יארק, און דאס זעלבע אין לאנדאן, וואס מען שטעלט צוזאם גרויסע געלטער וואס מען שיקט מדי חודש בחדשו קיין ארץ ישראל. אבער אין הקומץ משביע, און עס בלייבט יערליך א לאך, א דעפיציט פון צוויי-און-א-האלב מיליאן דאלאר. מ׳פלאגט זיך דאס צו דעקן.

אונז האמיר א חשוב׳ן ראה״ק, איינער פון די חשוב׳ע ראה״ק אין קרית יואל, הרבני הנכבד ר׳ מאיר הירש הי״ו וואס יעדעס יאר פאר פסח, בערבי פסחים און פאר סוכות, האט ער אן עול, ער האט זיך געזומען דעם עול, צו זען אז מען זאל אויסצאלן דעם שכירות פאר די כלי קודש אין די מוסדות.

אוודאי, ער טוט זייער א הייליגע ארבעט, אבער אים דארף מען אויך צוהעלפן. וויל איך בעטן די אלע חשוב׳ע געסט, מ׳זאל מקיים זיין דעם ״ויתן ויחזור ויתן״ ברוח נדיבה.

ברכת הקודש

דער אויבערשטער זאל העלפן, פאר די אלע חברי קהלתינו, אנשי שלומינו בארה״ק און בחו״ל, פאר אלע עסקנים פאר אלע נדבנים זאלן געבענטשט ווערן בכל טוב, בני חיי ומזוני רויחי, ביז מ׳וועל מיר זוכה זיין מקבל צו זיין פני משיח צדקינו, בב״א.

כי שם צוה ה' את הברכה חיים

ציון

ר"ח חיי"ם היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר

ון שיר ושבח בשפתותינו, ברכת מזל טוב מעומק לבבינו, לידידינו המפוא
פינו מלא שירה, לידידינו האי גברא יקירא, נודע בשערים במסירות אין סו
ארי שבחבורה, עמוד התווך של כוללינו המעטירה, רודף צדקה וחסד תדיר
לא ישבות יום וליל, רב פעלים למען הכולל, עומד לימינינו על כל צעד ושעל

ה"ה ידידינו הרבני הגאון הנכבד, רודף צדקה וחסד, בכל עת תמיד
בכשרונותיו הברוכים עומד תמיד לימינינו, בעצה ובמעש למען כוללינו

מו"ה רפאל פערלמוטטער הי"ו

מראשי קהילתינו הק' במאנסי יע"א

עמוד התווך של כוללינו הק'

לרגל השמחה שבמעונו, רומעות קל בגרונו

בהולדת נכדו נ"י בסימן טוב ובמזל טוב

אצל בנו האברך החשוב והנעלה, תורה יר"ש וחסידות אצלו בלולה

הר"ר **שמעון פערלמוטטער** הי"ו

כל היום חונן ומלוה וזרעו לברכה, כל הברכות האמורות בתורה עליו יופי
ויזכה לראות רב נחת מכל המשפחה, בשכר פעולותיו במסירות אין קצ
לעולם ועד אך ששון ושמחה, אושר ועושר הרחבה והרווחה, עד בלי די
למשיך במעשיו יזכה ברבי' והמשכה, כי שם ציוה ה' את הברכה חיי"ם

המברכים בלוע"ח ברגשי הודאה והערכה

הנהלת הכולל | רבנן ותלמידיהון

בס"ד

רבבות תלמידים וחסידים

מזמו"ן מגבית המלכות

ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל
ברנה יתפארו שמך מלכנו

לשוש ולשמוח בשמחת
המשכת דור רביעי לתפארה
נצר מטעי קודש של אבינן רועינו
כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
ונכדתו הבכירה של הגה"צ אבד"ק וו"מ שליט"א

שישו ושמחו בשמחת רבינו ליל שישי וישלח // ביהמ"ד הגדול ווילִיאַמסבורג // גרינהאַוז קאמפלעקס